

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 31. MARCA 1983

ŠTEVILKA : 12 • LETO XXXII

Nas kovinar, svobodni glasilo delavcev KID je kot predhodnik Železarnja začel izhajati 26. januarja 1937. Železarnja izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajst-dnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito oblikoval z rednim zaslugam na narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik J. Ž. V. - Naslov: Uredništvo Železarnja, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Opreščen prometa tega danka po pristojnem mnenju štev.: 42/1-72

AKCIJA ZA UVELJAVLJANJE DELITVE PO DELU IN REZULTATIH DELA

Dograjevanje sistema delitve po delu in njegovih rezultatih je ena temeljnih nalog zveze sindikatov v letošnjem letu. Sindikat se sicer že od leta 1978 temeljiteje ukvarja z uresničevanjem načela delitve po delu, sadovi teh prizadevanj pa so dokaj različni.

INFORMIRANJE SESTAVNI DEL DRUŽBENOPOLITIČNEGA SISTEMA SOCIALISTIČNEGA SAMOUPRAVLJANJA

Čeprav bi morali o celovitem sistemu informiranja in propagande, kot sestavnega dela družbenopolitičnega sistema socialističnega samoupravljanja in nujnega pogoja za kvalificirano odločanje in uresničevanje samoupravnih pravic ter obveznosti delovnih ljudi in občanov, redno razpravljati v samoupravnih organih temeljnih organizacij in delovnih skupnostih in Železarni kot celoti, o tem najčesteje govorimo parcialno, kadar se v Železarni, na primer, pojavi »problematični« sestavek, in še to v glavnem v poslovnih, oziroma vodstvenih strukturah ali v strokovnih službah, ki so posredno ali neposredno pri tem prizadete. Kot da sistema informiranja v Železarni ne bi sestavljale tudi samoupravne delovne skupine, oglasne deske, javne tribune, tiskovne konference, sestanki samoupravnih in družbenopolitičnih organov in organizacij, strokovni sestanki in posveti in podobno, poleg finančno-računskega sektorja, statistične službe, elektronsko-računskega centra in drugih virov evidentiranja, zbiranja, obdelave in izkazovanja podatkov in dejstev. Vse to bi poleg nekaterih drugih dejavnosti in subjektov moralo predstavljati celovit sistem virov zanesljivih in objektivnih informacij za kvalificirano odločanje in uresničevanje samoupravnih pravic in obveznosti delovnih ljudi in občanov.

Sistem informiranja v naši socialistični samoupravni družbi mora delavcu samoupravljalcu omogočiti, da kot poglavitni dejavnik, kot začetek in konec informativnega procesa, daje informacijo in da pravočasno razpolaga z izvirno in popolno informacijo o dogajanjih v svoji temeljni organizaciji oziroma delovni skupnosti, krajevni organizaciji, občini, samoupravnih interesnih skupnostih in širše, da bi lahko kvalificirano odločal in uresničeval svoje samoupravne pravice in obveznosti. V tem sistemu je torej tednik Železarnja le eno od sredstev informiranja, ki pa je bistveno odvisen od vseh ostalih navedenih virov informiranja. Vendar o njih le malo govorimo, čeprav bi tudi o njih lahko govorili, da so včasih nepravčasni, nepopolni, tu in tam prežeti tudi z oportunistom in radikalizmom ter olepševanjem stanja.

Ni kaj dosti se ne razburjamo, če, na primer, kasnijo informacije o pomembnih ekonomskih kazalcih: proizvodnja, stroški, izplen, izvoz in podobno — ob močnih strokovnih službah in elektronsko-računskem centru, pomembnih za ukrepanje in samoupravno odločanje, zelo pa zaženo vik in krik ob polemično — kritičnem članku v Železarni ali preveč subjektivni oceni določenega stanja, čeprav izrečeni z namenom, da bi stanje izboljšali, spremenili. Nič ne reagiramo na nepopolno poslovno informacijo, na primer, o ustvarjenem dohodku, koliko je ta rezultat povečane proizvodnje in produktivnosti, znižanja stroškov in podobno, koliko pa povečevanja cen, zelo žolčno pa nekateri reagirajo, če v Železarni napišemo, da je bilo to ali ono nesamoupravno sprejeto. Neprizadeti ostanemo, če smo delavcem zamolčali večje škodno dejanje ali olepšali dejansko stanje, demagoško pa reagiramo, če v Železarni spregovorimo o neurejenih dohodkovnih odnosih.

Ob lastnem oportunizmu nas prav tako nič ne moti, da so v posameznih sredstvih javnega obveščanja ali posameznih informacijah, na primer, radijska postaja Triglav Jesenice, pa tudi v nekaterih naših samoupravnih informacijah, zanemarljive angažirane kritične vsebine, komentarji ali analize, namesto njih pa množica nevtralnih informacij in poročil.

V zadnji številki Železarnja smo v sestavku Poslovna uspešnost in delitev sredstev za osebne dohodke izpod peresa odgovornega prav za to področje lahko prebrali pavšalno kritiko Železarnjevi uvodnikov, ki so obravnavali dohodkovne odnose (ekonomski odnosi med delavci oziroma med temeljnimi organizacijami združenega dela pri pridobivanju, razporejanju, združevanju in skupni porabi dohodka), objavljene predvsem zato, ker imamo na tem področju v Železarni velik zaostanek, da ne rečemo nered, kot to ocenjujejo nekatere temeljne organizacije, da bi tovrstna prizadevanja pospešili, kar je tudi sestavni del stabilizacijskih prizadevanj, ne pa da bi ponujali modele rešitev, kar imamo strokovne službe. Posamezne znanstvene citate »znanih osebnosti političnega vrha« pa poudarjamo tudi zaradi Marxovega spoznanja, »da tudi teorija postane sila, ko zajame množice«.

To smo omenjali zato, ker gre v nadaljevanju istega sestavka za polresnično ali netočno trditve, ko avtor navaja, »da ustvarjanje sredstev za osebne dohodke pomeni povečevati dohodek s povečevanjem cen in zniževanjem materialnih stroškov, z zniževanjem dajatev in prispevkov iz dohodka, prispevnih stopenj in dajatev iz bruto osebnih dohodkov«. Ne omenja pa bistvenih dejavnikov, kot so porast proizvodnje in delovne storilnosti, boljše izkoriščanje delovnih naprav in časa in podobno. Kljub taki netočni trditvi strokovnega delavca Železarnje, ob še nekaterih njegovih nelogičnih zaključkih, razen na tem mestu ni bilo odmeva.

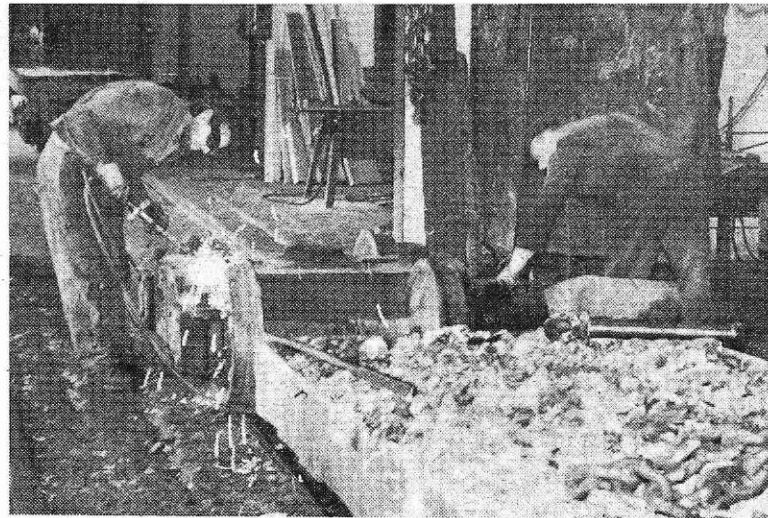
S tem razmišljanjem in primeri smo hoteli poudariti nujnost sodasnega izgrajevanja celotnega sistema informacij in komuniciranja v Železarni ter njunega podružbljanja. Hkrati pa poudariti odgovornost vseh virov in nosilcev informiranja za resnično, popolno in pravočasno informacijo, kot pogoja za kvalificirano odločanje in uresničevanje samoupravnih pravic in obveznosti delovnih ljudi in občanov.

O ZDRAVSTVENEM VARSTVU BORCEV NOV V ŽELEZARNI

Pred kratkim so se o vprašanju zdravstvenega varstva borcev NOV železarjev pogovarjali zdravstveni delavci, ki urejajo te zadeve, predstavniki borčevske organizacije Železarnje in Stefan Šterbič, predstavnik sindikata Železarnje. (Nadaljevanje na 2. strani)

Danes je — po mnenju mnogih, ki se s tem več ukvarjajo — nagrajevanje po delu in rezultatih dela precej razvrednoteno zaradi izrazito neenakih pogojev gospodarjenja, saj je znano, da je delitev predvsem izraz razmerij v proizvodnji. Torej je dolgoročno reševanje te problematike na eni strani povezano z zagotavljanjem približno enakih pogojev gospodarjenja oziroma pridobivanja dohodka, na drugi pa odvisno od praktične uveljavitve načela (prek samoupravnih aktov), naj bo delitev dohodka in osebnih dohodkov v funkciji večje in boljše proizvodnje. To drugo je cilj letošnje sindikalne akcije, s katero naj bi v samoupravnih aktih OZD opredelili

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sodelavca v delavnici ozkotirne železnice (foto I. Kučina)

SEDMO PROIZVODNO-DELOVNO TEKMOVANJE KOVINARJEV SLOVENIJE OD 27. DO 29. MAJA NA JESENICAH

Proizvodna delovna tekmovanja kovinarjev Slovenije pomembno prispevajo k izboljšanju proizvodnje, povečanju produktivnosti dela in kvalitete dela, k izvajanju stabilizacije gospodarstva, boljši organizaciji proizvodnega procesa in dela v celoti, poseben prispevek pa pomenijo v pogledu uresničevanja ustave in zakona o združenem delu.

Množično sodelovanje delavcev na delovno-proizvodnih tekmovanjih je dobilo nove kvalitete in razsežnosti s stalnim povečevanjem števila organizacij združenega dela, ki organizirajo tekmovanja.

Ob zvezi sindikatov si za organizacijo delovno-proizvodnih tekmovanj

najbolj prizadevajo zveza organizacij za tehnično kulturo, zveza socialistične mladine, kot tudi strokovne organizacije in združenja.

Proizvodno-delovna tekmovanja se razvijajo v vseh vejah industrije in ob vedno večjem zanimanju javnosti, kar potrjuje pravilno usmeritev tekmovanj. V temeljne organizacije združenega dela, samoupravne in druge skupnosti vse bolj prodira spoznanje o pomembnosti ustvarjalnosti za utrjevanje družbeno-ekonomske osnove združenega dela, posebno za povečanje produktivnosti in za razvoj tehnične kulture v naši družbi. Z organiziranimi družbenimi naperi v zadnjih letih so zabeleženi pomembni rezultati pri inovatorstvu — racionalizatorstvu in raznih drugih oblikah kulturno-umetniške ustvarjalnosti delavcev.

Proizvodno-delovna tekmovanja postajajo svojevrsna šola samoupravljanja, delovnega in osebnega izobraževanja in dviganja tehnične kulture delavcev. V tej obliki izobraževanja sodelujejo delavci različnih poklicev in profilov, kar omogoča večje učinke pri ustvarjalnem delu delavca nasploh.

Praksa je pokazala, da je tekmovanje v poznavanju samoupravnih (Nadaljevanje na 3. strani)

ZUNANJETRGOVINSKA BILANCA SOZD SŽ ZA LETO 1983

Poslovodni svet SOZD Slovenske železarnje je na svoji tretji seji 1. februarja na osnovi priporočil republiških organov sprejel navodila o načinu načrtovanja zunanjetrgovinske bilance za SOZD Slovenske železarnje. Na svoji četrsti seji 21. februarja je zunanjetrgovinsko bilanco za leto 1983 potrdil. O tem so razpravljali tudi delegati delavskega sveta SOZD Slovenske železarnje na seji 30. marca.

Bilanca je sestavljena iz dveh delov: konvertibilno in klirinško področje. Osnovni podatki so naslednji (v 000 dolarjih, dolar = 41,80 din):

	realizacija 1982	načrt 1983	ind.
— konvertibilni izvoz	62.932	76.078	121
— klirinški izvoz	38.136	44.419	116
skupaj izvoz	101.068	120.497	119
— konvertibilni uvoz	85.538	105.268	123
— klirinški uvoz	28.941	44.279	153
skupaj uvoz	114.479	149.547	131

(Nadaljevanje na 4. strani)

IZVAJANJE SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O RAZPOREJANJU DOHODKA V LETU 1982

Gornji naslov ni povsem pravilen. Samoupravnega sporazuma o razporejanju čistega dohodka namreč vsebinsko niti ne izvajamo več, saj nam je njegovo uporabo nevtaliriziral družbeni dogovor. V nekem smislu je zato presenetljivo, da kljub temu še vedno pripravljamo ta poročila. Verjetno je takšno vztrajanje na prejšnjem samoupravnem sporazumu tudi odraz stvarne potrebe, da se problematiko delitve ureja na samoupravnih načelih, vendar na način, ki ga udeleženci sporazumevanja sprejmejo kot primernega in koristnega.

Seveda ima ta analiza zaradi formalne neveljavnosti sporazuma omejen pomen. Služi predvsem medsebojnemu informiranju o poslovanju, po drugi strani pa informacije o osebnih dohodkih, ki jih vsebuje, udeleženkam lahko koristijo pri oblikovanju njihove lastne politike delitve.

Oglejmo si najprej nekaj najbolj značilnih podatkov o tem, kako so udeleženci sporazuma poslovali v lanskem letu. Za začetek dva podatka o živem in minulem delu, ki so jih angažirali v svojem poslovanju. Število zaposlenih se je v dejavnosti povzpelo na povprečno 29.297 delavcev, kar je v 2 % več kot leto prej. V poslovanju angažirana sredstva so se povečala za 39 %, kar je nekoliko hitreje od splošne rasti cen. Za-

ključek je torej, da smo v poslovanju v poprečju angažirali večji obseg proizvodnih tvorcev kot v letu 1981.

Družbeni proizvod je v dejavnosti porasel za 31 %, kar je blizu tega, kako so v tem času porasle cene. Realno se zato družbeni proizvod v primerjavi z letom 1981 ni veliko spremenil. Dohodek je v vsej dejavnosti porasel le za 24 %, davki in prispevki pa kar za 27 %. Še naprej se torej nadaljuje tendenca spreminjanja delitve dohodka v škodo gospodarstva. Za osebne dohodke je bilo porabljenih 26 % več sredstev kot leto prej in njihova rast je bila nekoliko hitrejša od rasti dohodka. Zato je seveda nazadovala akumulacija, ki je celo nominalno nižja kot v letu 1981.

(Nadaljevanje na 6. strani)

BLIZU MESEČNEGA PLANA

Po 28 dneh izvrševanja družbenega načrta v mesecu marcu kaže, da se bomo zelo približali mesečnim planskim obveznostim. Še vedno so v ospredju jeklarji, ki presegajo svoje planske obveznosti.

V temeljni organizaciji PLAVŽ so v 28 dneh izdelali 12.415,6 tone grodila, kar je 81,1 % mesečnega družbenega načrta, ki je enak operativnemu programu. Za linearnim izvrševanjem, ki idealno na ta dan znaša 92,4 %, zaostajajo za dobrih deset odstotkov.

Delavci v TOZD JEKLARNA so v tem času izdelali 41.528 ton surovega jekla ali 95,7 % mesečnega družbenega načrta, ki je enak operativnemu programu. Elektrojeklarji so ta čas svoj plan že presegli za dober odstotek, martinariji pa zaradi pomanjkanja grodila za idealno realizacijo zaostajajo za dobre tri odstotke.

Skupna proizvodnja po 28 dneh znaša 120.349,6 tone oziroma 90,2 % mesečnega družbenega načrta, ki je enak operativnemu programu in za idealno realizacijo zaostajajo za dobra dva odstotka.

Za prodajo je bilo v tem času izdelano 29.214,6 tone izdelkov ali 80,4 % mesečnega družbenega načrta. Za idealno realizacijo zaostajamo za 12 %.

AKCIJA ZA UVELJAVLJANJE DELITVE PO DELU IN REZULTATIH DELA

(Nadaljevanje s 1. strani)

za približno enaka dela tudi enake osnove in merila za delitve osebnih dohodkov, bolje nagradili delo v težjih pogojih, delo v neposredni proizvodnji in ustvarjalno delo. Pa tudi na uveljavitev načel minulega dela ne gre pozabiti, saj zakon s tega področja začne veljati 1. januarja 1984.

Danes imajo v OZD sila različne sisteme delitve po delu. Vendar lahko ugotovimo, da je vse preveč objektiviziranih sistemov in pravilnikov (zapletenih matematičnih obrazcev), da je sprotnega ocenjevanja zelo malo in da marsikateri poslovodni in drugi vodilni delavci pozabljajo, da je nagrajevanje po delu tudi njihova stvar.

Zaradi aktualnih gospodarskih razmer in problemov je seveda bolj prisotna težnja po uravnilovki. Bilo pa bi slabo, če bi prevladala, oziroma če ne bi dojeli, da gospodarska stabilizacija pomeni uveljavitev boljšega, bolj produktivnega, na znanosti in tehnologiji zasnovanega dela, oziroma da je lahko uresničimo le na ta način. Zato moramo s politično akcijo ustvariti vzdušje in pogoje, da bo delitev po delu in rezultatih dela dejansko delavce spodbujala k boljšemu delu in gospodarjenju ter h krepitvi njihove materialne in socialne varnosti.

Vidnejši spremembi v gospodarjenju in boljšem delu ne bo mogoče doseči samo s proizvodno-spodbudnim sistemom nagrajevanja de-

lavcev v materialni proizvodnji. Zato je prav tako pomembno oblikovati tudi merila in kriterije za pridobivanje dohodka na podlagi svobodne menjave dela.

KAKO BO POTEKALA LETOŠNJA AKCIJA?

Konec januarja je to problematiko obravnaval republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, ki je dal usmeritve in odredil načine vodenja akcije. Sledi usklajena dejavnost občinskih svetov, republiških odborov sindikatov dejavnosti in osnovnih organizacij zveze sindikatov. V 50 OZD bodo posebne delovne skupine skupaj s konferencami sindikata spodbudile spremembe na tem področju. V zadnjem letošnjem trimesečju bo republiški svet ZSS ocenil akcijo in njene dosežke, kar pa ne pomeni, da bo s tem sindikalna aktivnost končana.

Pripomoček v akciji bodo strokovne podlage, katerih prvi del je že izšel pri Delavski enotnosti v knjižnici Sindikati (pet strokovnih podlag od šestnajstih). Preostale podlage bodo narejene predvidoma do konca marca letos. Prav tako letos nastajajo samoupravni sporazumi dejavnosti. Ti naj bi bili narejeni do konca septembra. Torej pridejo v postev prihodnje leto.

Da bi zagotovili uresničevanje načela »za približno enako delo približno enako nagrajevanje«, je treba dograditi enotne osnove in merila za vrednotenje. Seveda to ne pomeni, da bodo posamezne kategorije delavcev (enaki profili oziroma poklici) v različnih panogah imele enake osebne dohodke. Odločanje o višini sredstev za osebne dohodke in skupno porabo je v pristojnosti delavcev v TOZD, na to pa vplivajo tako skupni delovni rezultati kot dohodek TOZD. Gotovo pa je, da morajo delavci pri takem odločanju upoštevati družbene us-

meritve in merila. Osebnih dohodkov mora izraziti tako rezultate živega kot minulega dela, pri čemer je mogoče o povečanju osebnih dohodkov na podlagi minulega dela govoriti le na podlagi gospodarjenja z minulim delom (vlaganje v boljšo tehnologijo, povečevanje produktivnosti) v celotni TOZD.

Pri nagrajevanju po delu imajo posebno mesto inovacije. Nesprejemljiva je praksa, da gredo sredstva za stimuliranje inovativne dejavnosti iz sklada za osebne dohodke. V OZD je treba zagotoviti namenska sredstva za inovativno dejavnost in razmerja na tem področju opredeliti v posebnih pravilnikih o inovacijski dejavnosti.

Osnovne organizacije zveze sindikatov naj zato dajo pobude za usklajevanje aktov o delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo. Tam, kjer te akte na novo sprejemajo, ne gre pozabiti, da sindikalna organizacija po zakonu daje soglasje k tem aktom.

Ob vsej zapletenosti na področju nagrajevanja po delu in rezultatih dela pa ugotavljamo, da v marsikateri organizaciji sploh nimajo strokovnih, kvalificiranih delavcev, ki bi se ukvarjali z organizacijo nagrajevanja.

Verjetno prizadevanja za spremembo in dograditev sistema nagrajevanja po delu ne bodo potekala brez problemov, odporov, idejnih razhajanj in nasprotovanj. Najbrž ni nikjer toliko privilegijev, pridobljenih pravic, pa tudi čisto preprosto človeške občutljivosti, kot pri delitvi osebnih dohodkov. Zato sindikatu ne bo lahko, še posebej, če ga tudi druge družbenopolitične organizacije in strokovne službe v OZD ne bodo podprle.

Predvsem ne gre pozabiti osnovne misli: o delitvi se ne pogovarjamo zaradi delitve, temveč zaradi boljšega dela in proizvodnje.

Sklepi, ugotovitve in usmeritve 3. seje republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije o nagrajevanju po delu in rezultatih dela so bile objavljene v Delu 19. februarja letos in v prilogi Delavske enotnosti Sindikalni poročevalec št. 4 17. februarja letos.

O ZDRAVSTVENEM VARSTVU BORCEV NOV V ŽELEZARNI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Dr. Andrej Robič, ki je bil navzoč kot predstavnik medobčinske zdravstvene organizacije, je navzoče seznanil, da se zdravstvenemu varstvu borcev posveča vsa pozornost. Pri tem gre za boljše normative, saj pride en zdravnik na 1000 borcev. Potrebno jim je posvetiti več časa, ker imajo mnogi iz borbe posledice na zdravju in ker so to starejši ljudje. V zvezi s tem je pojasnil, da so mnogi zelo potrebni zdraviliškega zdravljenja. Da bi se jih čimveč na ta način zdravilo, je bila uvedena praksa, da od treh tednov, kolikor je potrebno za uspeh in učinek zdravljenja, 14 dni plača zdravstveno varstvo, za en teden pa prispeva sredstva vsak sam. Da bi se sredstva uporabila čimbolj pravično, je za vsakega od predlaganih za klimatsko in zdraviliško zdravljenje potrebno mnenje o gnotnem stanju, ki ga podaja borčevska organizacija, kjer prizadeva dela, oziroma živi. To že dobro teče skoraj v vseh občinah. Tudi v zobozdravstvu se je stanje izboljšalo. Izboljšali so se normativi, posebno pri zobotehnikih. Sredstev za vojaške vojne invalide je nekoliko manj, zato bosta morali komisija invalidov in zdravstvena služba čimbolje sodelovati. Ustrezno bo potrebno izpolniti evidenco o ortopedskih pripomočkih.

Peter Zbontar, predsednik aktiva ZB NOV Železarne, je navzoče seznanil, da je v Železarni še 157 aktivno zaposlenih delavcev — borcev NOV. Njihovo zdravstveno stanje ni najboljšo. Pri letnih pregledih je ugotovljeno, da je boleznih ožila, srca in drugih več kot drugod. Borci so zadovoljni z delovanjem dispanzerja, odbor aktiva pa sodeluje pri pripravi predlogov za klimatsko in zdraviliško zdravljenje.

Predstojnik zdravstva v Železarni dr. Jože Jenstrle je poudaril, da od navedenega števila dela 120 borcev še v neposredni proizvodnji. Vsi so starejši od 50 let. Ugotovljeno je, da se pri teh delavcih pojavljajo kot posledice vojne bolezni, ki jih pri drugih delavcih ni. Posebno Zdravstveno varstvo za borce je zaradi tega nujno potrebno. Ta pravica izhaja tudi iz ustave in ni nikakršen privilegij. Čeprav se letno pošlje pet odstotkov zaposlenih na klimatsko zdravljenje, je to po njegovem mnenju glede na stanje še premalo in zato ne bi smelo biti vprašanje denarja. Borci so še vedno zelo prizadevni, saj so prav delavci — borci med 50. in 60. letom starosti kljub šibkemu zdravju najmanj bolezensko odstopni. Kar 79 % bolezenske odstopnosti pa je med delavci v starosti od 18. do 32. leta.

Štefan Ščerbič je omenil tudi

druge okoliščine. Dejal je, da mnogi borci niso nikamor napredovali in da zaradi delovne obveznosti niso imeli možnosti dodatnega šolanja. Sindikat je bil za uveljavitev posebnih dispanzerjev za borce NOV in prav tako sedaj zagovarja stališče, da se tem delavcem posveti posebna pozornost.

Dr. Marija Može-Kovačič, vodja borčevskega dispanzerja v obratni ambulanti Železarne, je povedala, da poleg zaposlenih borcev dispanzer obiskuje še približno enkrat toliko upokojenih borcev in še 300 do 400 upokojencev. Oboji zato, ker po upokojitvi nočejo menjati zdravnik. Zdravnica jih ne zavrača, čeprav bi bilo prav, da bi hodili v zdravstvene domove, kjer stanujejo.

Vukašin Kilibarda, predstavnik občinske komisije za socialno zdravstvene zadeve borcev, je poudaril, da je pri upokojenih borcih veliko težav predvsem zato, ker nekateri prejemajo samo minimalno pokojnino, kar povzroča velike socialne probleme. Prav zaradi tega se na račun upokojenih ne smejo reševati problemi še aktivno zaposlenih, še posebej, ker se le nekatere delovne organizacije spomnijo svojih upokojencev.

Franč Jerala, član občinske komisije za socialno in zdravstveno problematiko, je poudaril, da so socialni problemi starejših prebivalcev skušajo čimbolj reševati. Zaradi čimbolj racionalne izbire predvidenih sredstev je potrebno, da v prihodnje te komisije pri KO ZB NOV čimbolje sodelujejo z občinsko komisijo.

V razpravi so sodelovali še drugi udeleženci. Ob koncu sestanka so ugotovili, da je bila izmenjava mnenj koristna in da bodo v prihodnje vsi čimbolje sodelovali, da se borcem nudi kar najboljše zdravstveno varstvo in nega.

B. B.

KONFERENCA DELEGATOV SKUPŠČINE KLUBA SAMOUPRAVLJALCEV

Po enajstih mesecih so se na seji konference delegatov sestali delegati za skupščino kluba samoupravljalcev. Druga seja konference delegatov v novem mandatu je bila v sredo, 23. marca. Udeležilo se je enajst delegatov iz temeljnih organizacij in delovne skupnosti.

Delegati so razpravljali in sklepali o poročilu izvršnega odbora o delovanju Kluba samoupravljalcev Jesenice v letu 1982, finančnem poslovanju kluba samoupravljalcev v letu 1982 in poročilu odbora za samoupravni nadzor glede poslovanja kluba samoupravljalcev v letu 1982. V zvezi z omenjenimi poročili je konferenca delegatov ugotovila, da je radijska šola potrebna, zato ni prav, da nosilci odgovornih družbenopolitičnih funkcij v jeseniški in radovljiški občini ne pripravijo ustreznih prispevkov za to šolo. Konferenca je tudi predlagala, da se pri pregledu razgovorov in posvetov prikaže število udeležencev javnih tribun, izvedenih prek lokalne radijske postaje Triglav, ločeno od drugih oblik, ker so to ocene in ker je to popolnoma drugačna oblika razgovorov.

V programu dejavnosti kluba samoupravljalcev je potrebno predvideti več tečajev in manj seminarjev, kot je predlagano (tečaji so primernejši, ker so krajši — enodnevnji). Naštete teme za posamezne oblike dejavnosti je treba uskladiti s predlaganim številom teh oblik.

Konferenca je tudi predlagala, da se črtajo nekatere točke iz programa, kot so razgovor in tečaj o klubu samoupravljalcev, ker zadoščajo klubski pogovori o vlogi in funkciji delovanja kluba samoupravljalcev glede uresničevanja sprejetega delovnega načrta kluba samoupravljalcev. Tečaj za delegate kluba samou-

pravljalcev pa je treba načrtovati v prvem letu naslednjega mandatnega obdobja.

Konferenca delegatov se strinja, da je potrebno tesnejše povezovanje delegatov v skupščini kluba samoupravljalcev z osnovnimi organizacijami sindikata. To sodelovanje naj bo vsaj ob konkretnih akcijah — pri programiranju družbenopolitičnega usposabljanja ter pri ocenjevanju uspešnosti tega usposabljanja.

V razpravi o vlogi, nalogah in načini dela delegatov in organov Kluba samoupravljalcev Jesenice je konferenca delegatov poudarila, da bi gradivo za sejo skupščine kluba samoupravljalcev predhodno obravnavali na seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata, katere naj bi se udeležil tudi delegat za skupščino kluba samoupravljalcev.

Na predlog pravilnika za podeljevanje priznanja »27. junij« ob dnevu samoupravljalcev, konferenca delegatov ni imela pripomb.

V konkretni samoupravni praksi se pojavljajo vprašanja, o katerih bi se kazalo pogovoriti v okviru kluba samoupravljalcev, vendar seveda takrat, ko je aktualno (npr. trenutna vprašanja pomika kazalcev na uri in sprememb delovnega časa).

Po končani razpravi je konferenca delegatov na drugo sejo skupščine Kluba samoupravljalcev Jesenice delegirala šest delegatov od sedem delegatskih mest v skupščini.

CPSI-D. H.

OBISK PARTIJSKE ŠOLE V ŽELEZARNI

V petek, 25. marca, so Železarno obiskali profesorji in študentje partijske šole CK ZKS iz Ljubljane. Vodila sta jih direktor šole Roman Ogrin, član predsedstva CK ZKS in mentor Janez Jurc.

Gostje so si najprej ogledali Želbarno, Jeklarno in Plavž. Z zanimanjem so si ogledali procese dela in ugotovili, da so pogoji za delo res izjemno težki.

Nato so si ogledali še tehnični muzej Železarne, kjer so se seznanili z zgodovino železarstva v naši dolini ter z zgodovino delavskega gibanja na Jesenicah.

Sledil je razgovor s predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine in Železarne ter izvršnega odbora skupščine občine Jesenice. Razgovor so se udeležili: Alojz Kalan, Romana Bradič, Rado Košir, Jelka Vi-

dali, Janez Poljšak, Zvone Miklič, Dušan Thaler, Oto Kelih in Danilo Svetlin.

Predstavniki družbenopolitičnih organizacij so najprej predstavili občino in železarno Jesenice ter osvetlili perečo problematiko na posameznih področjih družbenega in gospodarskega življenja. Profesorji in študentje partijske šole so nato v razpravi postavljali še dodatna vprašanja in svoje pripombe.

Obisk v Železarni je lepo uspel in je dal študentom dodatna spoznanja, ki jih bodo lahko s pridom uporabili pri svojem študiju in delu.

S. D.

SEJA UPRAVNEGA ODBORA PGRČ IN IGD ŽELEZARNE

Na seji upravnega odbora poklicne gasilske in reševalne čete (PGRČ) ter industrijskega gasilskega društva (IGD) železarne Jesenice so 9. marca pregledali in potrdili zaključni račun ter finančni plan za letošnje leto. Za leto je finančni plan znatno nižji, saj znaša le 180.000,00 din, medtem ko je bil lanski 355.000,00 dinarjev.

Na seji so se dogovorili tudi o vseh potrebnih pripravah za letno konferenco. Poročilo o celotnem delovanju bosta pripravila predsednik društva in poveljnik gasilske čete. Odgovorni za posamezna področja pa bodo poročila dopolnili v razpravi. Datum letne skupščine bodo še določili.

Člani te enote se bodo letos aktivno vključili v tekmovanje, ki ga je razpisala Gasilska zveza Slovenije. Ekipe IGD ne bodo mogli sestaviti, ker ni dovolj članov, bodo pa sestavili ekipo mlajših članov poklicne enote. Tekmovalne discipline bodo podobne, kot so bile na tekmovanju poklicnih gasilskih in reševalnih enot delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne lani na Jesenicah v počastitev 100-letnice IGD Železarne.

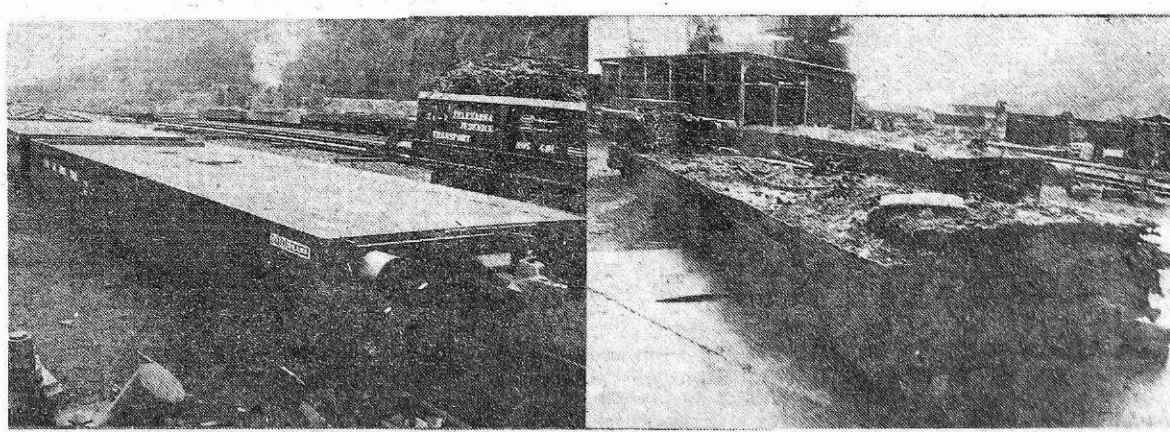
B. B.

Janez Markovec

Franc Novak

Stari in obnovljeni livni voz v vozovni delavnici TOZD Transport (foto S. Kokalj)

SEDMO PROIZVODNO-DELOVNO TEKMOVANJE KOVINARJEV SLOVENIJE OD 27 DO 29. MAJA NA JESENICAH

(Nadaljevanje s 1. strani)

odnosov v združenem delu pomembno obogatilo vsebino proizvodno-delovnih tekmovanj in da mora poznavanje samouprave postati del vsakega proizvodno-delovnega tekmovanja.

Nadaljnje aktivnosti pri razvoju proizvodno-delovnih tekmovanj in srečanj delavcev se morajo zasnovati na naslednjih načelih:

— Masovno vključevanje vseh delavcev v proces proizvodno-delovnih tekmovanj. Tekmovanja morajo postati sestavni del dela in življenja delavcev v združenem delu, prisotna v vsaki organizaciji združene ga dela.

— S konkretnimi programi in organizacijo je potrebno neposredno povezati tekmovanje z napore za povečanje produktivnosti in ekonomičnosti dela, racionalnejšega in bolj organiziranega dela in poslovanja.

V tem smislu morajo tekmovanja potekati vse leto v organizacijah združenega dela. Prek leta in še posebno na koncu leta se rezultati zberejo in se proglasijo najboljši delavci.

— Izhajajoč iz temeljne organizacije združenega dela je potrebno ustvariti celovit sistem tekmovanja v posameznih poklicih na osnovi samoupravnih dogovorov za vsak poklic, odvisno od specifičnosti tehnološkega procesa in drugih okoliščin. Program delovno-proizvodnih tekmovanj se lahko obogati tudi z drugimi oblikami ustvarjalnega dela, kot so razstave inventivnih, znanstvenih, kulturno-umetniških in drugih dosežkov. V vsakem poklicu, kakor tudi v izven industrijskih oblikah proizvodnje, moramo proizvodno-delovna tekmovanja povezati z nadaljnjim razvojem samouprave in novimi družbeno-ekonomskimi odnosi.

— Javne razglasitve rezultatov dela tudi moralno stimulirajo delavce. Sredstva javnega obveščanja, od glasil v delovnih organizacijah do dnevnikov, radia, televizije in drugih sredstev javnega obveščanja, morajo širiti in popularizirati vse oblike ustvarjanja delavcev.

— Priznanja morajo biti sestavni del vsakodnevnega življenja in dela, tako da bodo prispevala k izgradnji moralnega lika delavca v skladu s principi socialističnega samoupravljanja, s čimer tudi pospešujemo razvoj delovne sposobnosti, ustvarjanja, tovarištva in solidarnosti delavcev.

— Tekmovanja moramo razvijati tako, da bodo spodbudila za osebni razvoj, dvig znanja delavca in razvoj tehnične kulture. Posebno moramo razvijati ta duh pri mladini in učencih v šolah s ciljem, da se tudi pri njih razvije tekmovalni duh in ustvarjalni pristop k delu in pridobivanju znanja.

— Pri tem imajo posebno nalogo organizacije zveze organizacij za tehnično kulturo s svojimi delovno-proizvodnimi in znanstvenimi akcijami, ki jih izvajajo.

— Sestavni del delovno-proizvodnih tekmovanj v občinah, regijah, republikah in pokrajinah, kakor tudi na zveznem nivoju morajo biti tudi druge aktivnosti, kot so: inovacije, tekmovanje v znanju in spretnosti v civilni zaščiti, kulturnoumetniška tekmovanja, demonstracije strojev, opreme, orodja, posvetovanja, zbori samoupravljalcev, razstave itd.

Zaključno delovno tekmovanje kovinarjev Slovenije v letu 1983 bo organizirano na Jesenicah od 27. do 29. maja.

Celoten program delovnega tekmovanja kovinarjev Slovenije bo potekal v letu, ko moramo še z večjimi napori vseh delovnih ljudi izbojevati nove delovne zmage v razvoju samoupravljanja, večanju proizvodne moči in materialnih osnov družbenega dela, izboljševanju delovnih in življenjskih pogojev, večji humanizaciji dela, izpopolnjevanju, izobraževanju in razvijanju ustvarjalnih sposobnosti proizvajalcev, kar manifestacija daje še poseben pomen.

Sedmo proizvodno-delovno tekmovanje kovinarjev Slovenije se ne konča in prične samo na tem nivoju, temveč je to široka akcija vseh zaposlenih delavcev v kovinski industriji Slovenije kot prispevek v borbi za doslednejše izvajanje nalog, opredeljenih v dokumentih združenega dela in dokumentih kongresov zveze komunistov, zveze sindikatov in zveze socialistične mladine Slovenije.

SEDMO PROIZVODNO-DELOVNO TEKMOVANJE KOVINARJEV SLOVENIJE

Delovno-proizvodno tekmovanje kovinarjev Slovenije bo organizirano od 27. do 29. maja na Jesenicah. Na tem tekmovanju si bodo udeleženci izmenjali izkušnje in znanju in

spretnosti. To srečanje bo med drugim priložnost za medsebojno spoznavanje delavcev, širjenje znanja, spoznavanje s sredstvi in pogoji dela v drugih sredinah.

Ob tej priložnosti bodo organizirane tudi manifestacije, ki bodo prikazovale delavčev ustvarjanje na vseh področjih.

Tako bomo organizirali razstavo inovacij, likovnega, literarnega in drugega ustvarjanja, posvet za izmenjave izkušenj in pridobivanje novega znanja.

Odbor, ki bo pripravil in organiziral tekmovanje na osnovi enakih kriterijev, bo razglasil najuspešnejše delavce v posameznih poklicih in formiral ekipo, ki bo predstavljala Slovenijo na 17. srečanju kovinarjev Jugoslavije.

Predlog posameznih poklicev, ki bodo vključeni v tekmovanje:

- strugar
- brusilec
- rezkalec
- orodjar
- strojni ključavničar
- strojni kovač
- plamenski varilec
- varilec REO
- varilec MAG
- varilec TIG
- avtomehanik diessel
- avtomehanik otto
- livar — kalupar
- TV mehanik

Število tekmovalcev po posameznih poklicih je pripravljeno na osnovi dosedanjih izkušenj in vseh šestih tekmovanjih kovinarjev Slovenije. Tekmovanje TV mehanikov bo organizirano prvič v prostorih ISKRE v Kranju.

ZGODOVINSKI PREGLED PROIZVODNO-DELOVNIH TEKMOVANJ KOVINARJEV SLOVENIJE

Prva tekmovanja varilcev so bila že pred 28 leti. Takrat so se delavci med seboj pomerili v strokovnem znanju ob otvoritvi novih šolskih prostorov inštituta Zavoda za varjenje SR Slovenije v Ljubljani. Prav tako je bilo leta 1961 ob deseti obletnici društva za varilno tehniko SR Slovenije organizirano drugo republiško in zvezno tekmovanje varilcev v Mariboru. Tretje tekmovanje v organizaciji društva za varilno tehniko in inštituta je bilo leta 1968 v Ljubljani.

Po daljšem premoru smo leta 1975 na pobudo Društva za varilno tehniko SR Slovenije v Ljubljani, s pomočjo Zveze organizacij za tehnično kulturo in nekaterih delovnih organizacij in z veliko politično podporo ter neposrednim nosilcem organizacije, republiškim odborom sindikata delavcev kovinske industrije Slovenije, ponovno pričeli z delovnimi tekmovanji varilcev v Sloveniji (1975 — na Zavodu za varjenje SR Slovenije, 1976 — v Gorenju — Varstroj Lendava).

Vse do leta 1977 je v Sloveniji vladalo mnenje, da so delovna tekmovanja nesmiselna in nepotrebna. Takšno mnenje ni vladalo med de-

lavci v neposredni proizvodnji in nekaterimi strokovnjaki, ampak med funkcionarji družbenopolitičnih organizacij, društev in strokovnih institucij. Z veliko vztrajnostjo posameznikov na republiškem odboru sindikata delavcev proizvodnje in predelave kovin Slovenije, Inštituta za varjenje SRS, Zveze organizacij za tehnično kulturo Slovenije, Gospodarske zbornice Slovenije s svojimi splošnimi združenji, posameznikov v institucijah in posameznih delovnih organizacij, je tekmovanje v več disciplinah dobilo s letom 1979 večji pomen. Ker je bilo množičnejše in je potekalo v organizacijah združenega dela v nekaterih občinah in regijah, je bilo določeno, da se ga preimenuje v prvo republiško tekmovanje Slovenije.

PREGLED DOSEDANJIH TEKMOVANJ

Prvo republiško tekmovanje kovinarjev Slovenije — Nova Gorica — 1977 (v delovnih organizacijah: Vozičar Gorica, ISKRA Avtomehanika pri pri Gorici in Gostol Gorica). Tekmovanje je potekalo v šestih poklicih z udeležbo 158 delavcev — tekmovalcev.

Drugo republiško tekmovanje kovinarjev Slovenije — Ljubljana — 1978 (v SOZD ZPS TZ Litostroj in TAM Maribor). Tekmovanje je potekalo v devetih poklicih z udeležbo 217 delavcev tekmovalcev.

Tretje republiško tekmovanje kovinarjev Slovenije — Celje — 1979 (v Tehnični srednji šoli v Celju, SOZD Slovenske železarne Ravne, Šolski kovinarsko-metalurški center Celje in Unior Zreče). Tekmovanje je potekalo v desetih poklicih z udeležbo 235 delavcev tekmovalcev.

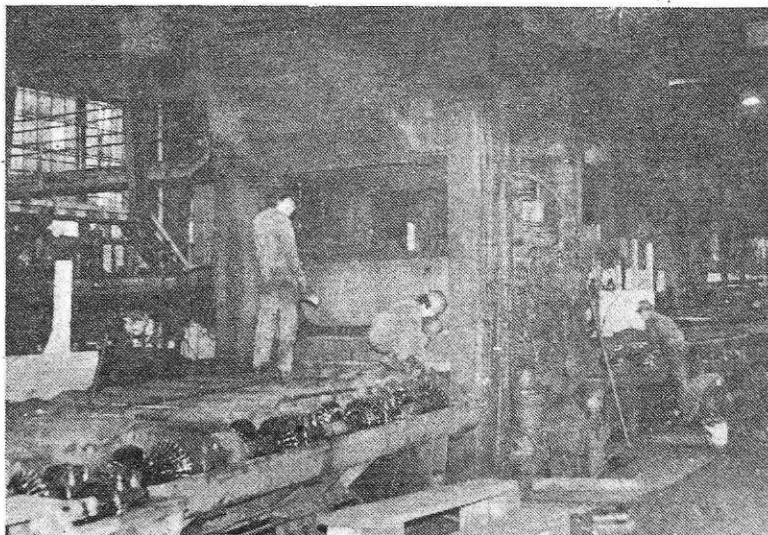
Četrto republiško tekmovanje kovinarjev Slovenije — Ljubljana — 1980. Tekmovanje je potekalo v 12 poklicih z udeležbo 195 delavcev tekmovalcev.

V letu 1980 je bila Slovenija od 10. do 12. oktobra organizator 14. srečanja kovinarjev Jugoslavije. Tekmovanje je potekalo v SOZD ZPS TZ Litostroj v 12 poklicih z udeležbo 159 delavcev tekmovalcev iz vse Jugoslavije.

Peto republiško tekmovanje kovinarjev Slovenije — Maribor — 1981 (Šolski center pri TAM, DO Metalna, DO Elektrokovina, DO TTV Boris Kidrič, DO Avtoobnova, DO Atmos). Tekmovanje je potekalo v 13 poklicih z udeležbo 245 delavcev tekmovalcev.

Šesto republiško tekmovanje kovinarjev Slovenije — Krško, Črnomelj, Novo mesto — 1982 (Tovarna celuloze in papirja Djuro Salaj Krško, Kovinarska Krško, SOP Krško, Šolski center Krško, Zastava — avtoservis Krško, Transport Krško in Belt Črnomelj, ISKRA Semič — Črnomelj in IMV Novo mesto). Tekmovalo je 265 delavcev v 13 poklicih.

Odbor za organizacijo 7. proizvodno-delovnega tekmovanja kovinarjev Slovenije

Enodnevni remont v valjarni debele pločevine — 16. marca (foto I. Kučina)

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu aprilu bodo praznovali petdeset let svojega življenja naslednji sodelavci: Jože OBLAK, Transport — 1. aprila; Jože BERNARD, Remontne delavnice — 5. aprila; Mladen AZINOVIC, Hladna valjarna Bela — 8. aprila; Djuro TKALEC, Transport — 9. aprila; Djuro PIRIJA, Valjarna bluming-štek — 12. aprila; Alojz URBAN, Hladna valjarna Jesenice — 14. aprila; Ivan DOLENC, Valjarna bluming-štek — 17. aprila; Marjan KEJŽAR, Elektrode — 17. aprila; Emilija TALER BOŽIČ, Željalna — 18. aprila; Dušan JOTIČ, Elektrode — 22. aprila; Ivan CERNIČ, Vzdrževanje — 23. aprila; Anton LOGAR, KO-FI — nabavni oddelek — 25. aprila; Filip RIHTARŠIČ, Strojne delavnice — 26. aprila in Anton GASSER, Remontne delavnice — 29. aprila.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 4. DO 10. APRILA

4. aprila, BORIS PESJAK, vodja FRS, Jesenice, Cesta revolucije 2 A, štev. tel. 82-726;
5. aprila, JANEZ POLJŠAK, vodja splošnega sektorja, Hrušica štev. 12;
6. aprila, ERNEST PUŠNIK, vodja komercialne, Jesenice, Titova 2 A, štev. tel. 81-490;
7. aprila, FRANC RAVNIHAR, vodja TOZD Valj. žice, Blejska Dobrava, Lipce št. 49 a;
8. aprila, MIHA STOJAN, vodja TOZD Elektrode, Bohinjska Bela št. 49 a;
9. aprila, LADO ŠKETA, vodja TOZD Plavž, Bled, Alpska št. 1, štev. tel. 77-136;
10. aprila, MARTIN ŠKETA, vodja SEO, Bled, Alpska št. 1, štev. tel. 77-130;

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. ure do 7. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 7. ure do 7. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja zapazanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurnega podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 4. 4.	KLAVDIJ MLEKUŽ	IVAN KAVČIČ
TOREK — 5. 4.	ANTON BURJA, st.	AVGUST NOVŠAK
SREDA — 6. 4.	MARJAN ERMAN	DUŠAN BAK
ČETRTEK — 7. 4.	ZDENKO CUND	JANEZ VEHAR
PETEK — 8. 4.	IVO LEBAN	ANTON SITAR
SOBOTA — 9. 4.	VLADO REPE	ALOJZ VARL
NEDELJA — 10. 4.	JOŽE PEZDIRNIK	BOŽIDAR ČERNE

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 3. do 9. aprila bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može-Kovačič

DISPANZER ZA BORCE: dr. Marija Može-Kovačič.

POPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec.

V soboto, 9. aprila, samo dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.

POPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

Za borce vsak dan od 13,30 do 14,30.

V soboto, 9. aprila, samo dopoldne: II. zobna ambulanta dr. Alojz Smolej.

POSVETOVANJE O SESTAVI PERIODIČNEGA OBRAČUNA

Društvo računovodskih in finančnih delavcev Jesenice organizira 1. aprila ob 9. uri v prostorih restavracije KAZINA na Jesenicah (pritličje, sejna soba)

POSVETOVANJE O SESTAVITVI PRVEGA PERIODIČNEGA OBRAČUNA ZA LETO 1983

Razen tega bo na dnevnem redu:

— Dogovor o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1983 in o metodologiji za spremljanje izvajanja;

— Zakon o začasnih prepovedi uporabe družbenih sredstev za financiranje negospodarskih in neproizvodnih investicij;

— Dopolnilo k družbenemu dogovoru o skupnih osnovah za urejanje določenih stroškov.

Posvetovanje bo vodil FRANC PRODNIK, strokovni svetovalec pri zvezi računovodskih in finančnih delavcev SRS.

POSLOVANJE BLAGAJNE ŽELEZARNE

Blagajna železarne Jesenice obvešča, da posluje za stranke vse delovne dni od 9,30 do 11,30.

Upoštevajte spremembo delovnega časa.

OBČNI ZBOR DIATI

Obveščamo člane društva izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav, da bo redni občni zbor društva v četrtek, 7. aprila, ob 18. uri v zgornjih prostorih restavracije Kazina na Jesenicah.

Upravni odbor

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Elektrode z dne 18. marca in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge: oplaševalci elektrod EP 10 šifra 2566 D-4 10. kat. 2 osebi

POGOJI:

- poklicna šola kovinarske stroke,
- odslužen vojaški rok.

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni na kadroviski sektor železarne Jesenice, z oznako »za TOZD Elektrode«.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja pri delavskem svetu TOZD Jeklovlek z dne 25. marca ponovno

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge: drugi orodni ključavničar, šifra 1769, D-3, 8. kat., 1 oseba

POGOJI:

- poklicna šola,
- tri leta delovnih izkušenj.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadroviski sektor železarne Jesenice, z oznako »za TOZD Jeklovlek«.

Posebne prijavnice dobite v sprejemni pisarni kadroviskega sektorja.

ŽELEZAR

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

DS za ekonomiko, tehnično kontrolo
in raziskave ter novogradnje

20. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta delovne skupnosti za E-TKR-NG Danilo Svetlin je sklical 20. sejo delavskega sveta 22. marca. Ker je ostalo še nekaj sklepov prejšnjih sej nerealiziranih, so najprej pregledali sklepe 17., 18. in 19. seje. Pri pregledu sklepov 17. seje so ugotovili:

Tč. 1.1. »Analiza doseganja norm za delovno skupnost« je bila izdelana in posredovana vsem samoupravnim delovnim skupinam delovne skupnosti v obravnavo, vendar sta jo doslej obravnavali samo samoupravna delovna skupina RO in OOD. Samoupravna delovna skupina RO je zahtevala, da se s sklepi njene razprave seznanijo vse samoupravne delovne skupine delovne skupnosti, zato bodo zapisnik samoupravne delovne skupine RO posredovali vsem SDS. Po zaključeni obravnavi na SDS bo navedena problematika vključena v dnevni red naslednje redne seje DS, na katero bodo povabili tudi predstavnika strokovne službe, ki je analizo izdelala, zaradi morebitne razlage obravnavane analize.

Se vedno ni realizirana tč. 5 iste seje, ki se nanaša na delegatsko vprašanje RO o reševanju problematike raziskovalne dejavnosti v Železarni. Delegatsko vprašanje je bilo posredovano poslovnemu odboru, vendar odgovora nanj še ni.

Sklepi 18. seje so bili realizirani, razen sklepa, ki se nanaša na poročilo vodstva TKR v zvezi urejevanja medsebojnih odnosov v oddelku EG. Poročilo vodstva TKR je bilo delavskemu svetu posredovano v pisni obliki in so ga obravnavali na tej seji.

Na poročilo delegati niso imeli pripomb in vprašanj. To problematiko je obravnavala tudi samoupravna delovna skupina EG in v zvezi s tem postavila vprašanje: »Ali lahko nekdo, ki ni pripravljen sodelovati, ostane še član te delovne skupine?«

Sklenili so da to vprašanje posredujejo CPSI, ki naj nanj odgovori.

Sklepi 19. seje Vprašanja samoupravne delovne skupine kontrole kvalitete iz OTK tč. 4.1. in 4.2., v katerih vprašujejo: »Zakaj sodelavci kontrole kvalitete, ki opravljajo svoja opravila in delovne naloge v TOZD Jeklarna, niso enakovredno vrednoteni kot delavci TOZD Jeklarna pri izdelavi in vplivanju šarž z dodajanjem Pb?« in »Zakaj niso enakovredno vrednoteni kot delavci TOZD Jeklarna v pogledu beneficiranega staža?« Vprašanja sta bili posredovani strokovni službi. Odgovora še ni.

Odgovor na vprašanje samoupravne delovne skupine ERC tč. 4.3. iste seje: »Kakšen je realni padec OD v letu 1982 in planirani za leto 1983«, je pripravila strokovna služba, in se glasi: 1982 – SRS 96,8 % ali 3,3 % realni padec, Železarna 94,5 ali 5,5 % realni padec. Ocena za leto 1983: SRS 3 do 7 %, Železarna 4 do 8 %. V usmeritvah ni konkretnega podatka, opredelitev je podana samo tekstualno.

V nadaljevanju seje so delegati obravnavali predlog prednostne liste upravičencev za dodelitev solidarnostnih stanovanj. Ugotovili so, da so samoupravne delovne skupine listo, ki je bila objavljena v glasilu Železar, obravnavale in da na seznam upravičencev niso imele bistvenih pripomb. Na osnovi te ugotovitve so na seji sklenili, da prednostno listo v celoti potrdijo.

DS je na podlagi razlage ugotovil, da so samoupravni sporazum o ustanovitvi občinske energetske skupnosti obravnavale vse samoupravne delovne skupine in nanj niso imele pripomb. Sprejeli so ugotovitveni sklep, da delovna skupnost pristopa k ustanovitvi omenjene skupnosti. Za delegata v energetske skupnosti so imenovali Avrelja Ravnika iz energetskega gospodarstva.

Obravnavali so še samoupravni sporazum o ustanovitvi samoupravne komunalne skupnosti za območje občine Jesenice. Pojasnjeno je bilo, da gre le za usklajevanje z novim zakonom. Tudi o tem sporazumu so razpravljale samoupravne delovne skupine delovne skupnosti (18 SDS – 480 samoupravljalcev) in niso imele bistvenih pripomb. Zato so sprejeli ugotovitveni sklep, da k ustanovitvi skupnosti pristopajo. Pojasnjeno je bilo tudi, da so finančna sredstva že potrjena z letnim planom in s pristopom k ustanovitvi ni nobenih dodatnih obveznosti.

V nadaljevanju so bili informirani, da poteče mandat dosedanjim samoupravnim organom 22. aprila in istočasno potrdili datum predvidenih volitev novih samoupravnih organov 20. aprila. Volitve v samoupravne organe bodo potekale po

običajnem redu in z isto volilno komisijo kot doslej. Obenem z volitvami bo razpisan tudi referendum za sprejem pravilnika o nadomestilih osebnega dohodka borcem NOV. Do takrat bo pravilnik v javni razpravi.

Obravnavali so priporočilo o razporeditvi novega – poletnega delovnega časa in so z njim soglašali. Sprejeli so sklep, da se preide na nov delovni čas s pričetkom dnin ob 7., 15. in 23. uri – delovni čas traja 8 ur. Nov delovni čas velja od 17. marca dalje do premaknitve ure jeseni.

TOZD Remontne delavnice

23. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Remontne delavnice Bernard Bratina je 15. marca sklical 23. redno sejo. Pri pregledu izvajanja sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so izvršeni.

V delovno razmerje sta bila sprejeta dva delavca, in sicer za opravljanje del in nalog drugi tesar v gradbeno remontnih delavnicah in drugi tehnik za obratno elektroniko v obratu RTA.

Napredovalo je sedem delavcev na naslednja dela: 2. klepar, 1. zidar (GRD), navijalec specialist, 1. električar za eks. naprave akumul. baterij, elektro specialist za eks. naprave akumul. baterij (ERD), obratni tehnik VMR (RTA) in 4. ključavničar (SRD). Navedena dela bodo delavci opravljali od 1. aprila 1983 dalje z odločbo za nedoločen čas.

Odbor je obravnaval sedem vlog za sprejem v delovno razmerje oziroma za prestop iz drugih temeljnih organizacij. Od zunanjih vlog je ugodil le vlogi dipl. inženirja elektrotehnike, ki bo razporejen na opravljanje del inženir za avtomatizacijo v obratu RTA, delavca iz TOZD Hladna valjarna Bela in TOZD Vzdrževanje pa bosta v Remontnih delavnicah lahko pričela z delom po pridobitvi soglasja obeh temeljnih organizacij.

Odobrili so vlogam prvega tesarja, tretjega ključavničarja in četrtega elektromehaničarja za prekinitev delovnega razmerja. Pred tem morajo poravnati vse obveznosti do Železarne.

Obravnavali so tudi vloge za odobritev izredno plačane odsotnosti:

– Delavec žerjavnega oddelka Marjan Meglič lahko koristi izredno

Z uveljavitvijo novega delovnega časa se ustrezno premakne premakljivi delovni čas (PDC), in sicer prihod od 7. do 9. ure in odhod od 14. do 15. ure. Ustrezno novemu delovnemu času se premakne tudi popoldanski premakljivi delovni čas. Oddelek za organizacijo dela v zvezi s tem izdela ustrezno razlago.

Obravnavali so predlog vodstva sektorja novogradenj za izplačilo enkratne nagrade Francu Ravniku, referentu za strojno opremo, v višini 1.500,00 din. V obrazložitvi je bilo rečeno, da je ta sodelavec s svojim delom pri nalogi »razvrstitev osnovnih sredstev po uradni nomenklaturi in določitev amortizacijskih stopenj« prispeval pomemben delež pri delu grupe, da je bilo zahtevano delo opravljeno strokovno in terminsko v redu.

Sklenili so, da se mu prizna izplačilo enkratne nagrade v predlagani višini.

A. V.

ZUNANJETRGOVINSKA BILANCA SOZD SŽ ZA LETO 1983

(Nadaljevanje s 1. strani)

Fizična gibanja so podatki, ki jih zbira zvezna carinska uprava na osnovi evidence prehoda blaga čez jugoslovansko mejo pri izvozu (ICD) in pri uvozu (UCD). Ti podatki služijo za vsa poročila in ukrepe v delovnih organizacijah, v Narodni banki, v republiških in drugih organih. Ko govorimo o našem izvozu oziroma uvozu, je pri

tem mišljen podatek iz te zunanjetrgovinske bilance.

Konvertibilna devizna bilanca prikazuje prilive in odlive konvertibilnih deviznih sredstev, ki nastanejo pri zunanjetrgovinskem prometu in pri združevanju deviz z našimi dobavitelji, kupci ter združevanje deviz za nafto in druge namene, ki so predpisani z zakoni.

Osnovni podatki (v 000 dolarjih, dolar = 41,80 din):

tekoči prilivi	realizacija 1982	načrt 1983	ind.
– lasten izvoz	64.400	69.349	108
– izvoz preko drugih	5.290	11.013	208
– prilivi iz združevanja	49.744	47.172	95
– ostali prilivi	8.558	4.123	48
skupaj prilivi	127.992	131.657	103

tekoči odlivi	realizacija 1982	načrt 1983	ind.
– uvoz	84.057	106.843	127
– združevanje deviz	35.611	18.887	53
– anuitete	16.740	16.201	97
– ostalo	6.703	997	14
skupaj odlivi	143.111	142.858	100

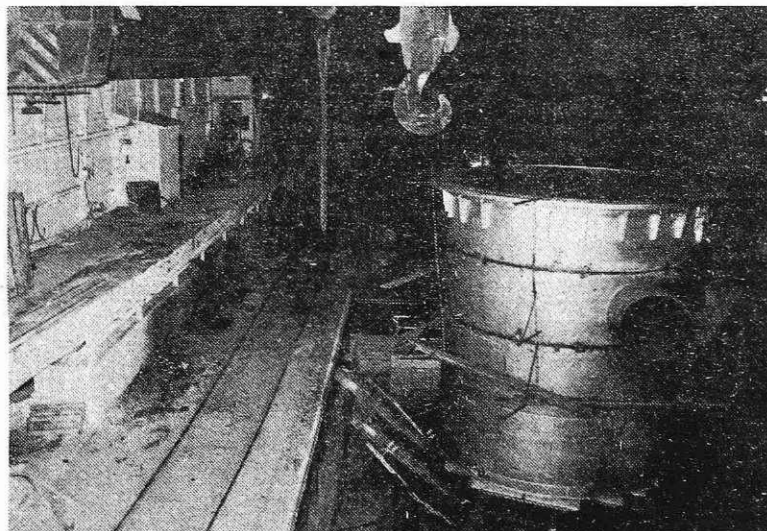
primanjkljaj	realizacija 1982	načrt 1983	ind.
	15.136	11.201	74

Primanjkljaj v devizni bilanci pomeni, da pri predvidenih prilivih in združevanju ne bomo sposobni plačati vsega potrebnega uvoza. Uvozimo lahko le, če bomo več sredstev združili s kupci. Drugače bomo prisiljeni zmanjšati konvertibilni uvoz ali pa najeti inozemska posojila.

Podrobni podatki kažejo, da sta pri financiranju oskrbe lasten izvoz in združevanje s kupci enakovredna vira, zato moramo obema posvečati vso pozornost. V letu 1982 smo od

kupcev na račun združevanja za naše dobave prejeli 17.919.311 dolarjev, v letošnji bilanci pa predvidevamo iz tega naslova 48 mio dolarjev. Tako visoka realizacija bo možna le, če bomo znali in uspeli dobave preusmeriti na tiste kupce, ki bodo zmogli devizno združevanje za nabave železarskih surovin, kot so se to obvezali v samoupravnih sporazumih.

(Iz gradiva za sejo delavskega sveta.)

Vakuumska komora na vakuumski napravi (foto I. Kučina)

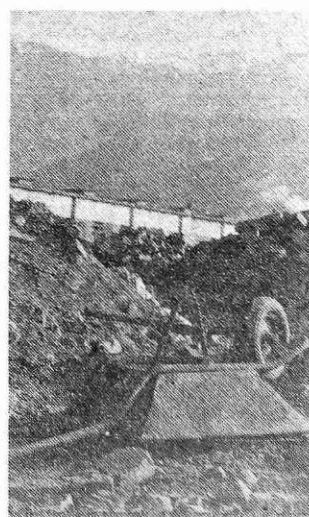
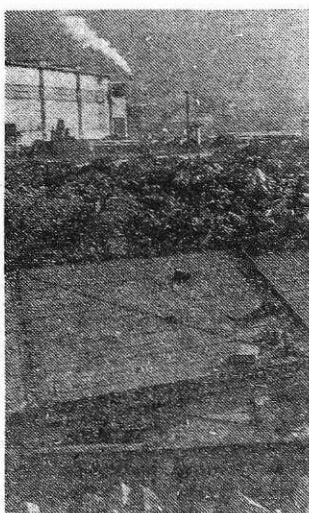
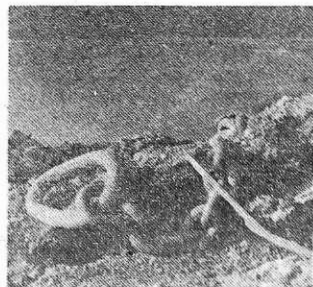
KJE JE SAMOUUPRAVNA DELAVSKA KONTROLA, KJE JE DRUŽBENA SAMOZAŠČITA?

Ker ni bilo odgovora niti ukrepanja na članek v Železarni »Dolarji na smetišču«, vsem delavcem TOZD in delovnih skupnosti Železarne s slikami še enkrat prikazujemo, kako malomaren odnos imamo do naše skupne lastnine.

Kdo odgovarja, kdo je kriv, da zasipamo dragoceno železo? Kje je delavska samokontrola? Kje so organi samoupravljanja?

Samo pri nas se lahko dogaja kaj takega, ko nihče osebno ne odgovarja, ko smo krivi kolektivno tudi tisti, katerim tak odnos do odgovornosti jemlje zaupanje v samoupravljanje!

Je treba še kaj več napisati, da se bo ukrepalo? To prepuščamo vsem nam, ko na vsakem koraku iščemo poti iz sedanje težke gospodarske in finančne situacije.

TOZD Valjarna bluming štekel

23. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V sredo, 23. marca, je bila 23. redna seja odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Valjarna bluming štekel, ki jo je sklicala in vodila predsednica odbora Olga Pervanja. Obravnavali so tri točke dnevnega reda.

Po pregledu sklepov predhodne seje, ki jih je članom odbora posredoval vodja TOZD, so ugotovili, da so sklepi realizirani. Vladimir Podlipnik je ob tem dejal, da v oddelku bluming štekel zaradi bolezenske odsotnosti primanjkuje pečarjev in je zato nadurno delo na teh delovnih mestih potrebno.

Kadrovik valjarn je poročal o gibanju zaposlenih v mesecu februarju, iz katerega je bilo razvidno, da do plana 390 delavcev primanjkuje šest delavcev. Skupna odsotnost je znašala 17,9 % in je za 0,65 % nižja od poprečne odsotnosti v Železarni. V oddelku adjustaže bluming primanjkuje delavcev in zato je potrebno ta oddelek uvrstiti v prioriteto.

Člani odbora so v nadaljevanju obravnavali interne spremembe ter razporeditev novospredanih delavcev in jih soglasno potrdili. Obravnavali so tudi sklep disciplinske komisije za delavca, ki je invalid III. kategorije, oziroma sprejeli sklep o njegovi prerazporeditvi na lažje delovno mesto. Seznanjeni so bili s prekinitvijo delovnega razmerja vodje OPP zaradi upokojitve. Ugodili so prošnji za prekinitev delovnega razmerja,

prošnjo za premestitev pa so zavrnili.

Pri obravnavi nadur v TOZD so poudarili, da so odgovorni vodje oddelkov, da se nadure opravljajo samo v nujnih primerih oz. tam, kjer se z ustrežno organizacijo res ne more drugače urediti. Člani odbora so bili seznanjeni o skorajšnjem obračunu dveh delavk, in sicer pripravljalke vzorcev in da se bo za opravljanje teh del pripravljala čistilka. Sprejeli so sklep, da s pripravljanjem prične takrat, ko se za dobo šestih mesecev sprejme nova čistilka.

V razpravi so sodelovali vsi člani odbora.

S. K.

ČESTITAMO

Andrej KRAMAR, učitelj praktičnega pouka, je v mesecu marcu diplomiral na prvi stopnji organizacijsko-proizvodne usmeritve visoke šole za organizacijo dela v Kranju.

Delavci ŽIC mu čestitamo!

GOSTA Z REPUBLIŠKE KONFERENCE ZSMS

Saša Dragoš, podpredsednica republiške konference ZSMS in Marjan Žerdin, sekretar za družbeno-ekonomske odnose pri republiški konferenci ZSMS, sta v sredo, 23. marca, obiskala mlade Jeseničane.

Najprej sta se v restavraciji Kazina pogovarjala s člani predsedstva koordinacijskega sveta ZSMS Železarne, s predstavniki mladih v turizmu in gradbeništvu ter s člani občinske konference ZSMS. V večernih urah so pogovor nadaljevali v sejni sobi skupščine občine, kjer so bili poleg železarjev, turističnih delavcev in gradbincev prisotni tudi delegati iz osnovnih šol in krajevnih skupnosti ter predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine Jesenice.

V prvem delu razgovora so se udeleženci pogovarjali predvsem o problemih mladih v jeseniški železarni. Zvone Kovačič, sekretar koordinacijskega sveta ZSMS, je v kratkih besedah predstavil železarno in omenil ugotovitve iz razprav o dokumentih za 11. kongres ZSMS. V njih so bili najbolj izpostavljeni stanovanjska problematika, nagrajevanje po delu, stabilizacijska prizadevanja, kadrovska politika in interesno združevanje mladih.

O aktivnosti osnovnih organizacij v železarni je spregovoril predsednik koordinacijskega sveta Zoran Kramar. Poudaril je, da so nekatere osnovne organizacije neaktivne, vzroki pa so v večimenskem delu, prostorski razdrobljenosti obratov, majhnem številu mladih v temeljni organizaciji, nizki strokovni izobrazbi in neaktivnosti drugih družbenopolitičnih organizacij.

Z gostoma so se pogovarjali še o delovanju mladih v delegatskem sistemu in o sodelovanju z družbenopolitičnimi organizacijami v železarni, o vključevanju mladih strokovnjakov v delo mladinske organizacije in o nagrajevanju po delu.

Pri obravnavi sodelovanja z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami so mladi železarji menili, da je sodelovanje s sindikatом dobro, slabše pa je sodelovanje z akcijsko

konferenco zveze komunistov, zato bo treba spodbuditi delo mladih komunistov. Težave se pojavljajo v nekaterih temeljnih organizacijah, kjer so mladi odrinjeni od odločanja, delno zaradi neaktivnosti njih samih, delno zaradi nedemokratskega vodenja in nepovezanosti z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami.

Ko so obravnavali vključevanje mladih strokovnjakov v delo mladinske organizacije, so ugotovili, da nastajajo težave predvsem zato, ker v šolah mladinska organizacija slabo dela. Poleg tega mladih strokovnjakov ne znamo pravilno zaposliti, ker načrtovanja za praktično delo mladih strokovnjakov skorajda ni.

ZA MIR IN ENAKOPRAVNO SODELOVANJE MED NARODI

Jugoslavija je ena izmed 51 prvotnih članic Združenih narodov. Njeni predstavniki so bili med podpisniki ustanovne listine organizacije 26. junija 1945. Od ustanovitve ZN si naša država prizadeva uresničiti vse v ustanovni listini zapisane cilje, bodisi da gre za ohranitev mednarodnega miru in varnosti na svetu, bodisi za spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin za vse ljudi, ne glede na raso, spol, jezik in vero.

Mladina in občani v SR Sloveniji, ki se zavzemajo za ideje in cilje ZN, se samoupravno združujejo v mladinske klube OZN in v Društvo za ZN za SR Slovenijo. Slednje se prek Zveze društev za ZN Jugoslavijo združuje v svetovno zvezo društev za Zdržene narode. Namen mladinskih klubov je, da ob spoštovanju načel ZN seznanjajo delovne ljudi in občane z idejami, cilji in delovanjem svetovne organizacije.

Ena izmed oblik seznanjanja so tudi tekmovanja v okviru OZN med ekipami osnovnih in srednjih šol. Letošnje tekmovanje — kviz, katerega se je udeležila tudi tričlanska eki-

Pri nagrajevanju po delu v železarni zaostajamo, saj ne dosegamo niti slovenskega poprečja osebnega dohodka. Prav zaradi slabega vrednotenja dela v metalurgiji postajajo metalurški poklici neprivlačni in delavci, ki študirajo ob delu, se raje odločijo za druge programe, kot pa da bi izpolnili že pridobljeno strokovno znanje.

O problemih mladih v turizmu in gradbeništvu sta spregovorili predstavnici Gorenjske in Gradisa. Za obe panogi je značilno, da so mladi razdrobljeni po terenu in da nimajo ustreznih kadrov. Poleg tega imajo težave zaradi nizkih osebnih dohodkov, stanovanj in fluktuacije.

V drugem delu razgovora so se udeleženci pogovarili o vključevanju mladih v organizirano izkoriščanje prostega časa, o problemih vključevanja delavcev iz drugih republik ter o možnostih zaposlovanja mladih deklet in žena.

Lilijana Kos

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

DALJŠE NEPREKINJENO BIVANJE V ZAKLONIŠČU

ZNAČILNOSTI BIVANJA IN SPREMLJAJOČI DEJAVNIKI

Zaklonišče je izpostavljeno zunanjim obremenitvam kot tudi napadalnim sredstvom (eksplozivnim, požarnim, kemijskim in bakteriološkim). Zaradi teh in gospodarskih vzrokov se javljajo naslednje značilnosti:

- zagotovitev pogojev neprekinjenega bivanja v času več dni na omejenem prostoru,
- prisotnost kontaminantov v zunanjem ozračju, ki pogojuje in zahteva neprestano čiščenje dovajanega zraka v zaklonišče,
- možnost okvare filter ventilacijskega sistema zaradi mehanskih okvar in prehod na ročno črpanje oziroma ročni pogon filter ventilacijskega sistema,
- ročno črpanje zraka je dodatna obremenitev za ljudi v zaklonišču in zahteva obvezno menjavo ljudi pri črpalnem filtru ventilacijskega sistema,
- prisotnost nastalih izparin in izrabljenega izdihanega zraka ljudi v samem zaklonišču (ogljikov dvokis, toplota, vodna para, vonjave),
- omejenost energetskih virov za pogon črpalke filter ventilacijskega sistema ter kar najhitrejši prehod na ročno črpanje,
- omejene množine črpanega zraka zaradi izrabljenosti gabarita, to je sredstva, ki je nameščeno v filterih,
- uporaba enostavnih sistemov za prezračevanje v zakloniščih na osnovi mehanske menjave zraka.

Bivanje v zaklonišču

Neprekinjeno bivanje v zaklonišču v trajanju 7 dni vpliva na določene fiziološke in psihološke funkcije človeškega organizma.

Takšno bivanje pogojuje naslednje normative:

- mikroklimatski pogoji, ki obsegajo prezračevanje notranjih prostorov samega zaklonišča,
- fiziološki pogoji, ki obsegajo psihofiziološke posledice delovanja mikrokline na organizem človeka,
- sanitarno-higienski pogoji, ki so direktno vezani na osebno in kolektivno higieno,
- prehranjevalni pogoji, ki so vezani na redno oskrbo oziroma založenost s hrano in vodo.

Vprašanje bivanja ljudi v zaklonišču je odvisno od fiziološke in psihofiziološke adaptacije (prilagoditve) in se giblje od osnovne zagotovitve preživetja do obvarovanja delovne sposobnosti ljudi v zaklonišču. Prav zaradi teh vzrokov se pogoji relativne udobnosti gibljejo od minimuma preživetja do skrajne meje psihofiziološke obremenitve oziroma do optimalnih pogojev udobja.

Raziskave daljšega bivanja v zaklonišču

Vprašanje daljšega bivanja so intenzivno raziskovali v svetu in tudi pri nas.

Priprava, organizacija in vrste raziskav zajemajo naslednje pogoje in vrste aktivnosti, posledic na organizem ter oskrbo pri daljšem bivanju v zaklonišču:

- hrana (vrsta, količina, priprava in način konzumacije),
- voda (količina, kvaliteta, dostava),
- fizični pogoji mikrokline (temperatura zraka, relativna vlaga, hitrost pretoka zraka, toplotno sevanje, vpliv kisika in izdihanega ogljikovega dvokisa, množina zraka),
- fiziološki učinki (krvobotni sistem, dihalni sistem, plinski metabolizem, temperatura telesa in kože, telesna teža, prehrana, lokomotorični sistem, mehanizem termoregulacije),
- psihološki vplivi (stres, ropot, osvetlitev, vpliv barv, dnevni in nočni ritmi, omejenost gibanja, kolektivno življenje in sociološki faktorji),
- tehnični dejavniki (prostorna organizacija, varnostni elementi, prezračevalne naprave, oprema za delo in življenje, osvetlitev, zveza z zunanjim svetom — telefon — oddajna in sprejemna radio zveza, deponiranje odpadkov, oskrba s svežo pitno vodo).

Oprema

Poskusno zaklonišče je opremljeno s trnadstropnimi ležišči, z eno in dvosedalnimi sedišči, zložljivimi stoli, mizami in policami. Za shrambo vode so namenjene plastične ročke po 25 l vsebine. Teh ročk je toliko, da zneso volumen potrebne pitne vode 2300 l.

V zaklonišču so vgrajene naslednje instalacije:

- priključek na mestno omrežje ter akumulatorske baterije 24 V (v primeru prekinitve toka!);
- elektro instalacije za osvetlitev ter pomožna instalacija za osvetlitev prek akumulatorskih baterij ter rezervno nabijanje iz ročnega generatorja,
- sredstva zveze (montirana radio zveza, avtomatični in indukcijski telefon, TV instalacija ter interna povezava za objavljanje novic po zvočnikih),
- signalizacija: modri in rdeči svetlobni znaki, ki se prižigajo z ozirom na vrsto pogona filter ventilacijskega sistema.

NADALJEVANJE

AKTIVNOST OSNOVNIH ORGANIZACIJ ZSMS IN ČLANOV PREDSEDSTVA KOORDINACIJSKEGA SVETA

Naslovni vprašanja sta bili osnovni temi razgovora na šesti seji predsedstva koordinacijskega sveta ZSMS, ki je bila v torek, 15. marca. Pregledali so tudi izvrševanje sklepov prejšnje seje in tekoče zadeve.

Poročilo o delu osnovnih organizacij so podali člani predsedstva, ki so zadolženi, da spremljajo delo posameznih osnovnih organizacij. Ugotovili so, da je aktivnost tretjine osnovnih organizacij zelo dobra, tretjina jih dela dobro, tretjina osnovnih organizacij pa je neaktivna.

Neaktivne osnovne organizacije ZSMS so v temeljnih organizacijah: Valjarna bluming-štel, Remontne delavnice, Elektrode, Željalna in Valjarna žice in profilov. V teh osnovnih organizacijah bo predsedstvo koordinacijskega sveta sklicalo skupen sestanek mladih predstavnikov ostalih družbenopolitičnih organizacij in vodstva temeljne organizacije.

Tudi v sektorju novogradenj in v elektronskem računalniškem centru je aktivnost mladih upadla, zato bodo tudi v teh osnovnih organizacijah sklicali skupen sestanek.

V temeljnih organizacijah Hladna valjarna Jesenice, Plavž, Energetika in Jeklovlek so mladi dokaj aktivni, vendar vseh težav ne morejo reševati sami. Zato so se člani predsedstva dogovorili, da se bo njihovih sestankov vedno udeleževal vsaj en član predsedstva koordinacijskega sveta.

Pri pregledu aktivnosti članov predsedstva koordinacijskega sveta so ugotovili, da je aktivnost dobra, saj večina članov svoje zadolžitve dobro izpolnjuje. Dobro namreč delajo delegati koordinacijskega sveta v odborih delavskega sveta Železarne. Tudi v akcijah po samskih domovih so bili dokaj aktivni. Ko so obravnavali delo komisij pri koordinacijskem svetu, so predsednike komisij opozorili na nekatere pomanjkljivosti, ki jih bo treba odpraviti.

Pri pregledu sklepov so ugotovili, da so nekateri sklepi že izvršeni, tisti, ki se nanašajo na akcije v marcu, pa se še izvršujejo. Zaradi prenatrpanega programa so se dogovorili, da bodo razgovor o problematiki štipendistov prestavili v

prvo polovico aprila, ko bo tudi mladinska konferenca.

Ob koncu seje so se člani predsedstva pogovorili o razgovoru o samskih domovih in o sodelovanju z mladimi iz tovarne Krušik iz Valjeva.

Lilijana Kos

Blanka, Magda, Ksenija
KLUB ZN
ŽIC Jesenice

ŽIVLJENJE V SAMSKIH DOMOVH

O problemih stanovalcev samskih domov so se v torek, 22. marca, pogovarjali delegati samskih domov, predstavniki temeljne organizacije Družbena prehrana, predsednik izvršnega odbora sindikata Železarne, vodja oddelka za družbeni standard, predsednik občinske konference ZSMS in člani koordinacijskega sveta ZSMS Železarne.

V uvodu je sekretar koordinacijskega sveta ZSMS Železarne povedal, da je bila pobuda za razgovor o problemih v samskih domovih dana že ob obravnavi dokumentov za 11. kongres ZSMS. Na podlagi razprav je bilo letos organizirano vključevanje mladih v samskih domovih v športno in kulturno dejavnost mladinske organizacije. Ustanovljeni so tudi aktivni ZSMS po samskih domovih in podana osnova za organizacijo domaše samouprave.

V nadaljevanju razgovora so stanovalci samskih domov opozorili na najbolj pereče probleme, kot so neidemokratsko odločanje o pogojih bivanja v samskih domovih, primeri neopravičenih prijav in odpovedi regresirane stanarine ter zastarelost in neživljensko hišnega reda. Pri obravnavanju discipline in problemov medsebojnih odnosov med stanovalci in osebjem v samskih domovih so bili mladi zelo samokritični in poudarili, da se zavedajo, da so tudi med njimi samimi posamezniki, ki se nočejo prilagoditi življenju v samskem domu.

Mladi iz samskih domov so imeli veliko pripomb glede prehrane, saj je hrana pogosto nekvalitetna, a zelo draga. Mesečno namreč stanovalci samskega doma porabi za prehrano do 9000 dinarjev.

Ob koncu razgovora so se dogovorili, da je potrebno spremeniti

oziroma dopolniti hišni red ter ga samoupravno sprejeti po javni obravnavi v samskih domovih. Pri obravnavi kršiteljev hišnega reda mora biti prisoten član domaše samouprave ali aktivna ZSMS, obvezno pa mora biti prisoten kršitelj. Ker zaradi različnih sistemov dela stanovalci doma težko pridejo v stik z upravnikom, je treba vsaj enkrat tedensko omogočiti, da stanovalci doma pridejo v stik z njim.

Samski dom na Kejzarjevi 36 se mora zaradi izredno slabih stanovanjskih pogojev v čimkrajšem času obnoviti, da bo v njem tudi čajna kuhinja in dovolj velik dnevni prostor.

Ker so včasih kot stanovalci v samskem domu prijavljeni mladi, ki že več mesecev ne prebivajo v njem, so se dogovorili, da aktiv ZSMS o tem obvesti vodstvo temeljne organizacije Družbena prehrana, ki se z njimi pogovori o plačevanju ekonomske stanarine ali pa se naj v nezasedeno sobo vseli stanovalci, ki ima v drugem domu slabše stanovanjske razmere.

Ko so razmišljali, kako primerneje urediti prehrano v samskih domovih, so stanovalci predlagali, da bi plačevali polno ceno stanarine, uvede pa naj se regresirana prehrana.

Ob koncu razgovora so se dogovorili, da odbor za kadre in družbeni standard pri delavskem svetu Železarne oblikuje komisijo, ki bo preverjala izvrševanje sprejetih sklepov. O življenju mladih delavcev v samskih domovih morajo spregovoriti tudi na samoupravnih delovnih skupinah in v družbenopolitičnih organizacijah v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih.

Lilijana Kos

SLAVNOSTNI POHOD BRIGADIRJEV V POČASTITEV 1. APRILA — DNEVA BRIGADIRJEV

V petek, 1. aprila, bomo brigadirji počastili dan brigadirjev s slavnostnim pohodom od železniške postaje do restavracije Kazina, kjer bo slavnostni zbor brigadirjev, na katerem bomo predstavili bogato tradicijo mladinskih delovnih brigad in predstavili občanom prispevek jeseniških delovnih brigad in njihovih brigadirjev.

Po zaključku slovesnosti bo kratek kulturni program, sledil pa bo zabavni večer s plesom, ki ga prireja stalna MDB »Železar«.

Želimo si, da bi našim občanom kar najbolj predstavili naše delo in tovarništvo, ki ga kujemo v brigadah. Vabimo, da se pridite udeležiti v čim večjem številu. Predvsem vabimo starše bodočih brigadirjev in brigadirke, da se vključijo v naša prizadevanja. Hkrati tudi pozivamo vse brigadirje, ki so kadarkoli sodelovali na MDA in imajo brigadirsko uniformo, da se udeležijo mimohoda, kajti vseh brigadirjev z naše občine, ki so sodelovali na MDA, ne poznamo in jih zato vabimo s tem člankom.

Slavnostni pohod se bo začel ob 17. uri pred železniško postajo, od koder bomo po levi strani pločnika odšli do Kazine, kjer bo zbor brigadirjev ob 17.30.

Drugega aprila bomo organizirali lokalno MDA, v kateri bodo sodelovali naši brigadirji, vabimo pa tudi ostale občane, da se nam pridružijo!

Brigadirski ZDRAVO!

KLUB BRIGADIRJEV JESENICE

NOVE STANARINE S PRVIM APRILOM

V procesu uveljavljanja novih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva so ekonomske stanarine deležne še posebno velike pozornosti, saj predstavljajo eno najpomembnejših nalog, ki jo je potrebno uspešno in pravočasno rešiti, da bi tako zagotovili uveljavitev ekonomskih stanarin do leta 1985.

S samoupravnim sporazumom o oblikovanju in postopnem prehodu na ekonomske stanarine so se delovni ljudje na zborih delavcev in na zborih stanovalcev v stanovanjskih hišah odločili, da se v občini Jesenice izvede postopen prehod na ekonomske stanarine do leta 1985.

Zakaj prav ekonomske stanarine? Zato, ker ugotavljamo, da so ekonomske stanarine bistven element družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu in osnova za dejansko krepitev vpliva delovnih ljudi in občanov na odločitve na tem področju. Ekonomska stanarina je pomembna materialna osnova za samoupravno dogovarjanje in odločanje pri gospodarjenju s stanovanjskimi hišami in stanovanji v družbeni lastni. Ekonomski stanarino smo opredelili z definicijo, da je družbeno priznana cena za uporabo stanovanja, ki jo določijo delovni ljudje s samoupravnim sporazumom.

Znano je, da so bile stanarine vse do leta 1975 »zamrznjene« in do takrat več ali manj simbolične. Ob tej ugotovitvi moramo reči predvsem to, da so relativno majhna sredstva za vzdrževanje do leta 1975 onemogočala kakršnokoli učinkovitejši gospodarjenje, to je obnavljanje in vzdrževanje stanovanjskega sklada v družbeni lastni. Te posledice so v določeni meri prisotne še danes. Od leta 1975 pa do konca leta 1978 so se stanarine povečale administrativno, in sicer v letu 1976 za 20 %, v letu 1977 za 30 % in v letu 1978 za 30 %. V letu 1979 se stanarine niso povečale, s 1. marcem 1980 pa so se povečale za 19,83 % na osnovi sprejetega samoupravnega sporazuma o oblikovanju in postopnem prehodu na ekonomske stanarine, v letu 1981 za 32 % in v letu 1982 za 19 %.

In kaj želimo doseči z ekonomsko stanarino? Ekonomska stanarina izhaja iz dejanskih potreb stanovanjskih hiš in celotnega stanovanjskega sklada v družbeni lastni s tem, da so upoštevane z zakonom določene obveznosti, tehnični normativi, standardi in zlasti naslednja izhodišča, ki morajo jamčiti, da ekonomska stanarina zagotavlja minimalno amortizacijo ki ne more znašati manj kot 1 % valorizirane vrednosti stanovanja do leta 1985. S to amortizacijo gospodarijo delovni ljudje in občani v samoupravni stanovanjski skupnosti v skladu s programi in plani skupnosti.

Ekonomska stanarina pa mora zagotavljati tudi vzdrževanje stanovanjskih hiš v skladu s sprejetimi normativi in standardi in na osnovi programa vzdrževalnih del hiše oziroma sklada stanovanjskih hiš v občini. Iz stanarine se oblikujejo tudi sredstva za upravljanje, iz teh sredstev pa se financirajo predvsem opravila, ki so vezana na delovanje samoupravnih organov delegatskega sistema ter strokovna opravila, ki jih opravljajo strokovne službe stanovanjske skupnosti ali pooblaščenice organizacije združenega dela.

Stanovanjska skupnost je na podlagi dogovorjenih skupnih izhodišč v samoupravnem sporazumu o temeljih plana za obdobje 1981 do 1985 načrtovala postopni prehod na ekonomske stanarine, ki naj bi bil zaključen do leta 1985, ob upoštevanju zakonskih opredelitev glede oblikovanja amortizacije, ki zahteva, da se do tega leta doseže 1 % valorizirane vrednosti stanovanj. Stanovanjska skupnost občine Jesenice je upoštevala v okviru Zveze stanovanjskih skupnosti Slovenije dogovorjeno skupno izhodišče o postopnem prehodu na ekonomske stanarine in zato uresničevala tista določila samoupravnega sporazuma o temeljih plana, ki so zadevala prehod na ekonomske stanarine. Stopnja porasta stanarine je bila znatno nižja od dosedanje stopnje inflacije, tako da je bil porast stanarine že v prvem letu izvajanja pod načrtovano stopnjo prehoda na ekonomske stanarine.

Padanje realnih osebnih dohodkov in s tem življenjskega standarda občanov pa je pogojevalo sprejem različnih dokumentov, ki vsebujejo različna stališča do povišanja stanarin. To pa vsekakor ni prispevalo k poenotenju politike prehoda na ekonomske stanarine.

V naši stanovanjski skupnosti se zato soočamo s precejšnjimi problemi zaradi skrčenega programa

vzdrževalnih del, po drugi strani pa nas slabši pogoji glede uveljavljanja ekonomske stanarine silijo v čim bolj racionalno organiziranost vzdrževalnih del, ki lahko precej zmanjša pričakovane učinke na tem področju od prvotno dogovorjenih.

Poudariti moramo, da ekonomske stanarine dajejo materialno podlago za uresničevanje neposrednih inte-

resov in vpliva stanovalcev na gospodarjenje s stanovanji.

Naj omenimo še to, da hišne samouprave brez ekonomskih stanarin skorajda ni mogoče izpeljati v praksi. Zavedati se namreč moramo, da je družbeno priznana cena stanovanja temelj ekonomske stanarine in prav zato je ekonomsko stanarino potrebno čimprej in čim učinkoviteje uveljaviti.

Kot informacijo posredujemo izračun programirane stopnje stanarin, dosežene stopnje stanarin v letu 1982 in plan rasti stanarin v naslednjih letih. Podatki o gibanju stanarin so prikazani za leto 1981 in 1982.

	XII/1981	XII/1982
vrednost sklada	3.361.464.056	4.076.645.942
stanarina	33.238.841	43.323.416
amortizacija	20.080.431	24.459.875
vzdrževanje	6.119.988	7.379.567
upravljanje	4.506.298	6.095.604
funkc. stroški + CZ	2.532.141	5.388.368
stopnja stanarine	0,9886	1,0625

Iz razpredelnice je razvidno, da se je stopnja stanarine v letu 1982 v primerjavi s letom 1981 povečala samo za 7,50 %, kar bi približno ustrezalo povečanju stanarine od 1. avgusta 1982 dalje za 19 %, ki pa pri izračunu za celo leto pomeni dosti manj.

Izračuni stopnje kažejo, da bi pri ugotovljeni starostni strukturi morali upoštevati stopnjo vsaj 1,9892 % od revalorizirane vrednosti, če bi hoteli zagotoviti najpotrebnejša sredstva za gospodarjenje s stanovanji. Ta stopnja pa je še vedno manjša od 2,44 % revalorizirane vrednosti, kot to predpisuje 21. člen enotne metodologije. To pomeni, da bi morali stopnjo povečati za 87 %, kar predstavlja tudi takšno povečanje stanarine. To povečanje bi morali opraviti do konca leta 1984, ko nastopi povečanje amortizacije s stopnje 0,60 % na 1,0 % revalorizirane vrednosti. Da je povečanje v taki višini potrebno, kažejo tudi podatki v letih 1981 in 1982, ko je ostajalo za potrebe vzdrževanja

samo 18,41 % oz. 17,03 % pogodbene stanarine.

Da bi izboljšali možnosti vzdrževanja, je odbor za prenovno in gospodarjenje s stanovanji in stanovanjskimi hišami v družbeni lastni pri stanovanjski skupnosti o tem večkrat razpravljala in na podlagi strokovnih izračunov predlagal povečanje stanarin za 40 % in to od 1. aprila 1983 dalje. Od ostalih, več ali manj stalnih stroškov (amortizacija, upravljanje, funkcionalni stroški), bi se tako pridobljena sredstva uporabila v večjem obsegu za vzdrževanje stanovanj in stanovanjskih hiš v družbeni lastni.

Ob sprejetem povečanju stanarine v predlagani višini bi se sredstva vzdrževanja povečala za 2,7 krat v primerjavi s prejšnjim letom.

Tako povečanje stanarin bi ob upoštevanju inflacije zagotavljalo prehod do ekonomskih stanarin, vendar pa je potrebno upoštevati predlog republiškega komiteja za varstvo okolja in urejanje prostora in stališča Izvršnega sveta SRS, da

se stanarine v letu 1983 lahko povečajo v poprečju za 30 %, vendar odstotek povečanja ne more biti višji od 38 % in da se povečanje stanarin izvede v vseh občinah s prvim aprilom 1983 in tako zagotovi izhodišče pri nadaljnjih ukrepih za enotnejše urejanje v SR Sloveniji.

Da je bil predlog povečanja stanarin utemeljen, kažejo izračuni po določenih enotni metodologije, kjer ugotavljamo, da je sedanja stopnja stanarine samo 1,06 % revalorizirane vrednosti stanovanj. Posledica tako nizke stopnje je višina stanarine poprečnega stanovanja, ki znaša 964,00 din in je na 47. mestu od 56 stanovanjskih skupnosti v Sloveniji.

Za ilustracijo navajamo višino stanarine za enako stanovanje (60 kv.m s 120 točkami) v gorenjski regiji v letu 1982:

Radovljica 1.103 din na 6. mestu v SRS,

Škofja Loka 1.082 din na 10. mestu v SRS,

Tržič 1.035 din na 21. mestu v SRS, Kranj 989 din na 37. mestu v SRS, Jesenice 964 din na 47. mestu v SRS.

Na področju stanovanjskega gospodarstva smo že sedaj izoblikovali sistem solidarnosti (subvencioniranje stanarin).

Da življenjski standard občanov z nizkimi družinskimi dohodki ne bi bil preveč prizadet, bodo delegati zbora uporabnikov skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti Jesenice skupaj z občinsko skupnostjo socialnega varstva sklepali o dopolnitvi tabelé sedaj veljavnega pravilnika o delnem nadomeščanju stanarin v korist upravičencev do subvencije.

Samoupravna stanovanjska skupnost občine Jesenice

IZVAJANJE SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O RAZPOREJANJU DOHODKA V LETU 1982

(Nadaljevanje s 1. strani)

Pri ocenjevanju lanskega poslovnega uspešnosti ne smemo prezreti, da je bilo za črno in barvasto metalurgijo (še predvsem za barvasto) leto 1981 nadpovprečno uspešno. Če so zato rezultati v letu 1982 manj ugodni, to še ne pomeni, da so tudi slabši. Pri presoji, kako uspešno je dejavnost lani poslovala, si lahko koristno pomagamo z neto dohodkovno mero. Ta je lani v poprečju znašala 0,98, kar je le 2 % manj od normalne uspešnosti.

Torej bi smeli reči, da poprečni poslovni rezultati črne in barvaste metalurgije v letu 1982 nikakor niso kritični, so pa seveda precej slabši kot leto prej (za 10 %).

Med delovnimi organizacijami so tudi to pot velike razlike v uspešnosti poslovanja. Za železarno Jesenice že nekaj let nazaj ugotavljamo, da je njen dohodkovni položaj kritičen. Podobno je v Verigi in izrazilo so se stvari obrnile na slabše tudi v Tovilu, ki je bil sicer vedno med najbolj uspešnimi delovnimi organizacijami. Do spremembe v smeri poslabšanja je lani prišlo tudi v Impolu. Tovarna dušika in

mariborska Livarna sta bili tudi lani med uspešnimi delovnimi organizacijami, pri čemer pa predvsem za mariborsko Livarno velja, da ji je šlo to pot vendarle precej slabše kot prej. Med najbolj uspešnimi proizvodnimi delovnimi organizacijami je bila lani Cinkarna Celje, ki jo je primerno omeniti predvsem zato, ker je pred leti spadala med tiste delovne organizacije, ki so se otepale z resnimi ekonomskimi problemi.

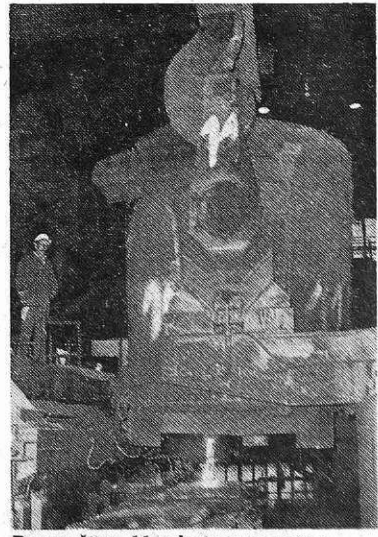
In sedaj nekaj ocen o osebnih dohodkih. Poprečni osebni dohodek na delavca je v vsaj dejavnosti lani porasel za 25 %, kar je nekoliko manj od poprečne rasti v gospodarstvu Slovenije (26 %). Seveda so tudi v rasti osebnih dohodkov med posameznimi delovnimi organizacijami velike razlike. Najhitreje so porasli osebni dohodki v Tovarni dušika (za 36 %), relativno najmanj pa v Impolu (za 15 %). Če upoštevamo še storitvene organizacije, potem pride Inženiring Bled na prvo mesto glede rasti osebnih dohodkov.

Praktično so vse delovne organizacije osebne dohodke izplačevale v okvirih, ki jih dovoljuje družbeni dogovor. Nekateri bi po dogovoru lahko izplačali še bistveno več, čeprav njihovi poslovni rezultati tega ne opravičujejo vedno.

Če že ni bil kršen družbeni dogovor, pa so v letu 1982 po drugi strani izplačala osebnih dohodkov močno odstopala od okvirjev, ki jih dovoljuje sporazum od okvirjev, ki jih dovoljuje sporazum o delovni metalurgije. Glede na kriterije tega sporazuma je namreč kar polovica proizvodnih delovnih organizacij za osebne dohodke namenila več sredstev, kot bi jih smela. Med njimi je tudi Tovarna dušika Ruše, za katero smo že rekli, da je glede na leto 1981 osebne dohodke najhitreje povečala in je sočasno tudi vodilna med proizvodnimi delovnimi organizacijami po njihovi absolutni višini.

Za družbeni dogovor bi verjetno smeli reči, da je bila njegova vloga pri usmerjanju delitve vsaj v letu 1982 dokaj nenavadna. Po eni strani praktično ni omejeval rasti osebnih dohodkov, po drugi strani pa je v bistvu spodbujal k njihovu izenačevanju ne glede na dejanske rezultate poslovanja. Zato bi si morali prizadevati, da se na področju družbenega usmerjanja delitve vsaj v Sloveniji uveljavijo novi kvalitnejši prijem. Najbrž lahko sedaj že ugotavljamo, da so tudi bivši panoični sporazumi kljub pomanjkljivosti imeli družbeno koristnejšo vlogo pri usmerjanju delitve, kot jo ima sedanji družbeni dogovor.

(Iz gradiva za šesto sejo delavskega sveta SOZD Slovenske železarne)

Ponev šte. 11, s katero so z eno obzidavo odlili 87 šarž v SM oddelku in kontilivu (foto S. Kokač)

KAZALCI USPEŠNOSTI V ČRNI IN BARVASTI METALURGIJI V LETU 1982

Zap. št.	Podpisnik	Leto	Neto doh. usp.	DOD NOD	DOD NOD	Popr. 3D na 182 ur	Dohodek št. delavc.	Dohod. sredst.	Čisti doh. št. delavc.	Akumul. sredst.	Prihod. od izvoza na konv. trgu skupna Cel. prih.	OD + št. del.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1.	Železarna Jesenice	1981	0,82	101	109	12.411	455.333	0,26	256.835	2	0,03	226.755
		1982	0,72	98	106	15.218	545.288	0,23	292.774	0,5	0,06	280.908
	IND		88	97	97	123	120	88	114	25	200	124
2.	Železarna Ravne	1981	1,11	105	99	12.945	464.749	0,31	298.651	6	0,06	242.970
		1982	1,11	104	98	15.724	620.958	0,29	406.992	6	0,08	294.774
	IND		100	99	99	121	134	94	135	100	133	121
3.	Železarna Štore	1981	0,99	102	103	11.972	476.883	0,48	252.825	3	0,07	231.251
		1982	1,12	105	99	15.548	714.777	0,48	349.075	7	0,09	298.930
	IND		113	103	96	130	150	100	138	233	129	129
4.	Veriga Lesce	1981	0,89	101	107	11.653	412.390	0,55	205.695	2	0,14	206.446
		1982	0,82	98	105	14.035	511.439	0,57	260.146	1	0,07	251.101
	IND		92	97	98	120	124	104	126	50	50	122
5.	Plamen Kropa	1981	1,09	100	95	11.395	350.237	0,45	263.880	7	0,07	209.458
		1982	1,01	100	99	14.424	423.147	0,44	305.311	5	0,08	253.590
	IND		93	100	104	127	121	98	116	71	114	121
6.	Tovil Ljubljana	1981	1,24	106	98	11.734	414.935	0,34	331.371	9	0,01	225.124
		1982	0,71	94	103	13.345	376.098	0,23	248.124	1	0,02	238.899
	IND		57	89	105	114	91	60	75	11	200	106
7.	Žična Celje	1981	1,30	101	94	11.063	379.464	0,58	280.306	17	0,12	192.015
		1982	1,13	97	91	13.299	456.285	0,47	289.365	11	0,01	242.962
	IND		87	96	97	120	120	81	103	65	8	127
8.	TGA Kidričevo	1981	0,97	100	103	12.617	427.442	0,42	280.899	5	0,12	231.818
		1982	0,88	99	105	15.857	505.786	0,39	326.372	2	0,20	294.800
	IND		91	99	102	126	118	93	116	40	167	127
9.	Impol Sloven.Bist	1981	1,32	108	100	12.670	529.574	0,56	362.818	13	0,09	240.416
		1982	0,80	99	107	14.570	468.591	0,39	278.446	1	0,14	261.302
	IND		61	92	107	115	88	70	77	8	156	109
10.	Cinkarna Celje	1981	1,57	103	97	12.631	612.447	0,51	356.996	14	0,16	251.972
		1982	1,29	107	99	15.877	707.391	0,44	387.625	8	0,22	306.378
	IND		82	99	102	126	116	86	109	57	138	122
11.	Tov. dušika Ruše	1981	1,34	107	93	12.867	509.175	0,53	349.873	10	0,26	252.562
		1982	1,31	115	106	17.481	663.442	0,56	428.296	9	0,24	330.295
	IND		98	107	108	136	130	106	122	90	92	131
12.	Mariborska livarna	1981	1,51	105	95	12.289	514.779	0,97	370.038	25	0,08	238.715
		1982	1,12	104	99	15.497	537.523	0,67	350.346	7	0,09	291.637
	IND		74	99	104	126	104	69	95	28	113	122
13.	DSSS SŽ	1981	100	100	100	18.207	375.546	-	324.849	-	-	324.849
		1982	100	100	100	22.445	473.333	-	405.394	-	-	405.394
	IND		100	100	100	123	126	-	125	-	-	125
14.	Metal.inštit.	1981	0,94	100	104	14.830	346.255	0,67	293.102	5	-	265.510
		1982	0,99	100	101	19.914	486.031	0,77	421.571	10	-	356.704
	IND		105	100	97	134	140	115	144	200	-	134
15.	Tehnični biro Jes.	1981	1,69	118	105	23.082	388.019	0,96	762.630	25	-	529.259
		1982	1,73	109	97	26.751	1.169.982	0,83	1.008.127	31	-	576.855
	IND		102	92	92	116	132	86	132	124	-	109
16.	Inženiring Bled	1981	1,30	95	88	17.802	671.400	0,98	572.500	29	-	377.100
		1982	1,57	100	90	24.687	937.546	1,00	809.091	36	-	472.909
	IND		121	105	102	139	140	102	141	124	-	125
S K U P A J		1981	1,09	104	102	12.461	477.140	0,39	295.405	6	0,09	235.174
		1982	0,98	102	102	15.514	584.881	0,35	343.616	4	0,11	289.504
	IND		90	98	100	125	123	90	116	67	122	123

Če brskamo po strokovnih revijah in knjigah, se lahko hitro prepričamo, da je v dvajsetih letih tega stoletja do tedaj burni razvoj elektroenergetike polagoma zapadel v krizo. Obsežnost elektroenergetskih sistemov in njihova problematika sta postajali iz dneva v dan bolj kompleksni; matematično orodje strokovnjakov ni več ustrezalo reševanju kompleksnih problemov obratovanja takih sistemov.

Odkritje digitalnih računalnikov pomeni v računalnem določanju obratovalnih stanj velikih sistemov revolucionarno prelomnico. Enosmerne in izmenične analizatorje, v katerih so električna omrežja nadomeščali z modeli, so računalniki potisnili v ozadje. Z njihovim nastopom je zopet poraslo zanimanje za probleme, ki so jih po dvajsetih letih zaradi prevelike kompleksnosti opustili.

V splošnem definiramo kot sistem neko celoto, ki jo tvorijo medsebojno funkcionalno povezani elementi sistema. Ta definicija velja tudi za elektroenergetski sistem, ki ga sestavljajo elementi:

- elektrarne kot proizvajalci električne energije,
- stikalne postaje, ki služijo razdelitvi in transformaciji električne energije,
- prenosni vodi za prenos in distribucijo,
- porabniki kot potrošniki električne energije.

Vsi ti osnovni elementi morajo biti povezani v tako celoto, da zagotavljajo porabnikom električne energije na nekem širšem geografskem področju ekonomično koriščenje kvalitativne električne energije in zanesljivo oskrbo z njo. Tako celoto bi potem lahko definirali kot elektroenergetski sistem.

Elektroenergetski sistem je organizem, ki se nenehno spreminja. Kratkoročno se spreminja z nihanjem proizvodnje in njim pripadajočimi stikalnimi ter regulacijskimi manipulacijami; dolgoročno pa z naraščanjem proizvodnje in porabe ter izgradnjo in vključevanjem novih elementov v sistem.

V sistemu imamo vzporedno obratovanje vseh elektrarn z isto frekvenco. Obratovanje sistema se nadzoruje in usmerja z enega mesta, ne glede na to, komu pripadajo posamezni elementi sistema in ne glede na organizacijske oblike elektroenergetskih organizacij. Ko govorimo o elektroenergetskih sistemih, imamo pred očmi navadno sistem neke države, npr. jugoslovanski. Tak

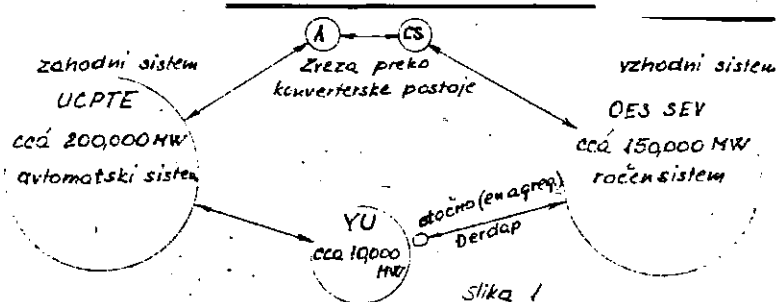
sistem je praviloma povezan z elektroenergetskimi sistemi drugih držav (sosednjih), je pa vsak trenutek sposoben obratovati povsem samostojno.

INTERSISTEMI ALI INTERKONEKCIJE

Kadar gre za zelo tesno povezanost elektroenergetskih sistemov (enotna pravila obratovanja, dogovorjen in planski razvoj itn.), govorimo o intersistemih ali interkonekcijah. Dobre strani interkonekcij je boljše razporeditev energije med viri in lažje izmenjavanje električne moči. Ima pa taka interkonekcija tudi slabše strani:

- precej večja kratkostična moč,
- večje težave v regulaciji moči in frekvence,
- večje težave glede stabilnosti sistema.

Evropo pokrivata dva velika intersistema. Dežele zahodne Evrope zajema UCPT (Unija za proizvodnjo in razdeljevanje električne energije); intersistem socialističnih dežel vzhodne Evrope in evropskega dela Sovjetske zveze do Uralskega pa se imenuje OES SEV (Združeni elektroenergetski sistem SEV). Zahodnoevropska interkonekcija UCPT je v celoti avtomatizirana, kar pomeni, da se ob vsaki motnji v sistemu frekvenca avtomatično zregulira. Celotna regulacija poteka v dveh stopnjah. Primarna regulacija vpliva v celotnem sistemu hitro (nekaj sekund), vendar ne pripelje do stanja pred motnjo. Zato obstaja še sekundarna regulacija, ki deluje nekaj minut. Na vzhodu je celoten sistem še ročen in vsega tega ni. Dispečerski center OES SEV je v Pragi, ki pa je povezana tudi z Moskvo. Zanka SUDL, v katere okviru so Jugoslavija, Italija in Avstrija, je sestavni del interkonekcije UCPT, tako, da je zveza Jugoslavije z UCPT čvrsta (frekvenca absolutno konstantna). Proti vzhodu je zveza rahlejša, ker samo en agregat v Đerdapu otočno obratuje v zanki OES SEV.

Slika 1

Zaradi velikih moči je zveza med obema evropskima interkonekcijama UCPT in OES SEV šibka in poteka preko Avstrije in Čehoslovaške preko konverzijske postaje back to back (usmernik in razsmernik v enem bloku).

Pomudimo se še pri interkonekcijah sistemih izven Evrope. Interkonekcije za Uralom še nimajo čvrste povezave z Evropo; obstajata pa dve veliki interkonekciji: centralno-sibirska in vzhodno-sibirska. Nazivna napetost teh dveh sistemov je 500 kV. Ogromni energetski potenciali so v rekah (Jenisej, Ob, Lena itn.), hidrocentrale pa so velikosti od 4500 do 7000 MW. Tu so tudi ogromni centri porabe (industrija).

Preselimo se še onkraj luže v Združene države in Kanado. Tam obstajata dva velika intersistema, in sicer:

- vzhodni, severni in zapadni intersistem reda velikosti okrog 500.000 MW (skupno s Kanado)
- tekasški intersistem, ki je še ločen in je reda velikosti okrog 40.000 MW.

Skupna instalirana moč vseh elektrarn v ZDA je na začetku leta 1979 znašala 560.000 MW, to je 3600 elektrarn, ki napajajo 1150 raznih kompanij. Razmerje elektrarn v močeh (TE : HE : NE : ostalo) je v ZDA 69,2 : 12,3 : 9,5 pri čemer pomeni HE hidroelektrarne, TE termoelektrarne in NE nuklearne elektrarne. Razmerja so podana v %.

Družbi, ki upravljata s temi interkonekcijami, sta:

- AEP (American electric power) s sedežem v New Yorku,
- BPA s sedežem v Portlandu - Bonneville.

Leta 1968 je bil v ZDA zgrajen dvojni izmenični daljnovod 2500 kV z močjo 2 x 1000 MW. Na celotni dolžini obeh daljnovodov, ki delu-

jeta paralelno, je vključenih osem razdelilnih transformatorskih postaj. Zanimivo je, da se ena od teh postaj imenuje RTP Nikola Tesla. Ta dva povezovalna daljnovoda prenašata viške energij na jug v poletnem času, ko se na severu tali sneg, na jugu pa je suša. V zimskem času pa je situacija obratna in daljnovoda prenašata električno energijo z juga, kjer je deževje, na sever. Ob tem naj za primerjavo navedem, da je celotna nazivna moč jedrske elektrarne v Krškem, ki velja za slovenskega giganta, 632 MW.

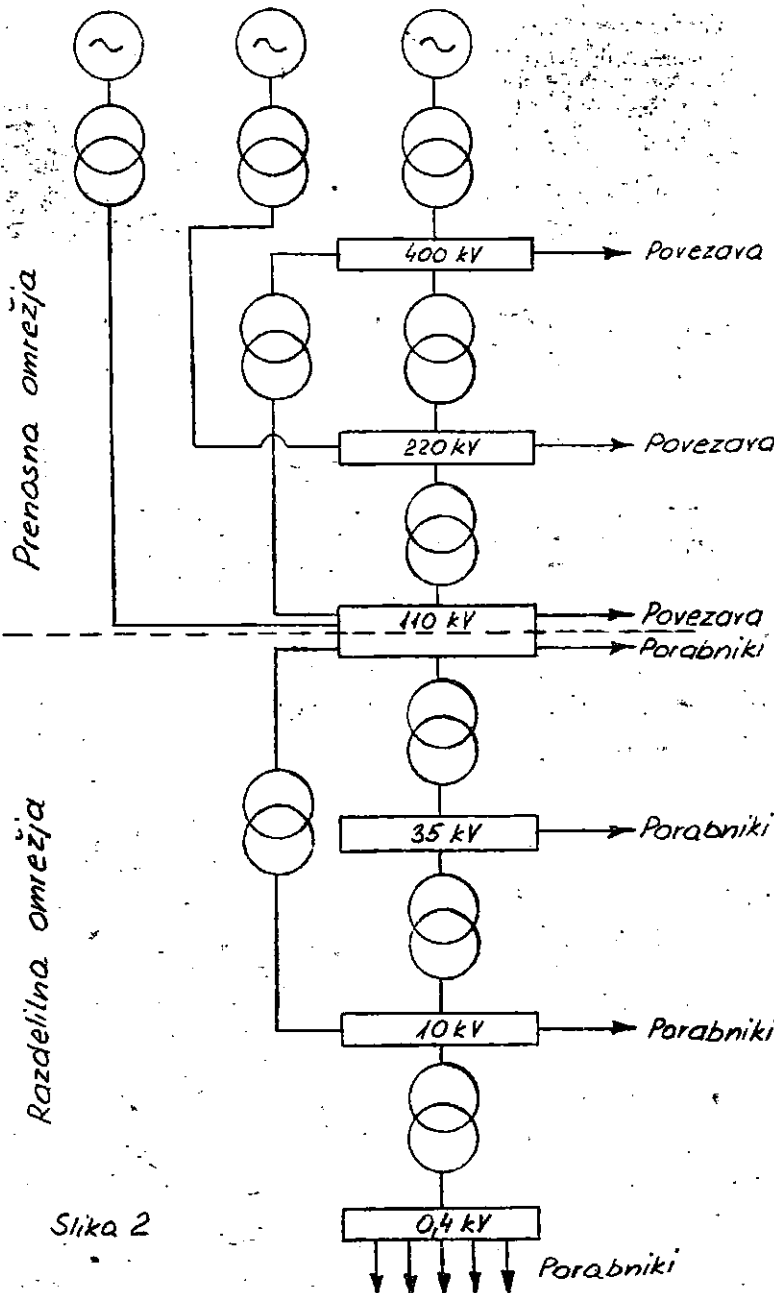
ELEKTRIČNA OMREŽJA

Elektroenergetski sistem je navadno razdeljen v pod sisteme. Kriterij razdelitve je lahko po zemljepisni legi ali pa po namenu. Tak pod sistem imenujemo Električno omrežje, ki je del elektroenergetskega sistema in praviloma samostojno ni sposobno obratovati. Električna omrežja razvrščamo po napetostih, namenu in obliki.

Velikost nazivne napetosti je značilen podatek vsakega omrežja. Nazivne napetosti so normirane in podane s standardi. Nekatere nazivne napetosti so še vedno ostanek preteklosti; to sicer še dovoljene, ne smemo pa jih uporabljati pri vključevanju in planiranju novih elementov omrežja. Vse nazivne napetosti električnih omrežij grupiramo v štiri skupine:

- nizka napetost do 1 kV,
- srednja napetost do 35 kV,
- visoka napetost do 275 kV,
- najvišje napetosti nad 275 kV.

Po rekonstrukciji omrežij naj bi postopoma prešli le na štiri napetostne nivoje: 0,4 kV, 10 kV, 110 kV in 400 kV.

Slika 2

Na sliki 2 je podana shema običajnih napetostnih nivojev v jugoslovanskem elektroenergetskem sistemu. V tej shemi bi postopoma opuščali napetostna nivoja 220 kV in 35 kV. Napetostni nivo 110 kV je meja med omrežji, ki imajo prvenstveni namen prenosa ali transporta električne energije in med omrežji, ki imajo prvenstveni namen razdelitve ali distribucije električne energije. V železniški Jesenice je zaenkrat najvišji napetostni nivo 110 kV.

Po namenu električna omrežja ločimo v:

- **Razdelilna omrežja** povezujejo lokalne elektrarne in lokalna napajališča (transformatorske postaje) s porabniki. V razdelilnih omrežjih so vedno prisotne nižje in srednje napetosti, lahko pa tudi prva visoka napetost (110 kV).

- **Prenosna omrežja** povezujejo med seboj elektrarne in velika potrošniška središča. Dostikrat jih imenujemo kar visokonapetostna omrežja, saj v njih izključno prevladujejo visoke in najvišje napetosti.

Po obliki - poznamo zankasta in radialna omrežja. V splošnem prevladujejo v prenosnih omrežjih zankaste oblike, v razdelilnih pa radialne. Pri tem pa od čistih radialnih oblik tudi v distribuciji čisto odstopamo, ker nam zankasta oblika zagotavlja večjo zanesljivost napajanja.

KRITERIJI KVALITETE ELEKTRIČNE ENERGIJE IN ZANESLJIVOSTI PRESKRBE

Vsak elektroenergetski sistem ima kot osnovni cilj zagotoviti porabnikom električne energije zanesljivo preskrbo s kvaliteto električne energije. Zato bomo skušali utemeljiti dva pojma:

- kaj je kvaliteta električne energije in
- kaj je zanesljivost preskrbe z električno energijo.

Električna energija ima v nekem elektroenergetskem sistemu povsod zadovoljivo kvaliteto, če so velikost napetosti, oblika napetosti in njena frekvenca v vseh točkah sistema znotraj predpisanih toleranc. Toleranca je dovoljeno odstopanje od predpisane norme. Medtem ko je odstopanje frekvence vedno enako za ves sistem, sta odstopanja napetosti po velikosti in obliki v različnih točkah sistema večinoma različna.

Poleg sinusne oblike moramo porabniku zagotoviti tudi simetričen trifazni sistem napetosti. V normalnem obratovanju je ta pogoj praktično zagotovljen (v daljnovodih vodnike prepletamo), pri okvarah pa pogosto pride do nesimetrije. Merilo nesimetrije sta prisotnost komponent ničelnega in negativnega zaporedja.

Do spremembe frekvence prihaja ob hipnih spremembah obremenitve, ko se poskušajo generatorji ob nenadnih razbremenitvah zavrteti hitreje, ob nenadnih obremenitvah pa počasneje. Regulacija vrtilne hitrosti hitro zregulira frekvenco na predvideno vrednost. Na koncu pripispevka je nekoliko podrobneje opisana regulacija napetosti in frekvence v električnih omrežjih. V močno obremenjenih omrežjih sorazmerno lahko pride do znižanja frekvence.

Pri nas je s predpisi dovoljeno odstopanje frekvence -0,1 Hz pri avtomatski in -0,2 Hz pri ročni regulaciji glede na nazivno vrednost 50 Hz. Tudi v posebno težkih obratovalnih pogojih ne sme pasti izpod vrednosti 49,5 Hz in v krznih situacijah (večje okvare, izpadi in podobno) ne pod 47 Hz. V pogojih nenormalnega obratovanja se seveda dogaja, da za zelo kratka časovna obdobja pogoji o kvalitetni električni energiji niso izpolnjeni.

Zanesljivost oskrbe z električno energijo je definirana kot sposobnost elektroenergetskega sistema, da kljub okvaram (izpadi elektrarn, transformatorskih postaj ali daljnovodov) ne pride do razpada ali porušitve sistema. Zanesljivost preskrbe je odvisna od cele vrste faktorjev, od katerih so najvažnejši:

- zadostna razpoložljiva moč izvorov,
- možnost večstranskega napajanja (zankasta omrežja),
- zadostne prenosne moči daljnovodov,
- dobro izbrana in kvalitetna zaščita,
- sposobno in izvežbano osebje itn.

V primeru velikih okvar ali izpadov je potrebno del porabnikov odklopiti, da nam sistem zaradi preobremenjenosti ne razpade. Glede na prioriteto napajanja ločimo:

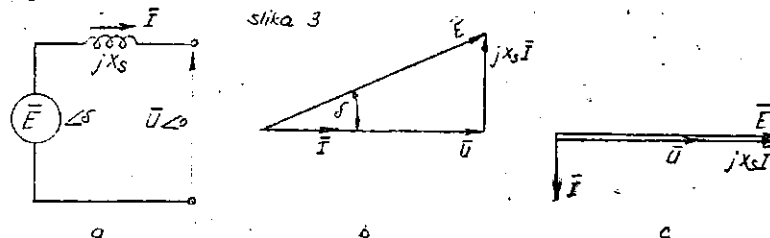
- porabnike, ki v nobenem primeru ne smejo ostati brez električne energije. To so bolnice, letališča, nekatere vrste procesne industrije; to so predvsem porabniki, kjer izpad električne energije lahko povzroči življenjsko nevarnost ali veliko materialno škodo.

- porabnike, ki so lahko brez električne energije, dokler ne odstranimo okvaro. V to skupino spadajo predvsem gospodinjstva.

Porabniki iz prve skupine morajo imeti večkratno možnost napajanja, dostikrat pa razpolagajo za najbolj kritična mesta z lastnimi avtonomnimi viri električne energije.

REGULACIJA NAPETOSTI IN FREKVENCE V ELEKTRIČNIH OMREŽJIH

Delovno moč generatorja reguliramo z dotokom vode ali pare na pogonski agregat generatorja. V splošnem pomeni povečana delovna moč generatorja tudi zboljšanje faktor delavnosti stroja.

Na sliki 3a imamo skicirano namestno vezavo generatorja, kjer smo ohmsko upornost navitja zanemarili. Sedaj pogledimo, kako vpliva delovna ali jalova obremenitev na napetost na sponkah generatorja. Na sliki 3b je podan kazalni diagram za čisto delovno obremenitev sinhronskega generatorja. Napetost na sponkah $\bar{U}$ in električni tok $\bar{I}$ sta v fazi, padec napetosti pa stoji pravokotno na $\bar{U}$. Inducirana napetost generatorja $\bar{E}$ se v glavnem spreminja le po kotu. Na sliki 3c je podan kazalni diagram sinhronskega generatorja za čisto jalovo obremenitev. Električni tok $\bar{I}$ zaostaja za napetostjo $\bar{U}$ za 90° , padec napetosti $j\bar{X}_s \bar{I}$ pa je v fazi z napetostjo na sponkah generatorja.

S spreminjanjem jalove moči se inducirana napetost $\bar{E}$ spreminja le po velikosti ne pa po kotu.

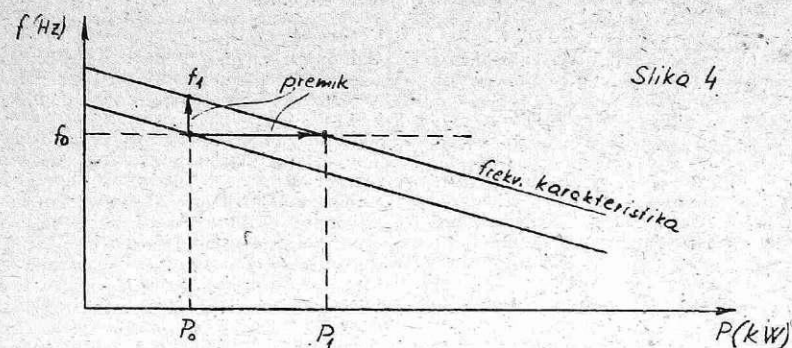
Na velikost inducirane napetosti $\bar{E}$ vplivamo s spreminjanjem vzbujačnega generatorja. Torej ima povečano vzbujačnega vedno za posledico povečanje inducirane napetosti $\bar{E}$ in povečanje jalove moči Q , ki jo generator oddaja.

Delovanje generatorja in njegovega pogonskega stroja opredeljujejo dve karakteristiki:

- karakteristika odvisnosti frekvence f in delovne moči P ,

(Nadaljevanje na 18. strani)

— karakteristika odvisnosti napetosti U in jalove moči Q .

Frekvenčna karakteristika na sliki 4 nam podaja odvisnost med delovno močjo in frekvenco. Če agrogatu dovedemo večjo delovno moč (več vode na turbino oziroma več pare), se karakteristika vzporedno premakne. Smer premika je odvisna od tega, katera veličina naj pri tem ostane konstantna. Če je to frekvenca, potem poteka premik karakteristike v smeri x osi (delovna moč P), pri tem pa se delovna moč P poveča s P_0 na P_1 . Če naj ostane moč P konstantna, se bo dvignila frek-

venca od f_0 na f_1 , karakteristika se je torej premaknila v smeri y osi.

Napetostna karakteristika sinhronskega generatorja na sliki 5 nam podaja odvisnost med napetostjo U na generatorskih sponkah in oddano jalovo močjo Q . Tudi tu lahko dosežemo premik karakteristike v smeri x osi (konstantna napetost in povečana jalova moč) ali pa v smeri y osi (konstantna jalova moč in višja napetost), seveda s povečanim vzbujanjem generatorja.

da je v električnih omrežjih predpisana konstantna frekvenca. Zato regulacija frekvence vedno zagotavlja, da se s spreminjanjem dotoka vode ali pare izvršuje le porazdelitev delovne moči med proizvajalci. Od strmine frekvenčne karakteristike je odvisno, katera od elektrarn v sistemu prevzame nase regulacijo delovne moči oziroma regulacijo frekvence.

Glede napetosti so v električnih omrežjih dopustna večja odstopanja, zlasti na prenosnih nivojih. Zato ima regulacija vzbujaanja, praviloma za posledico obe spremembi: spremembo jalove moči in spremembo napetosti. Pri povečanem vzbujaanju obe vrednosti narasteta.

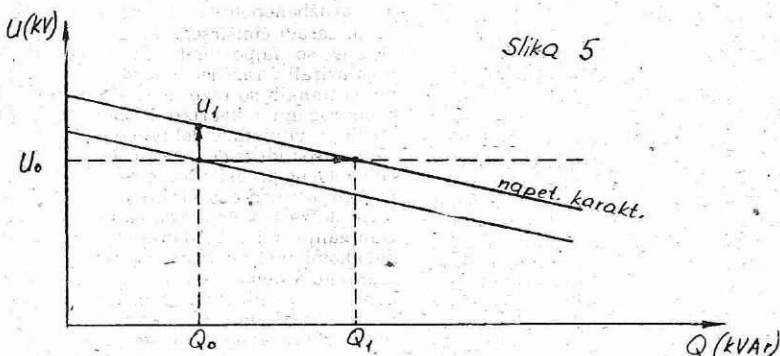
Tu bi želel podčrtati zlasti naslednjo ugotovitev. Spreminjanje napetosti vozlišč ima v elektroenergetskem sistemu za posledico drugačno porazdelitev jalove moči; medtem ko je razporeditev pretokov delovne moči odvisna od generiranih delovnih moči elektrarn.

Od razporeditve pretokov jalove moči je v elektroenergetskem sistemu odvisna še cela vrsta zelo pomembnih parametrov kot, na primer, velikost izgub delovne moči v sistemu, velikost instalirane navedzne moči vodov in opreme, boljša ali slabša regulacija napetosti v sistemu in tako naprej.

Za regulacijo napetosti v sistemu imamo več možnosti. Najprej so tu vsi viri induktivne jalove energije. To so sinhronski generatorji, kompenzatorji in kondenzatorske baterije. Druga možnost je regulacija napetosti s spreminjanjem prestavnega razmerja transformatorjev (fiksni ali regulacijskih). Transformatorjem je potrebno nastaviti prestavno razmerje tako, da bodo v normalnem stanju sistema čimbolj optimalno delovali.

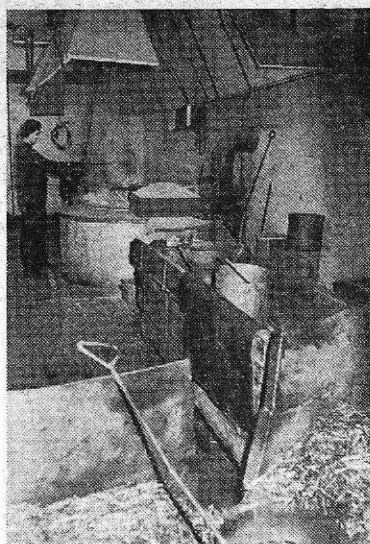
Aleš Soklič

Dopisujte v Železarja

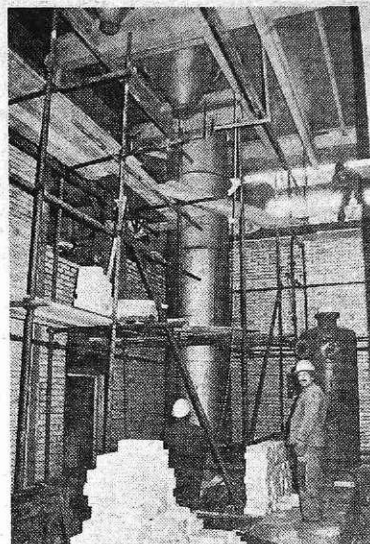

Usklajeno delovanje električnega omrežja je torej pogojeno s frekvenčno in napetostno regulacijo. Spomnimo se kriterijev kvalitete električne energije, kjer smo rekli,

da je frekvenca v električnih omrežjih razmeroma strogo predpisana in so dovoljena odstopanja relativno majhna, vedno pa za ves sistem enaka. Zato lahko praktično rečemo,

Pocinkovalnica žičnikov (Foto I. Kučina)

Gradnja vakumske naprave se na-
daljuje (Foto I. Kučina)

FILIPINI

BRAZILIJA

Ta država je lani izvozila 71,5 milijona ton železove rude, kar je za 11,3 % ali 8,2 milijona ton manj kot v letu 1981. Vzrok za to je bila gospodarska recesija v zahodnem delu sveta. Vendar je zaradi 17,4 % povečane prodajne cene v primerjavi z letom 1981 uspela zmanjšati izpad v dohodku, ki je bil samo za 2,1 % manjši in je znašal 1,605 milijarde dolarjev. Glavni kupci rude so bile japonske železarnice in države Evropske gospodarske skupnosti. Največji izvoznik železove rude na svetu je bila lani brazilska rudarska družba CVR d s 55 milijoni ton.

ZDA

Svetovna recesija v železarski industriji je prizadela tudi rudnika molibdena v ZDA. Znana rudarska družba Amax je zaradi velikih zalog in zmanjšanja povpraševanja sklenila, da tudi letos za nedoločen čas ne bosta obratovala rudnika molibdenove rude Climax in Henderson. Oba rudnika so začasno zaprli v septembru in oktobru preteklega leta. Zaposlitev je zgubilo 2200 delavcev.

Na filipinskem otoku Mindanao bodo zgradili obrat za izdelavo železove gobe po Kruppovem postopku Codir, ki uporablja kot reductent premog. Postavljenih bo šest rotacijskih peči in vsaka bo imela letno proizvodno zmogljivost 230.000 ton železove gobe. V močni konkurenci z japonskimi podjetji je Krupp uspel zaradi nižje cene. Celoten projekt je naročila filipinska državna železarska družba National Steel Co.

FRANCIJA

Francoska železarska družba Creusot — Loire je izdelala iz titanove pločevine oklep za raziskovalno podmornico »SM 97« (z njo bo mogoče raziskati 97 % dna oceanov). Podmornica bo imela notranji premer 2,1 metra, prostor za posadko treh mož, lahko se bo potopila do globine 6000 metrov in bo prenesla pritisk 600 barov. Pločevina, ki vsebuje 90 % titana in je legirana z vanadijem ter aluminijem, so skovali v dva polkrožna dela na stiskalnici, ki deluje s pritiskom 12.000 ton.

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČ

NAUKI DOSEDANJIH NAFTNIH KRIZ

Pred kratkim je zasedala komisija za energijo mednarodne gospodarske zbornice. Glavna točka je bilo predavanje izvršnega direktorja Mednarodne agencije za energijo (IEA) dr. Ulfa Lantzkeja o razvojnih tendencah naftnega tržišča. Njegova zanimiva izjava so v kratkem navedena v tem sestavku.

V preteklem desetletju je svetovno gospodarstvo doživelo tri naftne krize. Prva je bila leta 1973 v času oktobrske izraelsko-arabske vojne, druga ob pričetku iranske revolucije v letu 1979 in tretja v prvem obdobju iransko-irške vojne jeseni leta 1980. Če gledamo nazaj, ni trajala nobena izmed treh kriz dolgo časa in zmanjšana proizvodnja nafte se je gibala med 4 milijoni sodčkov (159 l) dnevno v letu 1973 in 2,5 milijoni sodčkov v letu 1980. To pa je dejansko pomenilo samo nekaj odstotkov celotne svetovne proizvodnje. Kljub temu so posledice teh treh kriz močno vplivale tako na energetsko strukturo kakor tudi na gospodarsko situacijo mnogih dežel.

Cena nafte se je po letu 1973 povečala za dvanajstkrat. Količina nafte, ki so jo naftne države, ki pripadajo organizaciji izvoznice nafte OPEC, se je znižala z rekordnih 31,6 milijonov sodčkov dnevno v letu 1979 na manj kot 20 milijonov sodčkov v preteklem letu. Največje znižanje proizvodnje je bilo doseženo v preteklih 18 mesecih. Potreba po uvozu nafte v deželah OECD (Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj) se je znižala za 28 milijonov sodčkov dnevno v letu 1973 na 19 milijonov sodčkov lani. Istočasno je v teh deželah narasla proizvodnja energije iz lastnih virov za 21% in pri tem so dosegli nafta, premog in jedrska energija dnevno količino 7,5 milijonov sodčkov naftnega ekvivalenta. V teh deželah se je po oceni IEA znižala poraba energije v primerjavi z bruto socialnim proizvodom v obdobju od 1973. do 1982. leta za 15%, medtem ko je poraba nafte padla celo za 29%. To so po mnenju direktorja IEA pomembni razlogi, čeprav gre določen del zmanjšane porabe tudi na račun gospodarske recesije.

Povedati je tudi treba, da se je v preteklem desetletju spremenilo tudi ukrepanje vlad v državah uvoznicah nafte v kriznih situacijah. Leta 1973 so bile v ospredju posamezne panične akcije neposredne nabave nafte v deželah izvoznicah. Zato so leta 1974 pripravili za takšne primere izenačujoči mehanizem, ki ga je predlagala IEA. Leta 1979 je bila napačna reakcija v tem, da so sorazmerno manjši izpad ponudbe nafte skušali nadomestiti z velikim povpraševanjem, katerega cilj je bil pripraviti skoraj »za vsako ceno« ustrezne zaloge. Tako so v obdobju od aprila 1979 do oktobra 1980 narasle zaloge nafte v državah OECD za nič manj kot 100 milijonov ton ali za 25 %. Danes so, ravno te zaloge eden izmed vzrokov za zmanjšano povpraševanje po nafti na svetovnem tržišču.

Prekomerne zaloge so te države naučile v zimi 1980/81 še nečesa. Čeprav je bilo količinsko ozko grlo enako veliko kot leta 1979, so že določene količine, vzete iz teh zalog, vplivale umirajoče na tržišče. Tako se je dvignila osnovna cena nafte v tem obdobju samo za 10 %, medtem ko je bilo v obdobju 1979/80 povečanje cen 160 %. Štirikratno povečanje cene nafte v obdobju 1973/74 je za države OECD pomenilo zvišanje stroškov za nabavo z 39 milijard dolarjev na 121 milijard dolarjev, v letu 1979 so znašali stroški 206 milijard in v letu 1980 308 milijard dolarjev.

Kljub sedanji tendenci znižanja cene je bil leta 1982 obremenjen račun za uvoženo nafto v deželah OECD z okoli 240 milijardami dolarjev. Gospodarske posledice takšnega razvoja trgovanja z nafto je mogoče ugotoviti na treh kazalcih.

Zunanjetrgovinski primanjkljaj v deželah OECD in deželah v razvoju, ki nimajo nafte, se je v obdobju od 1974. do 1982. leta s 105 milijardami dolarjev več kot podvojil. Nazadovanje gospodarske rasti, ki je sledilo prvi naftni krizi, je z drugim krogom povišanja cene pospešilo recesijo, ki se je v letih 1980/81 odrazila v deželah OECD s poprečnim zmanjšanjem dohodka 1.250 dolarjev na prebivalca. Stopnja inflacije je bila v preteklem desetletju precej višja kot v predhodnih desetletjih. Nezaposlenost, ki je v deželah OECD po letu 1974 narasla v poprečju na 5 %, je dosegla leta 1982 približno 8,5 %, kar pomeni, da je bilo skoraj 32 milijonov ljudi brez dela.

V zvezi s temi števkami je Lantzeke v prvi vrsti opozoril pred sedanjostjo stabilnostjo nafnega tržišča, ki jo je označil za varljivo. Ob sorazmernem presežku ponudbe in ugodni situaciji za znižanje cen kažejo dolgoročna predvidevanja za konec tega in predvsem za prihodnje desetletje spet možnost naraščajočega pomanjkanja ponudbe nafte na svetovnem tržišču. Vzrok za takšno prognozo je predvsem to, ker bodo dokazane naftne rezerve tako v ZDA kakor tudi v Sovjetski zvezi, ki sta danes v svetu vodilni pri proizvodnji nafte in tudi v Severnem morju, ki so važne za preskrbo Evrope, komaj omogočile držati proizvodnjo na sedanji ravni. Čeprav je treba v tem obdobju računati na verjetno zmanjšanje porabe v deželah OECD, je dolgoročno treba predvideti povečanje in to predvsem zaradi pospešene industrializacije dežel v razvoju, ki svoje nafte nimajo. Zato je treba računati na ponovni vzpon organizacije OPEC, katere pomen tudi danes kljub znani situaciji ni treba podcenjevati.

Glede na dosedanje izkušnje ne spada direktor IEA med tiste prognostike, ki so napovedali znižanje cene nafte. Seveda bi bilo znižanje njene cene z nadaljnjo stabilnostjo ugodno predvsem takrat, če bi lahko na široki osnovi spodbudilo v svetu povečanje gospodarske rasti.

Zelo nevarno bi bilo sčasoma pozabiti nauke iz bližnje preteklosti, ponovno računati na ceno nafte in zanemariti že vpeljane raziskave za zagotovitev nadomestnih virov energije. Še takšno brezskrbnostjo ne bi bili dosti bolj pripravljeni na naslednjo energetsko krizo, kot je bilo to pri naštetih krizah v preteklem desetletju, katerih posledice v svetovnem gospodarstvu zainkrat še vedno niso premagane.

ŽELEZARSKA INDUSTRIJA LATINSKE AMERIKE

Težka recesija, ki je zajela svetovno gospodarstvo in s tem tudi železarsko industrijo, ni prizanesla tudi deželam Latinske Amerike. Ta celina, ki je bogata na surovinah in energetskih virih, je dosegla v letih 1971-1980 izredno močan razvoj in s tem povečanje porabe jekla, in sicer je bila povprečna letna rast 7,2%. Še hitreje je v teh letih naraščala proizvodnja jekla in to kar za 84% na leto.

Razlika med proizvodnjo in porabo jekla, ki je dosegla leta 1973 največjo količino 13,1 milijona ton, je narasla s šest milijonov ton v letu 1971 na 8,6 milijonov ton v letu 1980. Ta razlika se je zaradi povečane proizvodnje v odstotkih postopno zniževala, in sicer s 30 % v letu 1971 na 23 % v letu 1980.

Leta 1981 se je to stanje zaradi recesije spremenilo na slabše in narodni bruto proizvod je v deželah te celine narasel v primerjavi z letom 1980 samo za skromnih 1,2% (v industrijsko razvitih deželah za 1,2% in v celotnem svetu poprečno za 2,2%). Povečanje porabe jekla se je znižalo z 8,4% v letu 1980 na 5,6% v letu 1981. To ekonomsko krizo je spremljala visoka inflacija in velika zadolžitve v tujini. Tudi v preteklem letu se položaj ni popravil in narodni bruto proizvod je ostal približno na isti ravni kot leta 1981. Podobno je bilo tudi pri proizvodnji železarn. Izboljšanje predvidevajo delno že v letošnjem predvsem pa v prihodnjem letu.

V naslednjem srednjeročnem obdobju nameravajo dežele Latinske Amerike nadaljevati z večanjem svoje železarske proizvodnje s končnim ciljem, da ne bi bil več potreben uvoz železarskih izdelkov. Pri tem bo šlo tako za boljše izkoriščanje obstoječih proizvodnih zmogljivosti, kakor tudi za gradnjo novih naprav. Med posameznimi deželami sta v zvezi s tem najbolj optimistični Mehika in Argentina, ki menita, da mora izgradnja železarske industrije potekati bolj intenzivno, kot velja to za ostale industrijske veje. Nekoliko bolj zadržana je Brazilija, ki doživlja precejšnjo gospodarsko krizo predvsem zaradi velike zunanje zadolženosti. Podobno je v Venezueli, ki pa ima težave predvsem zaradi slabše prodaje svoje nafte.

V študiji, ki sta jo izdelali ECLA (Ekonomska komisija Združenih narodov za Latinsko Ameriko) in ILAFA (Latinsko-ameriški inštitut za železo in jeklo), je navedena projekcija do leta 1990 za povečanje proizvodnje jekla na tej celini. Pri tem sta bili izdelani dve varianti. Prva, ki ima večje možnosti za realizacijo, predvideva povečanje proizvodnje za 40,5 milijona ton, oziroma skupno s sedanjo količino na 76,5 milijona ton. Druga, ki je manj verjetna, predvideva povečanje samo za 26,8 milijona ton.

Spodnja razpredelnica prikazuje podatke prve variante za posamezne države. Prva kolona prikazuje v milijon tonah sedanje proizvodne zmogljivosti in druga projekcijo za leto 1990.

Država	Zmogljivost 1980	Zmogljivost 1990
Argentina	5,0	7,6
Bolivija	—	0,5
Braziliija	16,0	37,8
Čile	0,8	1,0
Ekvador	0,05	0,45
Kolumbija	0,5	1,6
Mehika	9,5	17,3
Paragvaj	—	0,18
Peru	0,5	1,2
Urugvaj	0,05	0,25
Venezuela	2,5	7,1
Srednja Amerika	1,1	1,5
Skupaj	36,0	76,5

Za področje Latinske Amerike sta tipična dva železarska proizvodna postopka. Prvi je mehiški HYL za izdelavo železove gobe in njeno uporabo kot vložek v obločnih električnih pečeh. Zaradi majhnih zalog premoga za koksiranje na tej celine in ker je primeren za manjše proizvodne zmogljivosti, ima ta postopek precejšnje možnosti za razširitev uporabe. Drugi, ki je prav tako povezan s premogom za koksiranje, je uporaba lesnega oglja namesto koksa v brazilskih plavžih. Leta 1980 je bilo 20 % grodja v Braziliji izdelanega v plavžih, ki so uporabljali lesno oglje. Do leta 1990 predvidevajo povečanje na 22 %, kar bo zaradi večje proizvodnje v absolutni številki precej več, kot je bilo leta 1980.

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD PLAVŽ

Seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Plavž je bila 3. marca.

Pregledali so evidentirane kandidate za samoupravne organe TOZD Plavž in Železarne. Izbor kandidatov mora biti pripravljen in obravnavan na vseh delovnih skupinah do 20. marca. Le tako bodo lahko volitve potekale nemoteno. Za pripravo teh sestankov in obravnavo kandidatov so dovoljeni člani izvršnega odbora OOS.

Za organizacijo proslave ob dnevu žensk so zadolžili predsednika izvršnega odbora.

Ker so na letni konferenci osnovne organizacije obdarili vse upokojene sodelavce, bodo enako vsoto denarja dali kot denarno pomoč družini umrlega upokojenega sodelavca.

Zavrnilo so prošnjo sodelavca za denarno pomoč in ga bodo o tem pisno obvestili. Društvu za pomoč duševno prizadetim otrokom osnovne šole VIZ Jesenice so nakazali 2.000 din.

TOZD-ENERGETIKA

V četrtek, 3. marca, je bila sklicana 12. seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Energetika.

Potrdili so predlagane kandidate za delegate v samoupravne organe. Ugotovili so, da je predlog obravnavalo samo šest SDS. Pripombe so imele štiri SDS, zato so predlaganega kandidata za delegata delavskega sveta Železarne zamenjali z drugim.

O zaključnem računu temeljne organizacije in Železarne je poročala računovodkinja. Podali so nekaj pripomb glede zvišanja OD in premiranja.

Sklenili so, da ob dnevu žensk sodelavkam podarijo bon v vrednosti 500 din in vstopnico za gledališko predstavo. Vodstvo TOZD so zaprosili, da odobri obdarovanje za dopoldansko izmeno ob 13. uri.

Društvu za pomoč duševno prizadetih so nakazali 5.000 din.

Menili so, da bi za opravljanje funkcije predsednika delavskega sveta Železarne morali predlagati več kandidatov, da bi bila možna izbira.

Na podlagi obvestila o vojaškem usposabljanju žensk vse ženske v starosti od 19 do 27 let vabijo, da se v čim večjem številu prijavijo kot kandidatke za vojaško usposabljanje v enotah ljudske armade in šolah za rezervne oficirje.

Soglasno so potrdili člana SIS za občinsko energetsko skupnost.

Bolnemu sodelavcu so nakazali 1.000 din pomoči in določili blagajniški maksimum 6.000 din.

Odločili so se, da bodo v sredo, 9. marca, organizirali rekreacijski dan na Voglu. Vsak udeleženec bo dobil 500 din. Prevoz si organizira vsak sam.

Niso se strinjali s predlogom dodatka k OD za udeležence NOV.

Ožji odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Energetika se je sestel 14. februarja na zahtevo športnega referenta. Razpravljali so o nagraditvi najbolj prizadetega športnika v temeljni organizaciji. Nagraden bo na letni konferenci OOS, na katero bodo povabili tudi računovodkinjo TOZD.

TOZD LIVARNA

Na osmi redni seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Livarna, ki je bila 4. marca, so sklenili, da sodelavkam ob dnevu žensk izročijo voščilnico, nagelj in 500 din.

Po tradiciji bodo organizirali smučarsko obratno tekmovanje na Voglu. Osnovna organizacija bo krila stroške dnevnih kart in skromnega kosila. Ker so se že lani obnašali zelo stabilizacijsko, so jim ostala še neporabljena sredstva.

Predsedniku delavskega sveta TOZD preteče mandat, zato morajo pripraviti predlog za novega. Menijo, da bi bilo najbolje, če bi zamenjali le polovico delegatov delavskega sveta, saj je zaradi majhnega števila delavcev izbira zadostnega števila kandidatov težka.

Ker so v februarju dosegli rekordno proizvodnjo, so tudi premije temu primerno visoke. OŠD se je odločil za zasledovanje realnosti norm.

Društvu za pomoč duševno prizadetim so nakazali 3.000 din.

TOZD VRATNI PODBOJI

Letna konferenca osnovne organizacije sindikata TOZD Vratni podboji je bila 4. marca. Udeležilo se je šestnajst članov sindikata in predstavnik izvršnega odbora konference sindikata Železarne.

Po izvolitvi organov konference je o delu osnovne organizacije v preteklem letu poročal njen predsednik. Leto 1982 je bilo za vse delavce TOZD precej težko, saj so bili osebni dohodki nizki, ker niso dosegli planiranih obveznosti. Primanjkovalo jim je naročil, ali so bila razdobljena, dobivali so slab vložek itd. Sindikat je sodeloval pri obravnavah samoupravnih aktov in sporazumov, ki so bili dani v obravnavo in sprejem, sodeloval je tudi z občinskim sindikalnim svetom, z izvršnim odborom sindikata Železarne in družbenopolitičnimi organizacijami in samoupravnimi organi v TOZD. Ker lani niso evidentirali kandidatov za delegata v samoupravne organe, jih ta naloga čaka letos.

Referenti, ki so poročali o delu posameznih komisij, so tožili nad nezainteresiranostjo sodelavcev tako za šport kot za kulturo.

Po poročilu blagajnika je nadzorni odbor sporočil, da se stanje v blagajniških knjigah ujema z izdatki in prejemi in da ni nepravilnosti.

V razpravi so sklenili, da bodo od komisije za oddihe na ravni Železarne zahtevali ponovno razporeditev prostih mest v počitniških domovih, ki se naj ujema z njihovim planiranim letnim kolektivnim dopustom. Predlog o nakupu počitniških prikolic bodo posredovali izvršnemu odboru sindikata Železarne.

Veliko kritik je bilo izrečenih na račun medsebojnih odnosov v TOZD. Pri delu bo potrebne tudi več samokontrole, saj je bilo nekaj reklamacij tudi zaradi malomarno izdelanih podbojev. Več pozornosti bodo morali nameniti kvaliteti ne samo količini izdelkov. V letu 1983 pričakujejo več naročil za izvoz, zato bo potrebno tudi premeščanje delavcev.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Osnovna organizacija sindikata TOZD Valjarna debele pločevine je imela letno konferenco 5. marca. Udeležilo se je osem članov izvršnega in nadzornega odbora, osem delegatov SDS od 12 predlaganih, delegat konference sindikata Železarne, sekretar OOKZ in vodja TOZD.

Predsednik izvršnega odbora je vse seznanil z delom izvršnega in nadzornega odbora v preteklem letu, predvsem z aktivnostjo na področju evidentiranja delegatov v SIS, o oddihih in izletih, o pomoči obolelim in socialno šibkim sodelavcem, o kulturni dejavnosti, o sodelovanju in vključevanju v delo samoupravnih organov itd. Predlagal je tudi smernice in program prihodnjega dela.

Na poročilo blagajnika niso imeli pripomb in tudi nadzorni odbor ni našel nepravilnosti.

V razpravi so sklenili, da naj izvršni odbor pripravi dve varianti izletov, da je potrebno ob sedanjih akcijah evidentiranja kandidatov za samoupravne organe oceniti delo delegatov in neaktivne odpoklicati, oziroma zamenjati. Zahtevali so, naj se pospeši uvedba novih meril za nagradjevanje in čimprej sprejetje kataloga del in opravil. Nenehno bodo opozarjali na boljšo delovno in tehnološko disciplino, saj pomeni vestno in boljše delo več dohodka in tudi boljše osebne dohodek. Od sindikalnih aktivistov so zahtevali, da se še bolj angažirajo in opozarjajo na nujnost izgradnje nove jeklarne, saj je pomanjkanje vložka zelo občutno. Prav tako so zahtevali, da se z ustreznim družbeno akcijo zaustavi padanje realnih osebnih dohodkov in s tem standarda. Potrdili so tudi finančni načrt svoje osnovne organizacije za leto 1983.

V izvršni odbor so namesto dveh upokojenih članov izvolili dva nova, izvolili pa so tudi novega člana nadzornega odbora.

V razpravi o akciji zaključni račun so ugotovili, da je bila vsebinsko in formalno v redu izpeljana, čeprav bi jo bilo mogoče še poenostaviti, skrečiti in v bolj razumljivem jeziku povedati bistvo zaključnih računov. Ugotavljajo pa, da je aktivnost delegatov kljub vsemu slaba. Menijo, da je pretirano, da je od 150 zaposlenih kar 130 delavcev delegatov, saj jih je aktivnih komaj polovica. Menijo, da bo potrebno v prihodnjih razpravah za ta problem poiskati ustrezno rešitev.

Konferenca je pooblastila predsednika izvršnega odbora, delavskega sveta, mladine in sekretarja OOKZ, da izdelajo oceno uspešnosti dela vodje TOZD.

TOZD REMONTNE DELAVNICE

Osma redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Remontne delavnice je bila 11. marca. Udeležilo se je je štirinajst članov odbora, vodja TOZD, sekretar OOKZ, predsednik OO ZSMS in predsednik delavskega sveta TOZD.

Pri pregledu sklepov sedme seje so ugotovili, da nekateri, ki so dolgoročnejšega značaja, še niso izvršeni. Vodja TOZD je ponovno razložil, da se v izračun pokojninske osnove štejejo tudi dodatki gibljivega dela osebnega dohodka. Pripravil bo tudi pisni pregled teh dodatkov, kar naj prispeva k bolj kvalitetni informiranosti delavcev.

Obravnavali so predlog poslovnika o organiziranju in delovanju konference osnovnih organizacij sindikata Železarne. Menijo, da je za pregled poslovnika in za oblikovanje sklepov na eni seji premalo časa, zato ga bodo obravnavali na sestankih posameznih sindikalnih grup. Predloge in stališča bo do 18. marca zbiral predsednik izvršnega odbora in jih do 20. marca posredoval konferenci sindikata Železarne.

Po kriterijih občinskega sindikalnega sveta so ocenili vodjo TOZD. Pri ocenjevanju sta sodelovala tudi sekretar osnovne organizacije ZK in predsednik OO ZSMS.

Obravnavali so pritožbe delavcev in sprejeli ustrezne sklepe. Delavskemu svetu so predlagali, naj izglasuje povišanje grup za vodjo TIZ in naj ugotovi zakonitost izbire delovodje.

TOZD ŽIČARNA

Letne konference osnovne organizacije sindikata TOZD Žičarna, ki je bila 12. februarja, se je udeležilo 28 delegatov, vodja TOZD, predsednik mladine in predstavnik sindikata Železarne.

Obširna poročila so podali predsednik izvršnega odbora, blagajnik, nadzorni odbor, vodja delegacije za zbor združenega dela, referent za oddihe in izlete, predstavnik mladine in delavskega sveta.

Zelo kritični so bili pri presoji svojega dela in stanja v Železarni, zato so bili tudi sprejeti sklepi konkretni:

- preveriti morajo razumevanje sprememb pravilnikov, ki jih bodo sprejemali na referendumu,

- da bi bilo delo delegatov v SIS in samoupravnih organih boljše, je potrebno evidentirati res najbolj aktivne kandidate (za pripravo predloga so zadolžili predsednika izvršnega odbora in delavskega sveta),

- problem kadrovanja v njihovi temeljni organizaciji je zelo pereč, saj je fluktuacija visoka, zato predlagajo, da se spet uvedejo delovne brigade. Dobre in marljive delavce se bi naj premeščalo na bolj produktivna delovna mesta (za to so zadolžili vodjo TOZD in vodjo proizvodnje),

- čeprav temeljna organizacija dosedaj po vrednosti prodanih izdelkov sam vrh delovne organizacije, so njihovi osebni dohodki med najnižjimi v Železarni. Ves riziko proizvodnje nosijo sami, zato si ne morejo predstavljati, zakaj je delo žičarja tako slabo vrednoteno. Za rešitev tega problema so na konferenci zadolžili predstavnika konference sindikata Železarne, vodjo TOZD in svojo osnovno organizacijo sindikata.

Ustrezne sklepe so sprejeli tudi glede zbiranja odpadnih surovin in papirja.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Letna konferenca osnovne organizacije sindikata TOZD Hladna valjarna Jesenice je bila v soboto, 19. februarja. Udeležilo se je je 31 delegatov, dva upokojena člana TOZD in predstavnik konference sindikata Železarne.

Po izvolitvi organov konference je najprej poročal predsednik izvršnega odbora. Obširno je orisal težko politično in gospodarsko situacijo v svetu in doma. Tudi delo sindikata je bilo zato težje, saj v takem času raje prihaja do različnih nesoglasij. Vse se rešuje tudi preveč na papirju, tako da so delegati z najrazličnejšim gradivom dobesedno zasuti in jih mine volja, da bi ga natančno pregledali. Lani je imel izvršni odbor sedem sej.

Podrobna poročila o aktivnostih sta podala predsednika komisij za šport in za oddihe in izlete. Poročala sta tudi član nadzornega odbora in predstavnik delegatov v samoupravnih organih.

Oceno gospodarjenja v lanskem letu je podal vodja TOZD. Finančni rezultati so bili izredno uspešni, le v mesecu decembru so zaostali za planom, ker je primanjkovalo vložka. Spregovoril je tudi o investicijah, nagradjevanju po delu, osebnih in tehnološki disciplini.

Blagajniško poročilo je podala blagajničarka, prav tako program dela in finančni načrt za leto 1983. Vsa poročila in program dela so bili soglasno potrjeni.

Na podlagi poročil, razprave in programa dela so sprejeli osnovne smernice za delo sindikata v letošnjem letu:

- Skupno z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami se bodo zavzemali za čim večjo produktivnost dela in izkoriščanje delovnega časa, kar je edini porok, da ne bo prišlo do prevelikega padca standarda delavcev, saj se s to krizo srečuje naše celotno gospodarstvo.

- Bolj bodo morali poudariti potrebo po izobraževanju tako na področju samoupravljanja kot na področju strokovnega usposabljanja.

- Z večjo pozornostjo morajo spremljati delovanje delegacij za posamezne SIS in družbenopolitične skupnosti ter z večjo angažiranostjo odpraviti vse subjektivne in subjektivne težave in pomanjkljivosti, s katerimi se delegati pri svojem delu srečujejo.

- Sindikat mora skrbeti, da bodo potekale razprave pri sprejemanju posameznih samoupravnih sporazumov in pravilnikov bolj organizirano, saj je iz sedanjega dela razvidno, da vodje SDS ne morejo razložiti pomembnosti vseh teh dokumentov v tako kratkem času, kot ga imajo na razpolago.

- Pospešiti morajo delo na področju nagradjevanja po delu.
- Pri dodeljevanju premij za večjo produktivnost morajo v vseh sredinah bolj konkretno upoštevati vsebino celotnega pravilnika, ker drugače lahko pride do razvrednotenja že sprejetih kriterijev.

Ob zaključku letne konference je predsednik izvršnega odbora obdaril vse lani upokojene sodelavce temeljne organizacije.

TOZD REMONTNE DELAVNICE-SINDIKALNA GRUPA RTA

Štirinajst članov se je udeležilo letne konference sindikalne grupe RTA v torek, 22. februarja. Konferenca se je udeležil tudi vodja TOZD Remontne delavnice.

Za nemoten potek dela konference so izvolili delovno predsedstvo, verifi-

kacijsko komisijo, komisijo za sklepe, zapisnikarja in overovatelja zapisnika.

Po izredno obsežnih, poglobljenih in konkretnih poročilih predsednika sindikalne grupe, predsednikov komisij za socialna vprašanja, za oddihe in izlete, za šport in rekreacijo, za kulturo, blagajnika in vodja obrata RTA so sprejeli naslednje sklepe:

- Delegati RTA se pri odločanju z glasovanjem v samoupravnih organih ne smejo vzdržati pri odločitvi. Odločitev naj bo odgovorna, v skladu z mnenjem skupine, ki jo predstavljajo in v okviru določenih pristojnosti delegata.

- Predlogi, vprašanja in zahteve delavcev, delovnih skupin in družbenopolitičnih organizacij RTA morajo biti dobro pretehtane, cilji utemeljeni, dolžnost vseh pa je, da vztrajno zahtevajo odgovore in obravnavo.

- Delavci RTA bodo omogočili, da bodo strokovne službe pravočasno dobile zahtevane podatke, potrebne za strokovno obdelavo organiziranosti RTA. Pripravljeni so aktivno sodelovati in pripraviti so, da bo delo v roku opravljeno.

- Vztrajali bodo pri zahtevi, da se s postopkom vrednotenja in uvajanja časovnih normativov pričnejo pravičnejše urejevanje dohodkovni odnosi.

- Letna konferenca osnovne organizacije sindikata TOZD Remontne delavnice naj poskuša ugotoviti vzroke nepovezanosti med sindikalnimi skupinami in predlaga ukrepe za izboljšanje stanja.

- Komisija za šport mora svoj program na področju rekreacije učinkoviteje razširiti.

- Vodstvo obrata je dolžno po najboljših močeh krepiti strokovno usposobljenost delavcev v obratu (seminarji, tečaji, šola ob delu ...) in se bolj odgovorno vključiti v prizadevanja za ustrežnejšo organiziranost obrata.

- Od dveh možnosti, ki jih predlaga vodja TOZD za reorganizacijo vzdrževanja: ena TOZD ali več TOZD s skupno strokovno službo, je za obrat RTA sprejemljiva samo druga možnost.

- Postopki uveljavljanja inovacij in odnos služb do inovatorjev ne vzpodbujajo dela na inovacijskem področju.

- Vodstvo obrata mora delavce sproti seznanjati s problemi na področju, ki ga s svojim delom pokrivajo in s tem vzpodbujati inovacijsko dejavnost.

- Nujna je tudi boljša povezanost sindikata z aktivoma ZK in ZSMS. Pričakujejo obojestransko aktivnost.

TOZD STROJNE DELAVNICE

Osnovna organizacija sindikata TOZD Strojne delavnice je imela letno konferenco v soboto, 26. februarja.

Izvolitvi organov konference so sledila poročila predsednika in blagajnika izvršnega odbora, referentov za oddihe, za izlete, za šport in kulturo, predsednika nadzornega odbora in vodje TOZD.

V razpravi so spregovorili tako o gospodarskih problemih, o nujnosti gradnje nove jeklarne, kot o slabih malicah, o nerazumljivem gradivu za razprave na SDS, o disciplini, o tekmovanju kovinarjev in podobnem. Predlagali so, naj bi na sestankih SDS razlagal gradivo nekdo od strokovnih služb, ki določeno gradivo pozna. Le tako bodo delavci vedeli, kaj sprejemajo in kaj vsebujejo predlagani samoupravni sporazumi in pravilniki. Vodja TOZD je opozoril, da delavci premalo pazljivo berejo Železarnja, saj so v njem navadno objavljeni kratki povzetki in razlage gradiv, ki se obravnavajo na sestankih SDS.

V izvršni odbor niso izvolili nadomestnih članov, ker SDS konstrukcijska delavnica ni pripravila predlogov.

Potrdili so finančni program za leto 1983, izvršni odbor pa še ni pripravil programa dela osnovne organizacije, ker jim še ni uspelo pregledati programa dela občinskega sindikalnega sveta.

Referent za šport je petim najboljšim športnikom in najboljši športnici temeljne organizacije podelil denarne bone v vrednosti po 1.000 din.

Vsem trem najboljšim mladim delavcem samoupravljalcem so podelili knjižne nagrade, obdarili pa so tudi lani upokojene sodelavce.

TOZD ENERGETIKA

Letna delovna konferenca osnovne organizacije sindikata TOZD Energetika je bila 18. februarja. Od 40 delegiranih delegatov se je udeležilo 27 ali 67,5 %.

Izvolili so organe konference, člani izvršnega odbora pa so podali poročila o svojem delu. Tako je predsednik izvršnega odbora pohvalil prizadevno delo skoraj vseh članov odbora, razen enega. Sestali so se enajstkrat, sodelovali z vodstvom TOZD, z vsemi družbenopolitičnimi in samoupravnimi organi, z izvršnim odborom konference sindikata Železarne, z občinskim sindikalnim svetom in krajevno organizacijo Sava. Prizadevniki so bili pri sprejemanju samoupravnih aktov in volitvah delegatov za samoupravne organe, skupaj z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami in vodstvom TOZD so naredili analizo neuspelega referenduma o predlogu samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnega dohodka in dela skladne skupne porabe.

Referent za šport je poročal, da so se v preteklem letu športniki TOZD Energetika udeležili vseh tekmovanj v Železarni in v skupni uvrstitvi osvojili peto mesto. Vendar bodo morali k športnim tekmovanjem pritegniti več delavcev iz toplotne in PIV energije.

Organizirali so dva izleta in pripravili razpored oddihov delavcev v domovih Železarne. Redno so razdeljevali socialne pomoči dalj časa bolnim sodelavcem, nekatere sodelavce predlagali za klimatsko zdravljenje ali za brezplačno letovanje.

Na poročilo blagajnika nadzorna komisija ni imela pripomb.

Zamenjali so neaktivnega člana izvršnega odbora z novim.

V razpravi so sprejeli naslednje sklepe:

- plan izletov se naj izdela v okviru osnovne organizacije in posreduje SDS,

- vodstvo TOZD mora izdelati analizo vzrokov fluktuacije v oddelku toplotne energije, vodstvo elektro energije pa mora skupaj z oddelkom za družbeni standard urediti glede nadomestil (bencinski boni) za prevoze na delo strojnikov pri centralah,

- potrdili so predlog o sodelovanju na športnih igrah proizvajalcev tehničnih plinov,

- vodja TOZD mora izdelati predlog sestava komisije za obravnavanje inovacij in ga posredovati samoupravnim organom v potrditev.

TOZD VZDRŽEVANJE

Letne konference osnovne organizacije sindikata TOZD Vzdrževanje, ki je bila 25. februarja, se je od sto vabljenih udeležilo 67 članov, predsednik izvršnega odbora sindikata Železarne in predsednik občine.

Po izvolitvi organov konference je predsednik poročal o delu osnovne organizacije v preteklem letu. Zaradi večje racionalnosti, povezanosti z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami in zaradi čimširšega kroga razprave sodelavcem so najpomembnejše razprave organizirali v razširjenem sestavu. Na teh sestankih so razpravljali o zaključnem računu, o kvartalnih poročilih, o novih pravilnikih, o delitvi po delu itd. Skrbeli so tudi za delovnega človeka izven delovnega časa. Dobre rezultate so dosegli na področju rekreacijske dejavnosti, zaradi višjih cen pa je upadalo zanimanje za izlete, slabše je bilo tudi delo komisije za kulturo, saj zaradi pomanjkanja denarja ne morejo več organizirati večjih skupnih prireditev in proslav, delavcem so lahko ponudili le nekaj abonmajskih kart za gledališče in vstopnic za koncerte posameznih ansamblov.

Po razpravi o poročilih so izvolili šestčlansko komisijo, ki bo na podlagi sklepov letne konference izdelala program dela osnovne organizacije sindikata v letu 1983.

DELOVNA SKUPNOST KSI

Konferenca osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje je bila v petek, 11. marca.

Izvolili so organe konference, nato pa so poročali predsednik izvršnega odbora, blagajničarka in član nadzornega odbora, ki je ugotovil, da je poslovanje osnovne organizacije v redu.

Verifikacijska komisija je ugotovila, da je konferenca sklepčna, saj se je od 41 delegatov udeležilo 31.

Iz poročila predsednika izvršnega odbora bi kazalo omeniti naslednje: nekatere naloge, ki jih opravljajo delavci delovne skupnosti so med seboj zelo povezane, zato bi za bolj uspešno opravljeno delo morali vsi sektorji med seboj bolj sodelovati in posamezne probleme reševati s skupinskim delom. Vendar so sektorji med seboj slabo povezani, sodelovanja ni, pa tudi odnosi znotraj posameznih sektorjev so slabi. Zato se bodo morali boljše organizirati tako po strokovni in vodstveni liniji kot po družbenopolitični in samoupravni. Zaradi zelo različnih izobražbenih struktur posameznih oddelkov, bi s morali pomagati pri strokovnih razlagah gradiv in podobno.

Po obširni razpravi so imenovali štirčlansko komisijo, ki naj iz vseh nakananih problemov in predlogov pripravi ustrezne sklepe.

Ob zaključku konference so se poslovili od dosedanjega vodje delovne skupnosti, ki je odšel v pokoj.

TOZD PROFILARNA

Druga seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Profilarna je bila 21. marca.

Člani odbora niso imeli pripomb na poslovanje o organizaciji in delovanju konference sindikata Železarne.

Komisija za predlaganje imenovanj in priznanj, ki so jo sestavili na 11. seji izvršnega odbora, je predlagala dva kandidata za srebrni znak sindikata: tri sodelavce za red dela s srebrnim vencem. Člani odbora so se strinjali s predlaganimi kandidati.

Bolnemu sodelavcu so odobrili 3.000 din pomoči.

Evidentirali so kandidate za delegate v delavski svet TOZD, v odbor samoupravne delavske kontrole TOZD, v delavski svet Železarne, v odbor samoupravne delavske kontrole Železarne, v finančni odbor posebne finančne službe in v skupno disciplinsko komisijo Železarne.

Niso naročili priročnika za delo sindikalnih aktivistov, ki ga je priporočala Delavska enotnost, ker ugotavljajo da še za literaturo, ki jo že imajo, ni zanimanja.

NA VZHODNIH MORJIH

Prvi dan v strojnici:

Vročina ni tako vroča, vlaga ni tako vlažna, delo ni tako naporno, ljudje niso tako nečloveški, kot recimo na »Litiji«, moji prvi barki, s katero sem leta 1973 plul okoli sveta. Ali pa se mi to nemara samo zdi, ker sem se v tem umesnem času utrdil, razvil in ojeklenel. Že močnejše, da je ladijska strojnica pekel, kot nekateri trdijo, ampak to je šele prvi krog pekla, posebej prirejen za male grešnike, kakršni sem jaz. Zoran, moj sotrpin v tem peklu, je najbolj len ladijski čistilec, kar sem jih kdaj poznal. Večino delovnega časa prelenari na palubi in v kabini, v strojnici se pride samo kdaj pa kdaj pokazati. Prikrivanje lenobe in skrivanje pred kapom in čifom ga velja več časa in truda, kot vsi drugi opravki v strojnici. Pred noštrinom se mu niti ni treba več skrivati, ta je zdavnaj obupal nad njim. Kar se tiče prizadevnosti pri delu, sem pravi gnoj, v primerjavi z Zoronom pa sem biser. Rad imam okoli sebe lene ljudi, ker je v takem okolju tudi moja lastna lenoba manj opazna.

Zvečer: stari morski volkovi noštro Stipe, noštro Ludvik, krmar Giulio in prvi natak — vrag vedi, kako mu je ime — postopajo po salonu in jedilnici, mečejo karte in gledajo televizijo, mladež pa gre v klub pomorščakov igrati biljard ali pa v Sheraton hotel plesati. Grejo v bleščeče namazanih kavbojskih škorenjcih in v tropskih srajcah, ki so jim jih za mal denar sešili indijski krojači. Za korajžo se že kje med poljo ustavijo in nacerijo s pivom in potem so v Sheratonu seveda glavni. Plešejo z evropskimi turistkami in mladimi Indijkami iz premožnih družin. Dekleta plešejo bosa, tudi mornarji se sezujejo in plešejo bosi. Naši junaki se potem pozno ponoči ali zgodaj zjutraj vračajo na ladjo — ali pa tudi ne. Nekateri gredo potem še v četrt javnih hiš na Falkland Roadu, kjer za petdeset ali sto rupij tvegajo, da se naležejo gonoreje in srnanih uši.

Ponoči: ko sem dokončno obupal nad spanjem, sem prižgal luč nad vzglavjem in zdaj pišem. Kljub temu, da ležim malone nag, samo z rjuho ognjen čez pas (v Kristusova leta že rinemo, treba je paziti na ledvice, ko bodo začele boleti, bo — au! — prepozno) in da klimatska naprava ves čas dovaja nove in nove litre hladnega zraka, je temperatura v kabini na meji znosnega. Pravzaprav je to mejo že presegla, ker če je ne bi, bi zdaj že sladko spal, ne pa da se ves moker po telesu in s suhimi usti premetavam po pogradu kot riba na suhem. Zdaj ko sem prižgal luč, je vročina še večja, ker čutim, kako mi od luči puhti v glavo. Kaj bi zdaj dal za steklenico mrzlega piva! Piva seveda ne bom dobil, še za vodo se bom moral potruditi k fontani v zgornje nadstropje. Voda je seveda tudi v kabini, ampak ta je samo za umivanje. Ampak, če zdaj ustanem,

bi utegnil zbuditi Zorana na spodnjem pogradu.

Prisežem, nikomur nič ne zavadam na tej barki, ne bogatim njihovega bogastva, ne lepim njihove lepote, ne zelo mladim njihove mladosti, zavadam pa vsakomur, ki premore na ladji — svojo kabino. Iz srca, do bolečine zavadam! Ne zato, ker mi moj sostanovalec ne bi bil všeč — saj je čisto v redu štajerski »pječ« (to da je pijanec in kurbir bi lahko motilo samo njegovo ženo, če bi jo imel, in to da je lenuh tudi ni moj problem) — ampak jaz bi vseeno še najraje imel takega sostanovalca, ki ga sploh ne bi bilo. Priznam: v nekaterih rečeh sem delikaten človek. V spalni vreči na seniku ali pod drevesom v gozdu prav sladko zadremlijem, že ob sami misli na to, da bi moral deliti sobo — ali celo posteljo — s tujim človekom, pa me spreleti mrzel srh. Morda je to posledica stanovanjske stiske v mojih otroških letih, ko smo se nekaj časa vsi štirje otroci dremali v eni sami postelji. In še danes se živo spominjam tiste strašne noči, ko sem imel že trinajst let in svojo posteljo — dobesedno s pestmi sem si jo priboril od sester — in nas je prišel na Jesenice obiskat stric Andrej s Poljan; spominjam se svoje groze, ko se je sredi noči nekaj težkega zavalilo k meni pod odejo, kedar po znoju in alkoholu zaudarjajočega mesa in kosti; spominjam se hrkanja in pokašljavanja, dvojne velikanskih šap, ki so grabile odejo z mene in koščene zadnjice, ki me je neusmiljeno pritiskala k zidu, tako da se nisem mogel niti premakniti niti pošteno zadahati, pač pa sem uro noč bedel in trepetal kot miš v mišolovki. In če sem si kot otrok tako zelo želel odrasti, to ni bilo samo zato, da bi bil močan in sposoben; biti odrasel mi je v prvi vrsti pomenilo imeti svojo posteljo, svojo sobo, svoje stanovanje, hišo, posestvo; biti gospodar na svojem kosu sveta, imeti zemljo, zakoličeno lovišče, s katerega imaš pravico tudi s silo prepoditi vsakega vsiljivca. Akumulatorje z energijo, ki jo potrebujem za življenje med ljudmi, lahko polnim samo v samotni. In biti oropan samote je prav tako hudo, kot biti oropan ljudi.

V nedeljo:

Izlet na Elephanto. Elephanta je otok blizu Bombaya, znamenit zaradi starodavnih, v živo skalo vsekanih Sivinih templjev. Oddaljen je eno uro vožnje s turističnimi čolni, ki neprestano vozijo od Vrat Indije (Gateway of India), kamnitega slavaloka, ki so ga britanski kolonizatorji v prejšnjem stoletju postavili v čast neki britanski kraljici (ali kralju — pozabil sem že, kateremu), ki se je potrudila priti na obisk v Indijo. Karta za vožnjo tja in nazaj ter za ogled templja pod strokovnim vodstvom me je veljala šest rupij — torej nič več kot požirek piva v malo boljšem hotelu. Sto dvajset stopnic je vodilo od pomola k templju in malone na vsaki od teh stopnic je sedel ali stal kak berač,

prodajalec prospektov, spominkov, sadja in osvežilnih pijač — in ne stane te malo truda, da se otreseš useh, ki bi radi zaslužili na tvoji račun. Še ženski z vrčem na glavi, ki bi jo rad fotografiral, ni bila dovolj ena rupija za poziranje, pač pa je zahtevala dve — dobila jih seveda ni. Proti ljudem, ki me skušajo odirati, sem nepopustljiv. In ko sem fotografiral opice, ki so se podile po bližnjih drevesih (majhne, ljubke indijske opice, komaj kaj večje od mačke), sem se že kar v skrbeh oziral naokrog, da mi ne bi kdo zaračunal še tega. In potem — kakšno olajšanje za dušo in telo, ko prideš iz hrupa in vročine v spokojni hlad podzemeljske jame, kjer so templji. Vodička — mlada, lepa, v bel sari oblečena brahmanka nam razloži vse, kar je treba vedeti o teh templjih in okoli njih. Njeno predavanje se ne začne in ne konča pri naštevanju imen, letnic in drugih suhoparnih zgodovinskih podatkov. Govori nam z intimno človeško prizadetostjo, včasih že kar filozofsko podkrepljeno. Čeprav moje znanje angleščine — pa tudi indijske zgodovine in kulture — ni ravno blesteče, je oboje, tempelj in vodičina razlaga o njem, naredilo name globok vtis. Zanimivi so bili tudi obiskovalci — po večini sami premožnejši Indijci iz raznih krajev dežele, le trije ali štirje belci smo bili umes; neki mlajši domačinki je čez ramo visel kasetofon, iz katerega je bučno donela disko glasba; tu je bila še skupina dam v najboljših letih, ki so mi kar mimogrede potislile v roke miniaturno kamero japonske izdelave, češ, naj jih slikam pod Sivinih kipom. Pozornost pa sta vzbujala tudi dva starejša gospoda iz elitne kaste Parsov, ki sta se že v čolnu nacukala viskija iz steklenič, ki sta jih imela s sabo in sta potem prav po gorenski klamfali in prekinjala vodičko z neumestnimi medklci... Skratka — počutil sem se zelo domače, in kar žal mi je bilo, da je ta prijeten izlet tako hitro potekel.

ZADNJI DAN V BOMBAYU — ODHOD ZA COCHIN

Lirični utrineki:

Nikamor ne pojdi, kadar si nesrečen. Nikamor ne pojdi, kadar te zapusti denar in uspeh in ženska in sreča. Odiš, kadar imaš vsega v izobilju; kadar se ženske kar vrstijo pred tvojo posteljo, želeč si, da bi jih ljubil, kadar ti zlati cekini zvenkečejo v mošnjičku, kadar tvoje delnice visoko stojijo na borzi uspeha in priljubljenosti. Naj te požene od tod svoboda, ne nujnost. Naj ti ne bo težko premenjati z boljšega na slabše, saj nihče ne ve bolje od tebe, kaj je zate dobro in kaj slabo. Preizkušenj potrebuješ, ne eksotičnih zavetij. Ne dajaj prednosti ne vročemu srcu ne hladnemu razumu, pač pa tistemu skrivnostnemu, samo tvojemu v tebi, ki skrbi za tvoje ravnotežje med ljudmi in stvarmi tega sveta. Srečo zapusti, kadar je največja, še preden te ona sama zapusti.

COCHIN, SREDI OKTOBRA

» — — Svet, ki nima para in je tako enkrat, in visi na obnebu kakor hribi, ki jih vidimo s polja, ali kakor oddaljeno veliko mesto, ki se kadi v nočni zarji.

O njem je treba pisati tako, da bi zamiralo srce in bi se lasje postavljali pokonci.

(SE NADALJUJE)

— Jezus je bil Žid in Židje hočejo podjarmiti ves svet. Firerjev »novi red« hoče pa čisto raso in nemško germansko raso priversti do zmage!

Petnajstega decembra so izvajali člani profesorskega zbora čembalo-koncert. V kinu pa so vrteli nov film.

Zdravka je imelo. Ne prvega ne drugega ne bi rad zamudil.

Dirceja ni bilo. Izvedelo se je, da je odpotoval »študijski svetnik dr. Franc Košir kot nemški šolski svetovalec v Ljubljano«.

Ali bo »Lajbaharjem« tudi tako navdušeno raztolmačil germansko dediščino v božičnih običajih? se je muzal Guč.

Ker se je Zdravko otepal svojih drugačnih misli, je prijatelj nategnil druge strune.

»Celi svet je germanskega izvora, tudi Karl Mayevi Komanči in afriški Hotentoti!«

Pred dnevi so zamenjali spet enega profesorja. Starikavi grbasti Hilgartner je odcepal s svojo krmežljivo matematiko in ustrahujočo fiziko pa kemijo. Zadnja dva predmeta je prevzela neka šepava rdečelasa dr. Šravcar. Na votlih prsih je nosila »partajgenosen« značko. Krčevito je odzdravljala. Šaljivci so dejali, da ima same kemikalije v sebi, ne pa krvi. Za Hilgartnerjem je šla zbadljivka »pavhpintar«. Sredi pouka je možakar rad prihajal na trebušni pas, ki je baje priporočljiv ne samo proti kili in raznim težavim starejših kalibrov, ampak tudi za športnike.

VALENTIN POLANŠEK

68

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

Njegov naslednik Ogrčnik je bil sama žalost na obrazu. Zakaj? Spet so bili hudomušneži tisti, ki so pojasnjevali:

»Raje bo šel bandite dražiti, kot naše šolske naloge popravljati!«
Dijak pa je vedno stremel za tem, kako bi ujel po pouku še za minuto kak nezaseden klavir. Po kosilu bi seveda najraje zginitil v starčevilo vilo...

Pojavljale pa so se dnevno nove ovire. Tako je mladež tvegala vedno več, ko je na svojo pest opuščal zdaj to zdaj drugo izvenšolsko obveznost. Ko so ga nadrejeni spraševali, se je spočetka še izmikal s spretno lažjo, prej ali slej pa je bilo pričakovati hujske posledice.

Tako je dobil prvo kazen prav zaradi klavirja. Trikrat je zamudil začetek študijske ure. Dobil je tri ure »karcerja«. Kaj je to, se je ustrašil. Poklicali so ga ob določeni uri v razred in razrednik mu je izjavil, da je kratkomalo tri ure zaprt.

Svarilo je vzniknilo v dijakovi trpeči duši, kadar se je zgubljal v nepoznanem čustvenem svetu okoli Charlotte: Kaj bi rekel ati? Kaj bi odgovoril brat? Kako bi ga pogledala sestra? Tak zelenec! Dekle in šola, to ne gre skupaj! je čul sodijake govoriti. Take, ki so bili resni in bolj odrasli kot on. Ampak sila, ki je bila vedno prisotna, je bila sladka, neusahljiva in je zajemala neodkrita prostornosti in vzbujala oamljivo odmevnost.

Že samo, če je skrivaje zase izgovoril dekletovo ime, mu je čudotvorni srh gomazel po telesu. V njem je trzalo, potem je iz dneva v dan raslo nekaj povsem novega in se porajalo kot hrepenenje...

Božične počitnice, čeprav dolge nad tri tedne, so se plehko in mučno iztekle. Doma v strmini se je zadrževal in vzel smuči. Ni bilo nedanjenja navdušenja za ta zimski šport, ki ga je gojil izza otroških let. Poleg tega so bile deske prekratke. Samozavestno je ugotavljal, kako je zrastle.

Prišvih sosedov ni bilo več. Po prvih vesteh se sedaj ve, da so odrasli v kacetu, mladoletniki pa v posebnem taborišču.

Oče je v kacetu Dachau.

Brat in sestra pa drugje v Nemčiji v mladinskem taborišču.

V trgu se je tudi menjaje zadrževal. Povsod ista skrb: Kaj bi jedel? Ob vsakem dopustu in v vsakih počitnicah je bil skrivač tudi zahajal k domačemu župniku. Skrivač sta se pogovarjala v sobi v prvem nadstropju, ne v župnijskem uradu.

Mladi človek je zaupal vse dobrotljivemu duhovniku. Pobožni dušni pastir je vedel milostno tolažbo posredovati tudi taki duši, ki je bivala kot jagnje sredi volkov.

Sredi krvočnih volkov s kljukastimi križi pa je v tistih dneh trpelo toliko ubogih, zbeganih jagnjet slovenskih src! Župnik je opravljal z neumorno požrtvovalnostjo svoje božje poslanstvo. Skozi koliko nevarnosti je prebredel! Kolikim je dal tolažbe!

Dijaku je ob slovesu tudi tokrat stisnil v roko večji bankovec.

Mladeč je čutil, kako se je očistil okuženosti, ki je izvirala iz »germanske dediščine«...

Po nasvetu tržanske sorodnice je stopil dijak na žandarmerijsko komando. Pravi cak-cak nastop je znal posnemati. Tlesnil je s petami in krepko pozdravil z nemškim pozdravom. Dobro je zadel.

Orožnik Lindenmuth je dežural. Vstal je, kot bi ga nadrejeni sprožil s stola. Vedel je za dijaka. Očitno mu je dijakov nastop ugajal.

Dijak je zdrdral svojo prošnjo za izstavitev pismenega potrdila, da se lahko za noveletne dneve zadrži na oddaljenem domu v strmini.

— So, so, kaj takega bi rad...?

— Knjige imam s sabo, pa bi se rad čez počitnice nemoteno učil. Tudi glede hrane je doma laže. Pri sorodnici Heleni je težko. Sama nima kaj.

(SE NADALJUJE)

TANGENTE
OB BOROVEM ROMANU
»ODLOŽENI«

(IZPISI IZ DNEVNIKA)

Čeprav v tem času ni bilo na primorskem ozemlju brigad (Gradnikova je odšla maloprej na Dolenjsko), je množična vstaja ob »prvi svobodi«, kakor so čas kapitulacije Italije svojčas imenovali primorski Slovenci, omogočila naglo formiranje novih partizanskih brigad in drugih primorskih enot, ki so se potem odlikovale nekaj časa na tako imenovani goriški fronti na levem bregu Soče, potem pa pri obrambi kobariške republike. In prav ti boji od septembra pa tja do konca novembra 1943 so predstavljali za Nemce izgubljenost sil, ki bi jih drugače lahko uporabili v boju proti anglo-amerikanski vojski na jugu Italije. Toda tudi potem so enote IX. korpusa NOV, ki je imel svoje operativno področje po vsej Primorski tja od Trsta na levem krilu do Humina (Gemoni) v Furlaniji na desnem krilu ter vso Gorenjsko na desnem bregu Save, nekaj časa pa tudi na zahodnem delu Koroške onstran Karavank, pomenile sila pomembno razbremenitev za zavezniško fronto v Italiji.

Njegove enote so marsikdaj usklajevale svoje akcije (in prav tako enote VII. korpusa NOV ter štajersko-koroško-gorenjske IV. operativne cone (vanjo je na Gorenjskem spadal Kokrški odred) s potrebami zavezniške fronte. Opravljale so

rušilne akcije na železniških in drugih komunikacijah in jih onesposabljal za prevoz vojaškega materiala za italijansko fronto. Enote XXXI. divizije so junija 1944 napravile temeljito rušilno ofenzivo na železniško progo Podbrdo-Gorica in jo porušile, kakor bi je zavezniška letala ne mogla nikoli razdejati. To je bila rušilna akcija, ki je bila pravzaprav še bolj temeljito opravljena kakor porušenje Štampetovega mostu pri Borovnici na progi Ljubljana—Trst s strani enot VII. korpusa NOV. Prav take akcije pa so opravljale enote IX. korpusa na desnem bregu Soče pod poveljstvom operativnega štaba za Zahodno Primorsko na progi Trbiž—Videm. Med njegovimi akcijami naj omenim samo napad na nemško letališče pri Povolettu v bližini Vidma, ki ga je napadel 8. marca 1944 Beneški bataljon pod poveljstvom komandanta Radelonga (po vojni je bil proglašen za narodnega heroja) in ga totalno uničili s posadko in letali vred. Nekaj borev iz tega bataljona je kasneje šlo s prostovoljsko Žiljsko četo pod vodstvom komandirja Lovra Blažiča na Dušana in političnega komisarja Vojana Rusa na Koroško, kjer sem jih spoznal tudi sam in že od njih prvič slišal za to akcijo, usoda pa je hotela, da sem se zadnje dni vojne znašel tudi sam v tem bataljonu, ki je potem prešel v sestav odreda JA za Slovensko Primorje, Trst in Istro kot IV. bataljon. Prav tako sta bila v naš odred vključena Briški in Rezijski bataljon kot III. bataljon.

Od akcij Rezijskega bataljona sem za reportažo za neki ameriški časopis uporabil zapis iz Fornazaričeve kronike Rezijskega bataljona o reševanju zavezniških letalcev iz nekega sestreljenega bombnika. Dan poprej so s mitingom v neki rezijski vasi počastili spomin na pesnika Simona Gregorčiča, tega vidca svobode svojega ljudstva. Bilo je 15. oktobra 1944. Še naslednji dan so se pogovarjali o vtisih, ki jih je ta miting napravil nanje in na prebivalce tiste rezijske vasi. Njihov pomenek je zmotilo brnenje velike jate zavezniških bombnikov, ki so se jih kakor vselej prav po zavezniško razveselili in jih začeli šteti. Bilo jih je veliko, zelo veliko. Vsa so poletela nekam za zasneženi Kanin in druge gorske vrhove proti Nemčiji. Potem je dan potekel mirno. Le minerska skupina se je napotila v akcijo. Kmalu potem je prišla patrolja in poročala, da je ob

vznožju Kanina opazila požar. Komandant Srečko (v času cone A komandant IV. bataljona odreda JA) je poslal novo patroljo, da bi ugotovila vzroke požara. Tako se je zvečerilo. Okrog polnoči je zmotila nočno tišino eksplozija. Proti jutru so se minerc vrnili in poročali, da so svojo nalogo na železniški progi Trbiž—Videm z uspehom opravili. Kmalu za njimi pa je prišla tudi patrolja izpod Kanina in poročala, da požara ni več, pač pa je naletela na razbitine ameriškega štirimotornega bombnika. O kakem preživelu letalcu ni bilo nobenih sledi. Toda komandant Srečko se ni zadovoljil s tem poročilom, marveč je z vsem Rezijskim bataljonom krenil na kraj nesreče:

»Razbitine ameriške letelce trdnjave... Truplo nekega letalca z odbitimi nogami. V njegovi listnici ohranjena fotografija lepega dekleta z imenom Janne. Na nepoškodovanem zaplestju veržica s ploščico z imenom Chesterl Gearty s številko 31.529205. V listnici poleg slike dekleta še nekaj negativov štirimotornih letal.«

Kapetan Srečko je z bataljonom preiskal okolico razbitega letala. A razen ostankov trupel letalcev, razpoznavnih ploščic in izkaznic, knjižic s psalmi in koščkov zemljevida Italije niso našli ničesar. Samo zapisali so si lahko naslednja imena:

»William W. Goldic 36 697 391 T 4444 A, Kowash A C No: 018141, Hagerstrom John C No: 021 285, Wandenbrink Wesley B No: 048236...«

To je bilo vse. Nihče ni imel sreče, da bi se rešil s padalom, da bi ga lahko potem rešili partizani in ga obvarovali pred nemškim ujetništvom, ki je v tistem času že pomenilo tudi smrt kot Hitlerjev maščevalni ukrep za bombardirana nemška mesta. Tokrat je ta enota operativnega štaba za Zahodno Primorsko lahko ugotovila samo žrtve, jih pokopala in njihov grob na slovenski partizanski zemlji zaznamovala z deli razbitega letala.

Enote tega štaba, ki je načeloval briškemu, beneškemu in rezijskemu bataljonu, so 19. julija 1944 rešile kar pet letalcev iz ameriškega bombnika Liberator B 24 v bližini Vidma, naslednji dan zopet pet iz enake znamke ameriškega letala pri Vittorio Veneto, dne 4. oktobra 1944 sedem letalcev pri Gorici iz letala 461 B.

(SE NADALJUJE)

NOVICE IZ RADOVLJSKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 41. seji 22. marca obravnaval predlog odloka o posebnem občinskem davku za zagotavljanje sredstev za intervencije v proizvodnji hrane v občini Radovljica za obdobje do leta 1985. Sprejel je predlog komiteja za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve za odobritev sredstev za delno kritje stroškov za odpravo škode zaradi elementarnih nezdod.

V prostorih Kazine na Bledu je bila 16. marca popoldne ob dobri udeležbi delegatov iz osnovnih organizacij ter članov komiteja in teles občinske organizacije ZKS programska seja občinske organizacije ZKS Radovljica. Po poročilu predsednika komiteja se je razvila živahna razprava o uresničevanju nalog ZK, dejavnosti komiteja in organih ter o programski usmeritvi ZK v občini Radovljica. Četudi je bila razprava dokaj kritična, morda malo preveč posplošena, je težko razumeti, da v njej ni spregovoril niti en delegat osnovne organizacije ZK iz neposredne proizvodnje.

Predsedstvo občinskega komiteja ZKS Radovljica je na marčevski seji obravnavalo naloge komunistov v vezi z načrtovanimi javnimi razpravami o usmerjenem izobraževanju. Te razprave bodo potekale na osnovi izhodišč CK ZKS, h katerim je potrebno izreči pripombe in dopolnila. Ugotoviti je potrebno, kje smo v usmerjenem izobraževanju in kaj ga ovira. Nosilec razprav je komisija za usmerjeno izobraževanje pri OK ZK, ki naj pritegne k delu strokovne delavce – komuniste iz vseh šolskih ustanov, delavske univerze in iz večjih delovnih organizacij. Oblikuje naj se delovna skupina, ki bo spremljala razprave in zbirala pripombe in predloge. Ob koncu razprav bodo v občini izvolili delegate za problemsko konferenco o usmerjenem izobraževanju, ki bo v Ljubljani maja.

Po sklepu 39. seje predsedstva OK SZDL Radovljica v marcu, ki so se udeležili tudi predsedniki krajevnih organizacij SZDL in predstavniki nekaterih SIS, so sklenili, da bodo v marcu in aprilu zbirali podatke za gradivo o delovanju delegatskega sistema v občini. Gradivo bo oblikovala posebna delovna skupina do konca aprila. O problemih, ki se nanašajo na uveljavljanje delegatskega sistema, bo sklicana problemska konferenca v juniju.

Po posvetu vseh predsednikov krajevnih organizacij zveze rezervnih vojaških starešin, ki ga je v začetku marca sklicalo predsedstvo OK ZRVS Radovljica, bodo sklicali v vseh krajih letne programske konference od polovice marca do konca aprila 1983. Na konferencah bodo presojali delo svoje organizacije in članstva ter sprejemali programe dela, vključevanje v vzgojo in usposabljanje prebivalstva, sodelovanje v akciji NNNP in o pomoči mladini v obrambnem usposabljanju.

Na osnovi programa centra za mladinske delovne akcije pri OK ZSMS Radovljica so v osnovnih organizacijah ZSMS že začeli zbirati prijave brigadirjev za letošnje delovne akcije. Načrtujejo najprej lokalne delovne akcije pri izgradnji vodovoda na Pokljuki, na Gorjušah in v Kropi. Pripravljajo tudi novo sestavo brigade Stane Žagar, ki bo sodelovala na zvezni akciji v Suhi Krajini. Tudi letos je večina prijavljenih iz vrst delavske mladine, pogrešajo pa spet tako kot lani dijake in študente.

PROGRAMSKA KONFERENCA KO ZB NOV PODNART

V soboto, 19. marca, je bila v domu kulture v Podnartu programska konferenca KO ZB NOV Podnart. Člani organizacije so bili tudi v minulem letu aktivni na vseh področjih dela in življenja v krajevni skupnosti, v družbenopolitičnih organizacijah in društvih, kakor tudi v celotnem delegatskem sistemu.

V minulem letu so imeli v Podnartu sedmo partizansko srečanje. Sodelovali so v akciji NNNP'82, na komemoracijah za prvi november, pri organiziranju in izvedbi tretjega teka patrolj v spomin narodnega heroja Staneta Žagarja, redno so vzdrževali sedem spominskih obeležij itd.

Na konferenci so se dogovorili, da bodo tako delali tudi v prihodnje. Tudi letos bodo v septembru organizirali že tradicionalno osmo partizansko srečanje. Vsa dosedanja srečanja so potrdila, da so srečanja z borci in aktivisti, ki so pred vojno in med vojno živeli in delali na območju krajevnih skupnosti Podnart, sedaj pa živijo v raznih krajih Jugoslavije, zares prisrčna in prava priložnost za obujanje tradicij NOB. Predvsem je pomembno, da s srečanjem nimajo stroškov, ker kulturni program pripravijo člani DPD Svoboda in pionirji pionirskega odreda Alojz Rakovec brezplačno, hrano in pijačo pa plačajo udeleženci sami.

Tudi predstavnik občinskega odbora ZB NOV Radovljica Albin Jensterle je pohvalil aktivnost in delo KO ZB NOV Podnart in prisotnim razložil zapleteno mednarodno politično in ekonomsko situacijo. Članom je priporočil, naj bodo tudi v prihodnje čimbolj aktivni pri premagovanju sedanjih gospodarskih težav in da naj preprečujejo razne nepotrebne kritike, kar so udeleženci programske konference z aplavzom potrdili.

Ciril Rozman

ODPRTO PRVENSTVO GORENJSKE V ARG 3,5 MHZ

Na pobudo sekcije, vezi-stov Gorenjske in po dogovoru z radioklubi na Gorenjskem bo radioklub »ZELEZAR« Jesenice pripravil odprto prvenstvo v ARG. Tekmovanje bo v nedeljo, 17. aprila, v okolici Jesenic. Natančno lokacijo tekmovanja bodo določili kasneje. Zbirališče tekmovalcev bo v prostorih radiokluba »ZELEZAR«, Kidričeva 37c (delavski dom Julke in Albina Pibernik na Javorniku).

Radioklub Jesenice je že poslal vsem radioklubom Slovenije vabilo za udeležbo. Tekmovalce je treba prijaviti do 9. aprila. V primeru slabega vremena tekmovanja ne bo. Zadnje informacije o tekmovanju ali morebitni odpovedi bodo dali v soboto, 16. aprila, zvečer od 18. do 19. ure na repetitorjih R2, R3, R7 in po telefonu 064-83-652.

B. B.

V sejni dvorani skupščine občine je bila 21. marca 6. seja skupščine krajevnih skupnosti Radovljica. Delegati so potrdili zaključni račun za leto 1982, obravnavali in potrdili so poročila sveta in vseh delovnih in samoupravnih teles KS v letih 1979 do 1982 in potrdili so dopolnitve statuta KS Radovljica. V nadaljevanju so poslušali poročilo krajevnih konference SZDL o pripravi in poteku volitev delegatov za skupščino in organe KS, nato pa so opravili volitve organov skupščine KS, sprejeli program dela KS za leto 1983 in finančni načrt KS za leto 1983.

Po poročilu Komunalnega gospodarstva občine Radovljica prinaša največjo izgubo tej delovni organizaciji pokopališča in pogrebna dejavnost. Lani so imeli v Radovljici od te dejavnosti 3.960.000 din skupnega prihodka, kar pa je neprimerljivo s cenami vzdrževanja in storitev, ki so skoraj še enkrat večje od odobrenih cen. Iz pregleda cen, čeprav iz leta 1981, je videti, da danes niti umreti ni tako poceni. Ne računajoč krsto, je treba odšteti za prevoz 16 din na km, za mrliško vežico 500 din na dan, za izkop groba od 1.600 do 1.880 din, za pogrebno svečanost in zakop 1.370 din. Dejanske cene, ki bodo začele veljati že letos, pa znašajo za prevoz z mrliškim vozom nad 5 km 38 din na km, 766 din na uro, 1.144 din na dan za mrliško vežico, za izkop groba od 5.900 do 7.480 din, za otroški grob 2.615 din, pogrebne svečanosti in zakop pa 4.050 din.

Medtem ko je poprečni čisti osebni dohodek na zaposlenega delavca v združenem delu v SR Sloveniji lani znašal 14.365 din ali 26 % več kot leto prej, je to poprečje osebnega dohodka znašalo v radovljiški občini v letu 1982 le 13.987 din ali 25 % več kot v letu 1981.

Predsedstvo občinskega komiteja ZKS Radovljica je od februarja 1982 do februarja 1983 zasedalo na 19 sejah in je delovalo kot kolektivno telo z osebno odgovornostjo članov in kolektivno odgovornostjo celotnega predsedstva. Člani predsedstva so bili zadolženi za posamezna področja dejavnosti in imenovani tudi v občasne delovne skupine.

V vseh osemrazrednih osnovnih šolah v občini Radovljica, vključno s šolo s prilagojenim poukom Matevža Langusa v Radovljici, je bilo v šolskem letu 1981/1982 skupno 3.756 učencev ali 80 več kot leto prej. Za osnovni program je bilo porabljeno 144.346.460 din, kar znaša poprečno na enega učenca 38.431 din, kar je skoraj 8 din več kot predlanskim.

Delavska univerza Radovljica je v soboto, 19. marca, na Bledu organizirala za vodje proizvodnje in priprave dela LIP Bled seminar, ki se je udeležilo 40 slušateljev. Na programu so bile teme o družbenoekonomskem položaju občine Radovljica, o položaju inventivne dejavnosti v OZD in o položaju lesne industrije v Sloveniji in v Jugoslaviji.

V sadovnjaku Resje pri Podvinu, ki spada k TOZD Koopecaracija KZK Kranj – enota Radovljica, se je v soboto, 19. marca, zbralo nad sedemsto ljudi iz vse Gorenjske. Povabili so jih delavci tega sadovnjaka na ogled obrezovanja in sajenja sadik ter poslušanja praktičnih nasvetov, ki jih je posredoval vodja sadovnjaka ing. Valentin Benedičič.

Strelska družina Partizan Julek iz Radovljice, ki združuje 42 aktivnih strelcev, si že več let zama priprave pridobiti ustreznejše prostore za zaprto strelišče za zračno in malokalibrsko puško. Imajo tudi problem financiranja dejavnosti, zlasti z nastopi na regijskih in republiških tekmovanjih, z nabavo opreme in orožja. Občinska telesnokulturna skupnost je lani namenila strelstvu v celotni občini le 24.000 din, kar uvršča to dejavnost po vrednotenju dotacij na zadnje mesto. To so osnovne ugotovitve občnega zbora radovljiške strelske družine, na kateri so sprejeli program in izvolili nov izvršni in nadzorni odbor. Predsednik družine je ponovno Boro Kukič.

S prvim marcem so začeli v Radovljici z obnovitvenimi deli na zgradbi pošte. Že dalj časa sprejeti program adaptacije in razširitve prostorov radovljiške pošte so končno začeli uresničevati. Upajo, da bodo prvo fazo del sklenili do konca novembra. Začasno so pošto preselili v stavbo stare osnovne šole Čebelica nasproti občinske skupščine.

Za vse programske naloge v letu 1982 za kulturno v občini Radovljica je bilo na osnovi dogovora o svobodni menjavi dela načrtovano, da se bo združevalo iz bruto osebnih dohodkov zaposlenih po prispevni stopnji 0,38 skupaj 13.086.000 din. Vendar se je lani zbralo iz te prispevne stopnje le 12.732.000 din ali 97,3 % planiranih sredstev.

Pred dobrim letom so tudi v Begunjah ustanovili moški pevski zbor, ki so mu dali ime »Begunjsčica«. Zbor šteje 21 članov, vodi pa ga pevovodja Štefan Poldas iz Gorji, ki je sicer zaposlen v bolnišnici v Begunjah. Čeprav so vsi pevci začetniki, so naštevali precej pesmi, s katerimi že uspešno nastopajo na domačih kulturnih in drugih prireditvah, s čimer so tudi v Begunjah poživili družbeno in kulturno življenje. Prizadevajo si, da bi s pomočjo delovnih organizacij, ZKO in Kulturne skupnosti Radovljica kupili enotne obleke.

Maloobmejne prepustnice, ki veljajo za maloobmejni promet med SFRJ in republiko Avstrijo, so v Radovljici pristojni organi pričeli izdajati 1. februarja 1983. Do 18. oktobra 1982, ko je začela veljati nova uredba ZIS o omejitvah prehodov in depozitu za prehod čez mejo, so izdali 9.320 prepustnic. Od takrat do konca 1982. leta je bilo na sekretariatu za notranje zadeve pri občinski skupščini Radovljica vloženih kar 2.134 vlog za izdajo teh prepustnic. Pred oktobrom lani so mesečno izdali 41, po oktobru pa je bilo mesečno vloženih 1.472 vlog!?

V letu 1982 so pristojni prometni organi občinske skupščine Radovljica na novo registrirali 1815 osebnih avtomobilov, 75 tovornih avtomobilov, 65 motornih koles in mopedov ter 27 počitniških prikolic zasebnikov. Po stanju prebivalstva 31. decembra 1982 je bil vsak četrti občan v radovljiški občini lastnik motornega vozila. Ta podatek uvršča Radovljčane po številu motornih vozil na prebivalca v evropsko poprečje. Samo lani so izdali novopečenim voznikom 573 voznških dovoljenj.

V okviru programa kulturne akcije za delovne kolektive je 17. marca gostovala dramska skupina DPD Svoboda Rudi Jedretič Ribno v Bohinjski Bistrici, kjer je v domu Joža Ažmana uprizorila komedijo »Podlaga zakonske sreče« in »Rande vous«.

V fotogaleriji Pasaža v radovljiški graščini je Fotokino klub Radovljica 18. marca odprl letos že tretjo razstavo fotografij 11 članov fotosekcije PD Ziri. Na ogled je 25 zanimivih umetniških fotoizdelkov, ki si jih velja ogledati.

Na sklepni svečanosti jugoslovanske ženske revije Naša žena v Radencih so 19. marca podelili najuspešnejšim in najprijateljnejšim televizijskim napovedovalkam v Jugoslaviji nagrade Gordana Bonetti. Po odločitvi bralcev in bralk Naše žene je med osmimi napovedovalkami, ki so prejele to priznanje, tudi Radovljčanka, ki napoveduje na RTV Ljubljana, Metka Centrih-Vogelnik.

Na blejskem pokopališču so 24. marca pokopali pesnika, publicista in zgodovinarja Miha Klinarja, Jeseničana, ki je zadnja leta preživel in ustvarjal na Bledu. Od njega so se poslovili predstavniki družbenopolitičnih in kulturnih organizacij ter številni prijatelji in znanci iz jeseniške in radovljiške občine.

Predavanje o ročnih gasilnih aparatih v gradbenem oddelku (foto I. Kučina)

REDNA LETNA KONFERENCA KO ZB NOV GORJE

Krajevna organizacija ZB NOV Gorje je imela letno konferenco v nedeljo, 20. marca, v avli osnovne šole bratov Žvan v Gorjah. Ker mandatna doba sedanjemu upravnemu odboru še ni potekla, tudi volitev v novi upravni odbor ni bilo. Zaradi smrti člana nadzornega odbora Janeza Kocjančiča, so že pred časom vključili v ta odbor novega člana, ki ga je konferenca tudi potrdila.

Organizacija ZB NOV Gorje šteje danes 179 članov, od tega je 74 žensk. Na konferenci je bilo 72 članov, oziroma dobrih 40 %, kar v Gorjah pri drugih društvih le težko dosežemo. To je organizacija, ki izumira, težave in bolezn članov, ki so sodelovali v zadnji vojni, se vse bolj odražajo, zato se članske vrste hitro krčijo. Nekateri imajo še pravico vstopa v organizacijo, vendar se iz različnih razlogov na včlanjajo.

Doslej je organizacija ZB NOV Gorje skrbela za 21 spominskih obeležij NOV na območju krajevnih skupnosti. V letu 1982 so odkrili kar štiri nova obeležja padlim borcev za

svobodo, in sicer: na Trati pod obronki Mežakle, v Spodnji Radovni, na Zatniku in na Poljšici revolucionarki Ivanki Mohorič-Olgi. Vklešana imena na teh ploščah še niso bila obeležena nikjer, razen na centralnem pokopališču borcev in aktivistov v Zg. Gorjah. Vsa ta spominska obeležja prevzema krajevna skupnost, ki jih daje v varstvo šolam in gospodarskim organizacijam. Zaščitili so tudi ostanke ene od požganih hiš v Srednji Radovni, ki jo je v varstvo prevzel Zavod za spomeniško varstvo Kranj.

Govorili so tudi o vojaških vojnih invalidih, ki jih je v Gorjah deset in

prejemajo občinsko priznavalnino. Franc Arh, tajnik občinskega odbora ZB NOV občine Radovljica, je poudaril, da je nekaj pritožb glede delovanja borčevskega dispanzerja na Bledu, ki vključuje v svoj delokrog borce in aktiviste iz krajevnih skupnosti Gorje, Podhom-Zasip, Ribno in Bohinjska Bela. Ta dispanzer za borce odlično vodi zdravnik splošne medicine Borut Rus, dispanzer pa dobi seznam upravičencev do zdravstvenih pregledov od krajevnih organizacij borcev in na podlagi tega kliče borce na preglede. Pri tem morda res izpade kakšno ime, kar povzroča vročo kri, ni pa to krivda dispanzerja, še manj pa zdravnika, ki ta dispanzer vodi, čeprav ima še druge obveznosti. Tudi procedura za klimatsko zdravljenje je precej zapletena. Zdravnik mora dati predlog pristojni občinski komisiji ZB NOV, ta ga pošlje komisiji v Kranj, ki ima odločujočo besedo. Denarja pa, kot povsod, tudi tu manjka, vendar ga ne bi smelo, je poudaril Franc Arh, kajti borci in aktivisti so vse starejši, kar se na zdravju še bolj odraža.

Matevž Bizjak je bil v občinski komisiji, ki je pregledovala čistočo okolja in pokopališče. Gorjansko borčevsko pokopališče, ki ga že vrsto let vestno vzdržuje Slavka Sronc, je bilo na prvem mestu v občini Radovljica, pravo nasprotje pa je javno pokopališče v Gorjah, ki je zelo zanemarjeno in je padla marsikatera pikra na račun blejske komunale, ki pokopališče oskrbuje. Pridni so pri pobiranju denarja in visokih računih od pogrebcev, dlje pa ne pridejo.

Ob koncu konference je bilo predlagano, da se članarina v organizaciji poveča od 30 na 50 dinarjev, s čimer so navzoči soglašali. Govorili so tudi o akciji za pridobitev novih naročnikov za tednik Naš tovariš »TV-15« in Naša obramba.

Jože Ambrožič

PRIZADEVANJE ZA LEPSI VSAKDAN SLEHERNEGA INVALIDA

V soboto, 26. marca, je bil redni letni občni zbor Društva invalidov Jesenice. Poleg delegatov društva so bili navzoči tudi predstavniki društev invalidov z Gorenjske, predsednik Zveze društev invalidov Slovenije Ivan Japelj, predstavniki občinske konference SZDL in občinskega sveta zveze sindikatov Jesenice in drugi.

Iz obsežnega poročila predsednice Marice Potočnik je razvidno, da je bila v preteklem letu dejavnost društva zelo pestra in obsežna. Društvo ima 1303 člane, ki so organizirani prek poverjenjskih odborov v krajevnih skupnostih, deluje pa tudi aktiv zaposlenih invalidov v železnici Jesenice, ki šteje 485 invalidov. V lanskem letu so izvedli 22 akcij s 1543 udeleženci. Tako so sprejeti program skoraj na vseh področjih v celoti uresničili. Iz leta v leto pa se kot nerealizirana naloga pojavlja ustanavljanje aktivov zaposlenih invalidov v delovnih organizacijah. Tak aktiv, kot smo že omenili, uspešno deluje, in sicer že šest let, le v Železnici. Kljub večkratnim prizadevanjem in poizkusom društva in tudi drugih v delovnih kolektivih ne uspejo ustanoviti teh aktivov za tesnejše povezovanje invalidov pri skupnem reševanju problemov.

Izvedenih akcij in nalog je bilo resnično veliko in omenili bomo le nekatere. V okviru splošne dejavnosti društva so organizirali skupni sestanki s poverjeniki v krajevnih skupnostih, aktivom zaposlenih invalidov v Železnici ter predstavniki sedmih delovnih organizacij na temo »problematika invalidov«. Spregovorili so o varstvu delovnih invalidov, socialnem varstvu, ostarelih občanah, varstvu in zaposlovanju invalidov, zdravstvenem varstvu, arhitektonskih ovirah ter ustanavljanju aktivov zaposlenih invalidov.

Seje izvršnega odbora so bile v tem mandatnem obdobju vedno dobro obiskane. Člani so obravnavali in reševali številne zadeve v okviru društva ter posameznih komisij. Nadaljevali so z medsebojnimi prijateljskimi stiki med pobratenimi društvoma Ravne na Koroškem in Mursko Soboto.

Na področju socialno humanitarne dejavnosti je komisija obravnavala in reševala finančne pomoči socialno šibkim članom, odobrila in zagotovila delno sofinanciranje za klimatsko zdravljenje posameznikov ter organizirala obiske težjih invalidov na domu s skromno obdaritvijo.

Na področju kulture, rekreacije in izletništva je bilo prav tako pestro. Pripravili so proslavo ob mednarodnem dnevu invalidov s kulturnim in zabavnim programom, prireditve »srečanje med seboj« ter srečanje članic društva ob 8. marcu. Organizirali so več klimatsko zdraviliških letovanj ob morju ter izletov.

Tudi invalidi športniki so biliv tem obdobju aktivni. Nastopali so na različnih tekmovanjih v kegljanju, streljanju, šahu in balinanju, udeleževali so se razpisanih tekmovanj po koledarju Zveze za rekreacijo in šport invalidov Slovenije ter tekmovanj v okviru gorenjske regije, društvo pa je tudi organiziralo regijska tekmovanja s področja Gorenjske v kegljanju in streljanju. Posamezni tekmovalci so dosegli več lepih uvrstitev, tudi v republiškem merilu.

V pestri in zanimivi razpravi je navzočim spregovoril tudi predsednik Zveze društev invalidov Slovenije Ivan Japelj. Poudaril je pomen sedanjih javne razprave osnutka zakona o invalidsko-pokojninskem zavarovanju, o nalogah in sodelovanju vseh invalidov v javni razpravi, pohvalil pa tudi prizadevno delo jeseniškega društva, ki je po njegovih besedah eno najbolj delavnih v Sloveniji.

LETNA KONFERENCA ČLANOV ZB NOV JAVORNIK-KOROŠKA BELA

V soboto, 26. marca, smo se zbrali borci NOV krajevnih organizacij v domu upokojencev na Javorniku na redno letno konferenco. Ocenili smo delo v preteklem letu in začrtali naloge za delo v prihodnje.

Najprej smo pozdravili med nami pionirje — učence in učenke osnovne šole Karavanskih kurirjev NOV, ki so nam pripravili program, s katerim so nas navdušili. Ob burnem aplavzu so nam ob slovesu obljubili, da bodo nadaljevali naše delo, da bodo hodili po naših poteh in da poti karavanskih kurirjev ne bodo samevale. Tudi mi smo jim obljubili, da bomo z njimi, dokler nam bodo dopuščale moči. Z njimi bomo šli po kurirskih stezah na javke, k spomenikom, kjer je za vedno zastal kurirski korak več kot petdesetim kurirjem v Karavankah in na obnovljeno kurirsko postajo G 22, ki je tudi skromen muzej in priznanje kurirjem, ki so padli v Medjem dolu.

Prav tako smo obljubili, da bomo bolj pogosto obiskovali naše granicarje in z njimi sodelovali. Za boljše sodelovanje nas je zaprosil tudi komandir Ivo Klanica, ki se je udeležil naše letne konference, nas pozdravil v imenu granicarjev in nam zaželel še veliko uspehov in sodelovanja. Brez trajnega sodelovanja krajanov tudi delo granicarjev ne more biti tako uspešno, kot si to želimo. Tega se moramo zavedati predvsem člani

niji. Priznanja za delo društva so izrazili tudi ostali gosti, manj pa je bilo v razpravi slišati besed, pohvalnih ali tudi kritičnih, samih delegatov društva, saj je brez dvoma jasno, da problemov ne manjka, prav letni občni zbor pa je verjetno priložnost, da opozorijo nanje.

V nadaljevanju občnega zbora so razpravljali in sprejeli program dela društva za leto 1983, ki zajema predvsem dejavnost na štirih področjih: socialni, rehabilitacijski in zdravstveni, rekreacijski in športni, kulturni in izletniški ter organizacijski.

Na občnem zboru so tudi podelili priznanja za desetletno delo v društvu Silvu Hostnikarju in Jožu Bulovcu. Spominsko darilo za delo v aktivu zaposlenih invalidov v Železnici je prejel dosedanj predsednik Darko Mlinarič. Član društva Alojz Rebolj je že na skupščini Zveze za rekreacijo in šport invalidov Slovenije prejel priznanje Zveze za rekreacijo in šport invalidov Jugoslavije za izredne zasluge pri množičnosti in razvoju telesne kulture invalidov.

J. Rabič

ZB NOV, saj vemo, da je tudi našo uspešno narodnoosvobodilno borbo omogočila predvsem povezava z zaledjem, z aktivisti in da brez tega ne bi zmogli štiriletno borbo.

V poročilu je predsednik že v uvodu poudaril, da je situacija v svetu zelo resna. Gospodarska kriza se zaostrojuje in stopnjuje vojno nevarnost in kapitalisti bi tudi sedaj radi, tako kot so že tolikokrat v preteklosti, reševali gospodarsko krizo z vojnami. Tega si v večjem obsegu še ne upajo, ker je tu OZN in vse večja vloga neuvrščenih, ki so svojo enotnost in moč dokazali prav na sedmem vrhu, ko so obsodili oboroževalno tekmo in pokazali na prave vzroke, ki jih je treba rešiti. Med temi pa je predvsem vse večja razlika med razviti in nerazvitimi.

Na konferenci smo se spomnili tudi tovariša Tita, katerega ne moremo več vprašati za nasvet ne mi in ne dve tretjini človeštva, ki sta ga sprejeli za svojega. Prav tako smo se spomnili Karla Marxa, ki je umrl 14. marca pred 100 leti.

Konferenca sta se udeležila tudi predstavnik občinskega odbora ZB NOV Jesenice, prvoborec Albin Polk in Anton Škrt. Albin Polk nas je pozdravil v imenu občinskega odbora ZB NOV in pohvalil naše delo. Izredno ga je presenetila navzočnost, saj se je letne konference udeležilo 145 članov, to je skoraj polovica vseh članov. Tudi on je poudaril resno situacijo v svetu in našo vlogo pri krepitvi miru, da nismo organizacija veteranov, ampak popolnoma enakovredni ostalim družbenopolitičnim organizacijam. V imenu Gorenjskega odbora je podelil tudi štiri plakete borkam in borcem tega odreda.

Prav tako priznanje nam je dal tudi predsednik SZDL naše krajevnih skupnosti Jaka Svetina in nam zaželel še veliko uspehov in uspešnega sodelovanja.

V razpravi smo največ govorili o zdravstvenem in socialno ogroženih borcih. Nakazali smo načine, kako bomo zanje skrbeli in nabrali sredstva za zdravljenje in okrevanje.

Letno konferenco smo zaključili s tovariškim srečanjem ob zvokih godcev v domu upokojencev, ki nam je že tolikokrat nudil svoje prostore in gostoljubnost.

J. K.

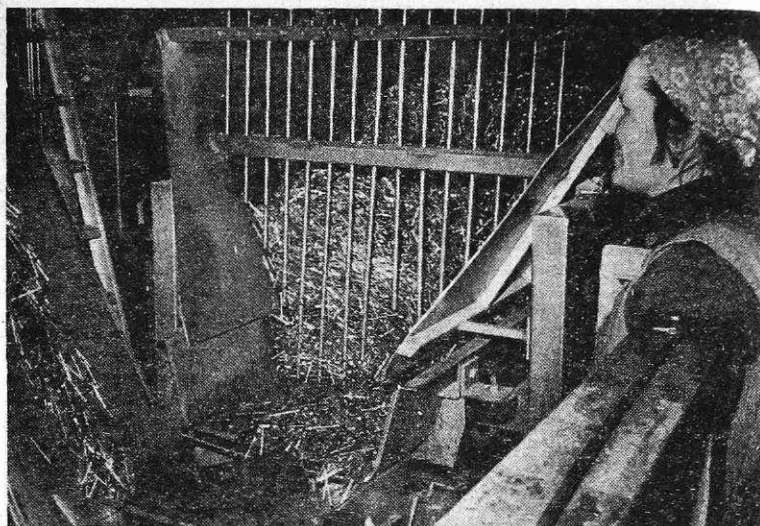
SAMOUPRAVLJANJE V ZDRUŽENEM DELU

Naslovna tema je bila osnovna misel seminarja za vodstvene in vodilne delavce, sekretarje osnovnih organizacij zveze komunistov in predstavnike delavskih svetov, ki sta ga organizirala medobčinsko študijsko središče zveze komunistov za Gorenjsko in občinski komite ZKS Jesenice.

Seminar je trajal od 21. do 25. marca, udeležilo pa se ga je 25 od 33 vabljenih.

Ob zaključku seminarja je udeležencem spregovorila Milica Kozbič, predsednica sveta za družbenoekonomski razvoj Slovenije in slušateljcem pojasnila sedanjo politično in gospodarsko situacijo pri nas in v svetu.

L. K.

Sodelavka v TOZD Žebljarna (foto I. Kučina)

O ZDRAVSTVENEM STANJU IN OKREVANJU BORCEV

Pretekli teden se je sestala komisija za socialno zdravstvene zadeve pri občinskem odboru ZB NOV Jesenice. Udeležili sta se je in na njej poročali o delu dispanzerja za borce NOV Jesenice v letu 1982 dr. Zala Schmitzerjeva in dr. Marija Može-Kovačič, ki vodi ta dispanzer za borce železarje. Sestanka se je udeležil tudi predstavnik Železarn, ki je v svojem poročilu poudaril, da so borci NOV v Železnici zadovoljni z delovanjem dispanzerja in zobozdravstva.

Zdravnica dispanzerja za borce NOV v Zdravstvenem domu Jesenice je podala pregled opravljenega dela v letu 1982. Pri približno 1200 borcih, kolikor jih je vključenih v ta dispanzer, je bilo opravljenih 627 sistematskih in 5806 kurativnih zdravniških pregledov, s čimer je bil za 17,2 % presežen program dela. Za klimatsko zdravljenje po A skupini, to je izključno zaradi nujnih zdravstvenih vzrokov, je bilo predlaganih 21 borcev, mest pa je bilo odobrenih 11. Po B programu, to je klimatsko zdravljenje zaradi okrevanja, je bilo predlaganih 98, odobrenih mest pa je bilo 70.

Zdravnica dispanzerja v Železnici je seznanila navzoče z opravljenim delom v lanskem letu. Pri 176 borcih, kolikor jih je bilo lani še zaposlenih v Železnici, je bilo 94 preventivnih in 1752 kurativnih pregledov. Sedem jih je bilo poslanih na invalidsko komisijo, pet jih je bilo invalidsko upokojenih. Za klimatsko zdravljenje je bilo predlaganih 37

borcev, ugodno rešenih pa je bilo 19 primerov.

Pri borcih, ki obiskujejo dispanzer v Zdravstvenem domu Jesenice, je bilo ugotovljenih največ bolezni srca, ožilja in degeneracije sklepov, pri pregledih v Železnici pa poleg srca in ožilja največ bolezni prebavil in dihal.

V nadaljevanju seje so pregledali in dali mišljenje na letošnje predloge za zdravljenje po B programu. Razen predstavnika KO iz Kranjske gore, ki bo o predlogu sporočil mnenje kasneje, ni imel nihče novih predlogov. Razpravljali so o pogojih za predlaganje borcev, ki bi šli na okrevanje v dom borcev v Strunjan in drugam, in sicer o pomoči s sredstvi, ki jih letos za to daje skupščina občine in drugi. Sklenili so, da za prvi termin vsak krajevni odbor ZB NOV predlaga po enega, za druga mesta pa bodo še določili pogoje in jih razdelili po številu članov oziroma drugih okoliščinah.

B. B.

LETNA KONFERENCA KO VVI PLAVŽ

Ob koncu februarja so se zbrali na redni letni konferenci vojaški vojni invalidi krajevnih organizacij Plavž. Obširni dnevni red je zahteval od članov odbora vestno pripravo, konferenco pa je uspešno vodil Stane Križnar.

Uvodno poročilo je podal predsednik Milan Vuković. Zajemalo je kratek politični pregled v svetu in pri nas, gospodarske razmere in stabilizacijska prizadevanja ter delo krajevnih organizacij. Omenil je, da smo generacija, ki nosi glavno breme iz narodnoosvobodilne borbe, povojne obnove in izgradnje domovine ter samoupravnih družbenoekonomskih odnosov. Omenjal je tudi probleme, ki se pojavljajo v gospodarstvu in razne oblike nacionalističnih teženj, ki jih pogojuje nastala situacija. Zato smo člani organizacije dolžni, je poudaril, da se borimo proti vsem poskusom razdiranja naše enotnosti, posebno tisti, ki so še vedno dovolj zdravstveno sposobni.

Iz njegovega poročila je razvidno, da organizacija združuje 51 članov, od katerih je 25 osebnih vojaških vojnih invalidov in 26 družinskih invalidov, to so žene padlih borcev NOV. Poprečna starost članov je 67 let, kar pa ni ovira za dobro delo v organizaciji.

Devetčlanski odbor je zbiral podatke o zdravstvenem stanju svojih članov in socialno ogroženih članov ter ustrezno ukrepal, kadar je bilo to potrebno in skrbel za ustrezno pomoč, oziroma da niso bili osamljeni.

Sledilo je poročilo o spremembah in uveljavljanju zdravstvenega varstva borcev, invalidov in družin

padlih borcev. Spremembe je razumljivo razložila tovarišica Maja Antonič, referentka za borce in invalide pri občinski skupščini Jesenice.

Zaradi oblikovanja treh novih organizacij ZB NOV na Plavžu je udeležence konference posebno zanimala organiziranost vojaških vojnih invalidov na Plavžu. Že iz poročila predsednika je bilo razvidno, da je o predlogu, ki ga je dala komisija za invalide pri občinskem odboru ZB NOV, razpravljala predhodno tudi odbor organizacije. Odbor je po daljši razpravi prišel do zaključka, da ni potrebe po delitvi organizacije in da naj o tem odločijo člani na letni delovni konferenci.

Na konferenci je bila delegat občinskega odbora ZB NOV Jesenice Rezka Prešeren, ki je ponovila mnenje občinskega odbora, vendar je menila, da je starost in umrljivost članov vsak dan večja in da so potrebni vedno več pomoči in nege in bi bilo prav, da se ob manjšem številu invalidov le-ti priključijo organizaciji zveze borcev, da nekdo o njih vodi evidenco. Ker ima organizacija VVI svoje specifičnosti in je številčno še močna, so bili prisotni enotnega mnenja, da ostanejo združeni v eni organizaciji.

Na konferenci so potrdili tudi letni program dela in finančni načrt za leto 1983.

PB

SPOMINSKE ZNAČKE ZA PRIZADEVNO UDELEŽBO V AKCIJI LEPO OKOLJE

Komisija za izvajanje akcije »lepe rože in varstvo okolja« pri Turističnem društvu Jesenice je na letni skupščini, 18. marca, podelila prebivalcem, ki so se najbolj trudili pri lepšanju in varstvu okolja, spominske značke in pisna priznanja.

Spominske značke so prejeli: poklicna gasilska in reševalna četa železarne Jesenice in naslednji posamezniki: Francka BEDEN, Marija DAKSKOBLER, Stefan FICKO, Ivanka JALEN, Angela JAVORSKI, Marija KALAN, Pepca KEJŽAR, Stane KERMEJ, Dani KLEMENC, Cilka in Štefka KLINAR, Lina in Marija KOBAL, Julijana KOGOVŠEK, Drago LIČOF, Erika MESTEK, Angela MUROVEC, Polonca PAVLIČ, Tončka PIBER, Marija PLEVNİK, Francka PODLIPNIK, Slavko POGAČNIK, Francka in Kati PUC, Angele RUSTJA, Nada TOMAZIN in Stane TORKAR.

Prejemnike pisnih priznanj bomo postopno objavljali v prihodnjih številkah.

B. B.

REDNA LETNA SKUPŠČINA KO ZRVS ŽIROVNICA

V nedeljo, 27. marca, so se na redni letni skupščini zbrali člani krajevnih organizacij zveze rezervnih vojaških žirovnica. Predsednik krajevnih organizacij Pavel Burja je v svojem poročilu najprej obsežneje spregovoril o aktualnih zunanjepolitičnih dogodkih, o kriznih žariščih v svetu, trenjih med velikimi silami in o sedmem zasedanju neuvrščenih v New Delhiju.

V poročilu o delu članov ZRVS v preteklem letu je poudaril, da so bili prizadevanja in uspehi na najrazličnejših področjih. Uresničevali so sprejeti program dela na področju izobraževanja, uspešno so izvedli vsakoletne izpite, sodelovali pa so tudi pri vseh obrambnih in drugih akcijah v krajevni skupnosti. Kritično je ocenil le premajhno sodelovanje komisije za informativno dejavnost.

Krajevna organizacija je pri svoji dejavnosti težila k doslednemu uresničevanju in podružbljanju zamisli SLO in družbene samozaščite. Pomembna je bila tudi njena aktivnost na področju ohranjanja in razvijanja revolucionarnih tradicij in izkušenj iz narodnoosvobodilne vojne. Ob skrbi za vzgojo in usposabljanje rezervnih vojaških starešin si je prizadevala za sodelovanje z mladino in s svojim članstvom, vso pozornost pa je namenjala obrambni vzgoji mladine na šoli Gorenjskega odreda v Žirovnici.

Na skupščini so tudi spregovorili o novih pravilih organizacije ZRVS in programu dela za naslednje obdobje. V prihodnjem obdobju si bodo prizadevali za še bolj poglobljeno družbenopolitično delovanje in idejnopolično izobraževanje članstva. Tako idejno izobraževanje kot strokovno usposabljanje bodo uskladjali z vsemi nosilci obrambnih priprav in pri tem dali več poudarka družbeni samoza-

ščiti. Zavzemali se bodo za nadaljnje utrjevanje moralnopoličnega lika rezervnega vojaškega starešine in ugleda celotne organizacije. Pozornost bo veljala tudi kadrovske krepitvi organizacije.

Na skupščini so razglasili tudi imena posameznikov, ki so napredovali v višji čin in najbolj prizadevnim podelili priznanja.

Zbranim na skupščini je spregovoril tudi član predsedstva OK ZRVS Jesenice Jože Urh. Poudaril je, da se morajo rezervni vojaški starešine še bolj vključevati v vsa družbena prizadevanja pri krepitvi SLO in družbene samozaščite, pri utrjevanju delovnega sistema v krajevni skupnosti in organizacijah združenosti dela. Rezervni vojaški starešine si morajo prizadevati, da bo storjen nadaljnji korak za boljše sodelovanje s krajevnimi organizacijami ZB NOV, SZDL, komitejem za SLO in družbeno samozaščito s poudarkom na boljšem koordiniranju skupnih akcij in uveljavljanju novih oblik sodelovanja. Več pozornosti bodo morali nameniti krepitvi bratstva in enotnosti vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti. Pri nadaljnjem izgrajevanju sistema delavskega samoupravljanja pa morajo rezervni vojaški starešine skupaj z zvezo komunistov stalno dokazovati, da je Jugoslavija kljub nekaterim trenutnim težavam močna suverena neuvrščena država, grajena na socialističnem samoupravljanju in da bo takšna ostala tudi v prihodnje, je na kraju še posebej poudaril član predsedstva OK ZRVS Jesenice.

GRAFIKE VLADIMIRJA MAKUCA V RADOVLJICI

V petek, 1. aprila, bodo v galeriji Šivčeve hiše v Radovljici ob 18. uri odprli razstavo grafik akademskega slikarja VLADIMIRJA MAKUCA.

Vladimir Makuc je bil rojen 8. maja 1925 v Solkanu pri Gorici. Študiral je na Akademiji likovnih umetnosti v Ljubljani in v ateljeju J. Friedländerja v Parizu. Študijsko se je izpopolnjeval v Italiji, Švici, Avstriji, Parizu, Atenah, Pragi, Krakovu in Münchnu.

Doslej je imel zelo številne samostojne razstave, sodeloval je na mnogih skupinskih razstavah grafik v Jugoslaviji in po svetu, njegova dela pa visijo v vseh jugoslovanskih galerijah in številnih muzejih in tudi po zelo številnih galerijah v svetu. Vladimir Makuc je eden najpomembnejših grafikov. Pred dvema letoma tri leti je napravil premor v svojem grafičnem ustvarjanju in se februarja letos predstavlja v galeriji DSLU v Ljubljani s serijo slik na lesenih ploščah, ki v novem mediju nadaljuje Makučev motivni svet, vznikel iz rodnega Krasa.

V galeriji Šivčeve hiše se slikar predstavlja z grafikami, ki so nastale v letih 1969 in 1980. Zadržana lepota in barvitost, skladnost in razgibanost oblik v listih, ki jim daje posebno draž reliefni tisk, ne zmanjšujejo umetniškega sporočila. Na različne načine preoblikovano kamenje nosi v sebi kraški svet, ptica ali žena, vkomponirana v list, sta kot arhaični simboli, sestavljena iz poenostavljenih oblik; »zobata kolesa« so simbol našega stehinizarnega sveta. Dosledna ploskovnost in linearnost likovnih elementov ustvarjata vtis statičnosti in s tem nostalgije za minulim svetom. Vladimir Makuc je umetnik, ki v moderne likovne forme zajema svet preteklosti in sedanjosti. Sedanjost, če se tako abstraktno predelana, ostaja v njegovih listih organsko povezana s preteklostjo.

Slikar »gradi« grafični list, kot arhitekt načrtuje stavbo, a elemente zanjo izbira zavestno in spontano; iz narave in umetnosti, iz sveta znanosti in tehnike, iz daljne preteklosti in sedanjosti. Tako z likovnim jezikom govori o sklenjenosti življenja, o njegovem razvoju in spremenjanju.

V avtorjevem ustvarjalnem obdobju, ki ga izpričuje radovljjska razstava, so znotraj njegovega strogo začrtanega likovnega sveta opazne spremembe: za zgodnje liste je značilna večja izpisanost ploskve, ženskih figur ali živalskih

upodobitev pa tudi rastlinske motive v starejših listih več kot v mlajših, kjer se kopičijo mreže in rastrji, matematične formule in geometrijske risbe, odtisi statističnih tabel, refinirano vkomponiranih v slikarske kompozicije, vse več je »zobatih koles« v različnih dimenzijah. Linearno oblikovana močerad ali škorpion v ploskoviti krajini s kolesom namesto sonca v izjemni

natančnosti in dekorativnosti posredujejo razpoloženje, ki je vse prej kot optimistično. Tudi ptica, ki je morda najbolj elementaren slikarjev simbol, spreminja svojo obliko. Slikar jo sestavlja iz belih in barvnih pik na mrežastem ozadju, njeno mesto ni več v sredini, temveč v spodnjem delu slike. Kot da je za vse živo manj prostora in manj časa, a kljub temu so novejši listi prav tako polni umetniškega duha, ki se izraža v dovršenosti in čistosti likovnih form. Maruša Avguštin

MEDNARODNI FESTIVAL AMATERSKEGA FILMA NA JESENICAH

Zveza kulturnih organizacij Jesenice prireja v izvedbi jeseniške filmske skupine Odeon deseti jubilejni mednarodni festival amaterskega filma, ki bo potekal od 18. do 23. aprila letos na Jesenicah. S festivalom bodo proslavili 40-letnico rojstva republike in 90-letnico organiziranega planinstva.

Program festivala bo potekal takole: od 18. do 20. aprila bo žiriranje filmov v klubskih prostorih Odeona, Cesta železarjev 26, za rezervni dan pa je predviden še 21. april. Tokrat bo filme pregledovala petčlanska mednarodna žirija, žiriranje pa bo odprtega tipa.

Festivalske prireditve se bodo odvijale v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah, in sicer bo v petek, 22. aprila, ob 18. uri slavnostna otvoritev festivala s kulturnim programom, ki ga bo izvajal vokalni oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica-Breznica in predvajanje izbranih filmov. V soboto, 23. aprila, bo ob 16. uri predvajanje izbranih filmov, ob 19. uri pa podelitev nagrad s krajšim kulturnim programom, ki ga bo izvajal ženski vokalni oktet DPD Svoboda. Tone Čufar Jesenice. Sledilo bo predvajanje nagrajenih filmov in zaključek festivala.

V soboto, 23. aprila, dopoldne bo za udeležence festivala ogled tehničnega muzeja jeseniške železarne, ajele kulturnih mož v Žirovnici ter Finžgarjeve in Prešernove rojstne hiše. Pri Prešernovi rojstni hiši v Vrbi bo tudi sprejem za udeležence s

skromno pogostitvijo in skromnimi darili.

V času mednarodnega festivala amaterskega filma bo priložnostna razstava umetniške fotografije v avli gledališča z mešano tematiko, in sicer planinsko in železarsko. Razstavo organizira foto klub Andrej Prešern z Jesenic. V festivalskih dneh bodo organizirane tudi projekcije izbranih filmov v osnovnih in srednjih šolah jeseniške občine ter v domu dr. Franceta Berglja na Jesenicah.

Izbran je tudi organizacijski odbor 10. mednarodnega festivala amaterskega filma. Predsednik odbora je Joža Varl, člani pa Branko Alt, Janez Hrovat, Lojze Kerštan, Oto Gerdej, Marija Malenšek, Anton Požar, Vito Pretnar, Igor Škrli in Erna Vauhnik. Odbor je že razposlal razpise in prijavnice 60 kino klubov v 15 evropskih držav ter 110 kino klubov v Jugoslaviji. Čeprav je razposlanih 170 vabil, pa organizacijski odbor naproša vse kino klube in posameznike, ki niso prejeli prijavnice in razpisa, da pošljejo svoje filme na naslov: Filmska skupina ODEON, p. p. 46, 64270 Jesenice. Zadnji rok pošiljanja filmov je 10. april. Pravico sodelovanja na jeseniškem festivalu imajo člani kinoamaterskih organizacij in samostojni kinoamaterji vseh držav. Kinoamaterji lahko na festivalu konkurirajo s filmi formata 8, super 8 in 16 v vseh tehnikah, ne glede na leto izdelave, ki doslej še niso sodelovali na jeseniškem festivalu. Vsaka organizacija oziroma posameznik lahko sodeluje z neomejenim številom filmov.

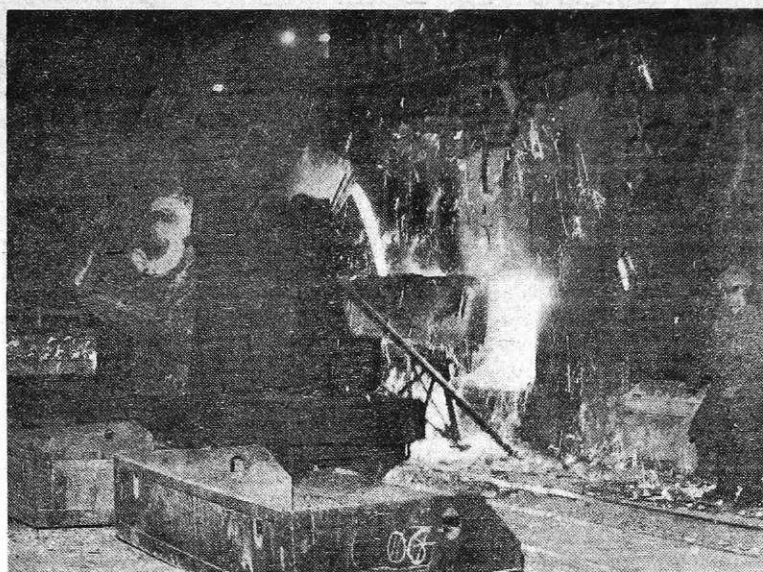

Vsak film, ki bo prikazan na festivalu, bo prejel posebno diplomu. Najboljši dokumentarni, igrani, animirani in žanrski filmi bodo nagrajeni z zlato, srebrno in bronasto plaketo »železar«. V kategoriji planinskega filma bodo podeljena zlata, srebrna in bronasta plaketa »Triglave«. Podeljene bodo tudi zlate plakete »železar« za najboljšo idejo, režijo, kamero in montažo, najboljši avtor festivala bo dobil predhodno nagrado »Grand prix«. Kino klub z najboljšo selekcijo filmov dobi umetniško sliko, ki jo podeljuje Zveza kulturnih organizacij Jesenice – DOLIK, organizacije in podjetja pa bodo v sporazumu z žirijo podelile posebne nagrade.

Žirija bo ocenjevala pod istimi pogoji vse filme, ne glede na format ali tehniko, po pravilniku o festivalih SOAFJ, ki je istoveten s pravilnikom UNICA ter v skladu s statuti SOAFJ in ZOTK. Posebna komisija bo pred žiriranjem pregledala filme in izločila vse tiste, ki ne ustrezajo festivalskim propozicijam, zato naj vsi upoštevajo navodila v razpisih.

Rk

A. Kerštan

Vlivanje grodlja v SM peč (foto I. Kučina)

ZIMA JE BILA MUHASTA, VENDAR SMO JO DO KRAJA IZKORISTILI

Ker smo majhni cicibani iz vrtca Ivanke Krničar z Blejske Dobrave, se o nas ne piše veliko. Za kakšne pol leta smo zrasli to zimo in veliko smo delali, zato smo rekli tovarišici, da železarjem napišemo pismo.

Dedka Mraza smo praznovali kot običajno, le da ni bilo snega. Dedek Mraz se je malo postaral. Manjka mu idej pa tudi denarja. Bilo je skromno, ampak veselo. Tako kot odrasli smo si želeli, da bi bilo novo leto vsaj tako kot staro, da bi v Železarni dobro delali, pa tudi v Iskri na Blejski Dobravi. Mnogo naših mamic dela tam.

Da se še enkrat predstavimo. Šestdeset nas je, trideset za malo šolo in trideset še mlajših. Polovica je dečkov in polovica deklic, vendar razlike med nami niso velike. Vsi nosimo dolge hlače. Maja je, na primer, na kratko ostrizena, Aleš pa ima lepe dolge lase, tako da, kar se tega tiče, je zmešnjava popolna. Tovarišica nas dobro pozna. Pozimi se včasih tako zamotimo z igro in delom, da čisto pozabimo, da nam iz noskov lezejo svečke. Tovarišica zarohni. Takrat, ko bi ga najbolj rabil, pa robčka ne najdeš. Če imaš dolgo svečko pod nosom, ali pa kar dve, ju moraš obrisati, če pa sta bolj kratki, ju lahko za nekaj časa potegneš nazaj. Hitimo urejat svoje noske, kajti če pride pomagat tovarišica, je čiščenje temeljito.

Pravzaprav smo vam hoteli povedati nekaj o našem delu in naših aktivnostih. Štirideset nas je bilo na smučarskem tečaju. Na vrh hriba smo se vozili s pravo žičnico. Naša žičnica nima sedežev. Za vrv se primeš in že se pelješ navzgor. Do sedem moramo šteti. Če se za vrv prime še osmi, se žičnica ustavi. Kadar se pelje Tonček, jih mora biti samo šest. Tonček je najtežji, smuča pa zelo dobro. Zadnji dan tečaja smo imeli zaključno tekmovalje. Vsi smo prismočali do cilja. Dobili smo plakete in čokolado.

Zahvaljujemo se društvu Partizan z Blejske Dobrave, ki nam je dalo vlečnico in poskrbelo za varno vožnjo.

Osmi februar smo kot kulturni Slovenci tudi mi proslavljali. Sodelovali smo na proslavi v krajevni skupnosti. Naša majhna dvorana na Blejski Dobravi je bila polna. Od vseh cicibanov nas je nastopilo dvajset. Pravijo, da je bil naš recital o pesniku Francetu Prešernu kar dober. Kadar dobro nastopamo, so naše mame kar ganjene. Zdaj, ko smo v vrtcu dobili komplet Orffov instrumentarij, bomo naš program za kulturne nastope na odru lahko še popestrili. Na odru radi nastopamo.

Praznovanje 8. marca je tudi za nas tradicionalno. Slišali smo, da mora biti praznovanje delavno. Teden dni smo delali darilca za naše mame. Tovarišica je krojila, mi pa smo rezali, lepili, šivali, barvali, podirali in zopet popravljali, dokler niso bili izdelki lepi kot v trgovini. Praznika žena še ne razumemo dobro. Zakaj je samo enkrat na leto? Toliko je žare na ta dan. Mislimo, da je ta dan za naše mame zelo naporen. Obiskali smo delavke v tovarni Iskra, kjer so ustavili delo samo za kratek čas. Toliko, da smo zrecitali in odigrali naš program. Potem so nas pogostili. Iskra je velika tovarna, delajo pa drobne stvari. In lepo imajo. Nič prahu in ognja in dima in vročine, kot jih imate železarji. To pa je nekaj za naše mame, da imajo lepo delo. Pa tudi to delo ni lahko. Biti moraš hiter in spreten. In utrudljivo je, ker je delo velikokrat enolično.

Obiskali smo tudi žene, delavke v tovarni Cokla in v trgovini. Povsod so nas bile zelo vesele.

Takole smo preživeli zimo in do-

čakali pomlad.

Slišali smo, da imate železarji tudi težave pri svojem delu. Kdo pa nima težav. Tudi mi imamo lepe plane, pa premalo denarja. Z dobro voljo in če bomo prijatelji, bomo vse težave premagali.

Se to vam moramo sporočiti. Tudi pri nas v vrtcu imamo usmerjeno varstvo in usmerjeno vzgojo. Uvajamo kabinetni pouk. Tarejo nas težave materialne narave. Zelo bi, na primer, rabili zelo star pisalni stroj, tudi če kakšna črka manjka, je vseeno. Vaša inventurna komisija ima gotovo pregled nad tem. Če se bo kaj našlo, nas obvestite. Ne bo težko – od lani naprej imamo tudi telefon.

Lep pozdrav vsem železarjem in veliko delovnih uspehov,

cicibani iz vrtca
na Blejski Dobravi

OGLED TEHNIČNEGA MUZEJA ŽELEZARNE

V četrtek smo se z vlakom odpeljali na Jesenice. Od postaje smo se peš odpravili do tehničnega muzeja železarne Jesenice. Tam nas je sprejel tovariš Pesjak. Najprej smo odšli v sobo, kjer so bile razstavljene slike in predmeti iz NOB. V drugi sobi so bila razstavljena dela Toneta Čufarja. Ogledali smo si rudarsko svečano obleko in rudarsko orodje. Videli smo veliko različnih maket. Najbolj nas je zanimala maketa starega plavža. Tovariš Pesjak nam je lepo razložil, kako pridobivajo železo. Videli smo kovačnico, ki je bila prenešana iz Most v muzej. Nekateri so se zelo prestrašili lutkovarjev, ki so stali v kovačnici. Ogledali smo si tudi kose rude, ki so jih izkopal rudarji.

Z ogledom muzeja smo si pridobili veliko znanja. Veliko naših staršev dela v železarni na Jesenicah.

Učenci 4. b razreda
OŠ Gorenjskega odreda
Žirovnica

PRAVLJICA O ZLATOROGU

V četrtek, 10. marca, nas je obiskal Jaka Čop, veliki ljubitelj naših gora in mojster umetniške fotografije. Iz svoje bogate zbirke čudovitih posnetkov gorskega sveta je izbral le nekatere in jih sestavil v pravljico o Zlatorogu, ki nam jo je tega dne tudi povedal.

Pokazal nam je slike triglavskega pogorja, kjer je živel pravljični Zlatorog, planinske pašnike in pastirske kočice, gorsko cvetje, jesensko obarvane gozdove, ilustracije pravljičice o Zlatorogu, ki jih lahko vidimo tudi v trentarskem muzeju.

Vsi diapozitivi in njegova pripoved so se strnili v pravljico, kateri smo radi prisluhnili.

Ko je Jaka Čop končal svojo pripoved, smo mu vsi navdušeno zaploskali in mu s tem povedali, da si še želimo podobnih srečanj z njim.

Katja Vidmar, novinarski
krožek, OŠ Prežihov Voranc
Jesenice

ŽELEZAR

13

JESENIŠKE PEVKE IN PEVCI V POBRATENIH TRBOVLJAH

Prijateljski stiki med dvema pobratenima občinama so spet bogatejši. V soboto, 20. marca, so v domu Svobode 2 v Trbovljah nastopili ženski pevski zbor Milko Škoberner z 32 pevki in pod vodstvom dirigenta Igorja Majcna in moški oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica – Breznica pod vodstvom Marjana Jemca. Izredno uspel nastop so pohvalili z burnim ploskanjem vsi v dvorani, priznanja pa so bile pevke in pevci deležni tudi kasneje v pogovoru s trboveljskimi pevkami in pevci, ki letos praznujejo 30-letnico delovanja.

Ženski pevski zbor Milko Škoberner letos slavi 15-letnico delovanja in pevke se pod vodstvom Igorja Majcna iz Ljubljane, ki je delo prevzel

pred tremi meseci, na jubilejni koncert marljivo pripravljajo. Čeprav je bil njihov nastop v Trbovljah šele drugi z novim dirigentom, so s svojim izvajanjem navdušile.

Prav tako so uspešno nastopili tudi pevci moškega okteta, ki je lani slavil 20-letnico delovanja. Sestav se je večkrat menjal in tako en pevec v oktetu poje šele dober mesec.

Ob začetku koncerta je goste z Jesenic najprej pozdravil predsednik skupščine občine Trbovlje Henrik Pušnik. Poudaril je pomen stikov med dvema pobratenima občinama. Pobratenje sta predsednika skupščin obeh občin podpisala leta 1978. Sodelovanje na kulturnem področju je izredno pestro in stiki med pevskimi zbori, likovniki, dramskimi skupinami in pihalnimi orkestroma so izredno živahni.

Na koncertu je najprej moški oktet zapel pet pesmi: Sem šel čez gmajnico, Zapuščena, Kaj b'jaz tebi dal, Počiva jezero in Spak, ženski pevski zbor pa: Puerl Hebraeorum, Amor vittoriosus, Naša mati, Balada in Pričakovanje.

V drugem delu je moški oktet zapel spet pet pesmi: Barčica, Partizanova izpoved, Ribniška, Bleda luna in Mi smo mi, ženski pevski zbor pa je sobotni izredno uspel koncert zaključil s pesmimi: Vandrove je privandro, Nagelj, Škrinja uerehova, Vsi so prihajali in Fse kaj lazi.

Po koncertu so se jeseniške pevke in pevci zapletli v prijeten pogovor s trboveljskimi pevci, predstavniki kulturne skupnosti in zveze kulturnih organizacij, se pogovorili o nadaljnjih načrtih in sodelovanju, zapeli več pesmi, prijetno srečanje pa sklenili s pesmijo Jugoslavija.

Nataša Jenko,
literarni krožek,
OŠ Prežihov Voranc

DELO LITERARNEGA KROŽKA V OŠ PREŽIHOV VORANC

V osnovni šoli PREŽIHOV VORANC deluje veliko krožkov, v katerih se učenci lahko marsikaj naučijo. Tako tudi v literarnem krožku. Doslej v glasilu Železar ni bilo prispevkov, v katerih bi pisali, kako ta krožek deluje. Zato smo se odločili, da napišemo nekaj o njem.

Krožek deluje vsak petek od 12,55 do 13,40, to je eno šolsko uro. Vseh članov, ki hodimo v krožek, je okoli 15. Na literarnih urah beremo knjige, pripovedujemo obnove knjig, ki so nam bile všeč in pišemo spise. Naša naloga je tudi urediti šolsko glasilo SAMORASTNIK. To izide nekajkrat na leto. V Samorastniku so zbrani prispevki učencev šole, ne manjka pa tudi zabavnih stvari, kot so šale in križanke.

Urednik Samorastnika je Nataša Jenko, njena pomočnica pa Jana Ramuš. Člani so: Sandra Rakovec, Biserka Zrnič, Natašija Žunec, Petra Rakovec in druge.

Delo v literarnem krožku je zanimivo, zato radi hodimo na literarne ure, izvemno mnogo zanimivih stvari, z delom v krožku pa si širimo tudi svoje obzorje.

OBČINSKO PRVENSTVO V KEGLJANJU NA LEDU IN SMUAČARSKIH TEKIH

V sredo, 16. marca, je komisija za množični šport in rekreacijo pri izvršnem odboru ZTKO Jesenice s sodelovanjem s kegljaškim klubom na ledu Jesenice organizirala občinsko prvenstvo v kegljanju na ledu za leto 1983.

Od devete ure dopoldan pa do 18. ure zvečer, kolikor časa je bila na razpolago ledena plošev v športni hali v Podmežakli, se je prvenstva udeležilo 81 tekmovalcev, ki so dosegli naslednje rezultate:

POHOD NA SNEŽNIK

V soboto, 12. marca, smo se mladi planinci z osnovne šole Tone Čufar udeležili spominkega pohoda na kraški sveder - 1796 m visok Snežnik.

Na Sviščakih smo izstopili iz avtobusa in se pripravili na vzpon. Bili smo zelo presenečeni, ko smo videli, koliko snega je še v tem koncu Slovenije. Na pohod so prišli planinci iz vse Slovenije. Hoditi smo morali v strnjeni koloni, da se ne bi kdo izgubil. Ko smo prišli iz gozda, smo bili šele na pol poti. Za sotorom, kjer so taborniki iz Ilirske Bistrice nudili prvo pomoč, se je začel najtežji del vzpona. Zaradi zmernega snega ga ni bilo povsod dobro nadelano. Še dobro, da so alpinisti na plaz napeli močno vrvi, ki nam je bila v pomoč na najbolj nevarnem delu. Prvič smo obušili, kako močno lahko piha kraška burja. Na najbolj odprtem delu smo se v najhujših sunkih komaj obdržali na nogah.

Na vrh smo prišli vsi. To smo bili veseli, čeprav nas je zeblo. Nobene rokavice niso bile dovolj debele, da jih ne bi preprihala kraška burja. Še dobro, da smo bili oblečeni in obuti za pravi zimski pohod. Zdej vemo, zakaj nam tovariši Valodij na šestankih vedno dopoveduje, da so tople rokavice in kapa del obvezne opreme za vsak izlet.

Po kratkem počitku v prenapolnjeni koči smo se s pomočjo starejših planincev varno spustili do gozda. Tam je bila pot lažja, zato smo od časa do časa lahke gledali oblake, ki so z veliko hitrostjo jadrali po nebu.

Na Sviščakih smo v evidenčni kartonček dobili žig, da smo bili res na vrhu. Ni nam bilo žal, da smo kljub slabemu vremenu vztrajali. Snežnik, nasvidenje drugo leto!

Barbara, Urška, Boštjan, Uroš, Primož, 3. razred, planinski krožek COŠ Tone Čufar

ZAVZETO DELO ČLANOV POSTAJE GRS DOVJE-MOJSTRANA

Člani postaje gorske reševalne službe Dovje - Mojstrana so na letni konferenci ocenili delo v preteklem obdobju in se tudi dogovorili za nove akcije in naloge. Ob tem velja poudariti, da je ta postaja ena najaktivnejših v Sloveniji, reševalci pa imajo največje in najtežje območje reševanja iz sten v triglavskem pogorju, predvsem v severni triglavski steni.

V preteklem letu so člani postaje sodelovali na dvanajstih reševalnih in dveh poizvedovalnih akcijah. Pri težkem reševanju je tudi lani uspešno pomagala letalska enota milice z Brnika, ki je hitro s helikopterjem prenesla ponesrečence v dolino.

Člani postaje so v lanskem letu vso pozornost namenili preventivni vzgoji, prikaznim vajam in obnavljanju lastnega znanja. Izvedli so tečaj za člane postaje iz vrhne tehnike in tehnike reševanja, ob dnevu planincev treh dežel pa so izvedli vajo v Blaševski skali nad vasjo Dovje. Za tečaj reševalcev - letalcev, ki je lani potekal v Mojstrani, so pripravili na območju Ancljeve planine in ob že obstoječem heliodromu pri Aljaževem domu še štiri heliodrome za pristajanje helikopterja. Pet članov je tudi sodelovalo na omenjenem tečaju. Sodelovali so pri popravi bivaka pod Luknjo ter pri organizaciji in izvedbi turnirskih smukov ter množičnih zimskih in letnih pohodov. Na področju preventivne in vzgojne planincev, predvsem mladih, so pripravili več kot 30 predavanj z diapozitivi in filmi. Pod severno triglavsko steno v Vratih so izvedli tradicionalno, tokrat deseto mednarodno smučarsko tekmovalno gorskih reševalcev za Kollerjev memorial.

V lanskem letu so kupili tudi nekaj potrebne opreme, med drugim nekaj novih vrvi, plezalnih pasov in druge tehnične opreme. Dobili so tudi brezžične radijske aparate, ki so v veliko pomoč pri reševalnih akcijah. Kot ocenjujejo, so sedaj dokaj dobro opremljeni, to pa je zasluga tudi vzornega sodelovanja s planinsko enoto Jugoslovanske ljudske armade v Kranju.

V preteklem letu so tudi skromno proslavili 35-letnico postaje, kar je sovpadalo s pomembnim jubilejem 70-letnice organiziranja

ŽENSKE: 1. Helena KLAJŽAR 53 točk, 2. Zinka SMOLEJ 51, 3. Andreja PAVLIČ 37 točk.

MOŠKI: 1. Filip SLIVNIK 61 točk, 2. Bogdan LANGUS 59, 3. Igor KOCJAN 59 točk.

V soboto, 19. marca, je Smučarsko društvo Rateče organiziralo občinsko prvenstvo v smučarskih tekih za kategorizirane in rekreativne tekače. Na Startu je bilo zbranih 55 tekačev rekreativcev, udeležencev maratona doma in v tujini, reprezentantov in mladih talentov, ki se borijo za vstop v družbo najboljših v državi. Proge so bile po mnenju nastopajočih odlične v pogojih, kakršni so vladali v soboto, ko je bil pravi pomladanski dan.

REZULTATI:

ŽENSKE
Cicibanke - leto 1972 in mlajše - 2 km: 1. Tjaša ZUNKOVIČ (SD KG) 10:04,0, 2. Katja KAJŽAR (SD RAT.) 11:29,8, 3. Mateja DOMINKO (SD KG.) 11:53,5.

ML. pionirke - leto 1970-71 - 3 km: 1. Katarina SMILJIČ (SD KG.) 16:50,3, 2. Maja KUNSTELJ (SD KG.) 17:20,0.

St. pionirke - leto 1968-69 - 5 km: 1. Tatjana MLINAR (SD RAT.) 22:46,4.

ŽENSKE
Cicibanke - leto 1972 in mlajše - 2 km: 1. Tjaša ZUNKOVIČ (SD KG) 10:04,0, 2. Katja KAJŽAR (SD RAT.) 11:29,8, 3. Mateja DOMINKO (SD KG.) 11:53,5.

ML. pionirke - leto 1970-71 - 3 km: 1. Katarina SMILJIČ (SD KG.) 16:50,3, 2. Maja KUNSTELJ (SD KG.) 17:20,0.

St. pionirke - leto 1968-69 - 5 km: 1. Tatjana MLINAR (SD RAT.) 22:46,4.

MLAJŠI CICIBANI: 1. Tomažević, 2. Török, 3. Sedovnik (vsi Zirovnica), 4. Prskalo M. (Bled) in Ravnik (Zirovnica).

STAREJŠI CICIBANI: 1. L. Košelnik, 2. Urh (oba Zirovnica), 3. Franc (Bled), 4. Pogorelec, 5. R. Prskalo (oba Zir.).

MLAJŠI PIONIRJI: 1. Petek, 2. Gašperin (oba Zir.), 3. Triplat (Bled), 4. Legat, 5. M. Vovk (oba Zir.), 6. Černe, 7. Mahmutović (oba Bled), 8. Paternejl (oba Zir.).

STAREJŠI PIONIRJI: 1. Peterka, 2. Vovk, 3. Marjanovič, 4. D. Kaltenekar, 5. M. Košelnik (vsi Zir.).

gorske reševalne službe pri nas. Ob tem jubileju je več prizadevnih članov prejelo visoka športna in planinska priznanja.

Na letni konferenci so za novega načelnika postaje ponovno izvolili Janeza Brojana mlajšega, dogovorili pa so se tudi za nove naloge in akcije. V maju bodo organizirali tekmovalno gorskih reševalcev za Kollerjev memorial v Vratih, izvedli bodo postajno vajo iz reševanja in vrhne tehnike in skrbeli za večjo varnost planincev in alpinistov. Na letni konferenci so tudi spregovorili o boljšem sodelovanju med reševalci postaj v jeseniški občini. Domenili so se, da bodo letošnje srečanje pripravili člani postaje gorske reševalne službe Dovje - Mojstrana v Vratih.

J. R.

PLANINCI Z GORJ SO ZBOROVALI

V petek, 11. marca, je bil redni letni občinski zbor planincev iz Gorj. Društvo združuje kar 837 planincev. Zbor je bil že tridesetdeseti po vrsti. Med drugimi ga je pozdravil podpredsednik PZS Tone Bučar, ki je več let redno hodi na občne zборе planincev iz Gorj. Zato ga je Planinsko društvo Gorje izvolilo za častnega člana društva, mu izročilo diplomu in oljnat sliko Gorj.

Planinsko društvo Gorje je bilo ustanovljeno leta 1929 in je bilo drugo društvo v sedanji radovljiški občini. V oskrbi imajo dom Planiko in bivšo tržaško kočjo na Dolici, ki sta tesno pod vršcem Triglavom. V domu Planika je lani prenočevalo 4.581, obiskalo pa ga je 8.000 gornikov. V koči na Dolici, ki so jo pred leti močno povečali, so imeli lani 5.633 nočitev in 8.632 obiskovalcev. V obeh domovih je bilo obiska in nočitev malo manj kot v letu 1981, toda kljub vsemu je bilo finančno stanje še kar zadovoljivo. Oba domova se vedno oskrbujejo s konji, pri vračanju v dolino pa prenašajo prazno embalažo, tako da ni nepotrebne navlake v in okoli domov.

B. B.

delovali tudi na obrambnem dnevu na Mlači v Mojstrani. Pri društvu zelo pogošajo ustrezno strelišče za bojno streljanje, odkar nekdanje strelišče v Podmežakli nima več uporabnega dovoljenja. Skupno z občinsko strelsko zvezo razmišljajo o tem, saj je to strelišče zelo potrebno za vse strelske družine in druge.

B. B.

VZDRŽEVALCI V ŠAHU

V petek, 25. marca, je komisija za šport in rekreacijo pri izvršnem odboru sindikata TOZD Vzdrževanje priredila hitropotezni šahovski turnir v šahovskem domu na Jesenicah, katerega se je udeležilo 16 šahistov. Čas tekmovala je bil določen na pet minut.

REZULTATI: 1. Anton Krničar 13,5 točke, 2. Jože Renko 12,5, 3. Vinko Pazlar 11, 4. Muhamed Huremović 10, 5. Fadil Havić 9, 6. Milorad Vukmanović 8,5, 7. Kreško Šmrke 8, 8. Muharem Kaderić 7,5, 9. Seifit Derviš 7,5, 10. Viktor Kotalj 7,5, 11. Franc Simčič 7, 12. Risto Cvetkov 6,5, 13. Franc Markovec 5, 14. Felo Filipović 4,5, 15. Franc Krničar 2, 16. Miran Borštnar 0 točk.

Prvih pet tekmovalcev je prejelo praktična darila.

MOŠKI:

Cicibani - letnik 1972 in mlajši - 2 km: 1. Mladen TRSTENJAK (SD RAT.) 9:40,0, 2. Sandi VIDOVIČ (SD RAT.) 10:07,6, 3. Igor CORWACHINI (SD RAT.) 11:12,0.

ML. pionirji - letnik 1970-71 - 3 km: 1. Igor OMAN (SD KG.) 14:07,6, 2. Peter KLOFUTAR (SD KG.) 14:19,0, 3. Sašo ZUNKOVIČ (SD KG.) 15:43,3.

St. pionirji - letnik 1968-69 - 5 km (kategorizirani): 1. Joško KAVALAR (SD RAT.) 19:03,0, 2. Lojzi KOPAVNIK (SD RAT.) 19:28,3, 3. Primož PODPLNIK (SD RAT.) 21:37,8. Nekategorizirani: 1. Marko BALOH (MOSTE) 23:46,2.

ML. mladinci - 1966-67 - 5 km (kategorizirani): 1. Robert KERŠTAJN (SD RAT.) 17:38,5, 2. Tomaž BUTINAR (SD RAT.) 18:10,3, 3. Matej MLINAR (SD RAT.) 19:04,9.

St. mladinci - letnik 1963-65 - 10 km (kategorizirani): 1. Marko GRACER (SD KG.) 34:23,7, 2. Darko TARMAN (SD RAT.) 35:22,5, 3. Brane TRSTENJAK (Martuljek) 37:25,2.

ML. člani - letnik 1962-47 - 10 km (kategorizirani): 1. Dušan DJURICIC (SD MOJ.) 33:22,0, 2. Tone DJURICIC (SD MOJ.) 33:38,3, 3. Miro LEBAR (SK KG.) 35:05,1. Nekategorizirani: 1. Rado PRISTOV (JES.) 37:53,3, 2. Ivo SKUMAVC (SK KG.) 38:25,9, 3. Jože URŠEJ (ZJ) 39:40,2.

Člani letnik - 1937-46 - 5 km (nekategorizirani): 1. Alojz KERŠTAJN (SD RAT.) 19:16,0, 2. Marjan BALOH (ISKRA) 19:59,4, 3. Francu ZUPANČIČ (JES.) 30:29,3.

St. člani - letnik 1936 in starejši - 3 km: 1. Anton POGAČNIK (JES.) 25:39,6, 2. Jože KNIFIC (JES.) 29:30,1.

Šp.

DOMAČI OBRAČUN SKAKALCEV

Medtem ko je razvrstitev v obeh klubih razvidna iz gornjih rezultatov, je razvrstitev šolskih prvenstev obeh občin naslednja:

Radovljiška občina - MLAJŠI CICIBANI: 1. Török (OŠ Lesce), 2. Sedovnik (Begunje), 3. M. Prskalo (Bled).

STAREJŠI CICIBANI: 1. Urh (Lesce), 2. Franc (Bled), 3. Pogorelec (Lesce).

MLAJŠI PIONIRJI: 1. Petek (Lesce), 2. Gašperin (Radov.), 3. Triplat, 4. Legat (oba Bled), 5. M. Vovk (Lesce), 6. Černe, 7. Mahmutović (oba Bled), 8. Paternejl (Lesce).

STAREJŠI PIONIRJI: 1. B. Vovk (Lesce), 2. D. Kaltenekar (Radov.).

Jesenjska občina - MLAJŠI CICIBANI: 1. Tomažević, 2. Ravnik (oba OŠ Zirovnica).

STAREJŠI CICIBANI: 1. L. Košelnik, 2. R. Prskalo (oba Zir.).

MLAJŠI PIONIRJI: 1. Pagon (Zir.).

STAREJŠI PIONIRJI: 1. Peterka (Kr. gora), 2. Marjanovič, 3. M. Košelnik (oba Zir.).

M. G.

PELJHAN REPUBLIŠKI PRVAK

Pred zaključkom svetovnega pokala v smučarskih skokih so opravili člani in mladinci še zadnji medsebojni obračun. Na 60-metrski skakalnici je bilo republiško prvenstvo, na katerem je med člani v odstopnosti letalcev zmagal Kranjčan Bizjak pred Ilirijcem Žagarjem. Član Zirovnice - Jesenec Stanko Baloh je bil soliden petnajsti.

Naslov republiškega prvaka med mladinci je s skokoma 60 in 61 metrov malce presenetljivo vendar zaslužno osvojil Zirovničan Grega Paljhan. Ob koncu sezone se mu je posrečilo v spisek letošnjih dosežkov jeseniškega skakalnega športa k Lotričevemu državnemu dodatni še najvišji republiški naslov. Upamo, da mu bo to spodbuda k nadaljnjemu napredovanju v prihodnji sezoni.

M. G.

PADALCI NA DESETEM SVETOVNEM POKALU PARA-SKI

V avstrijskem turističnem kraju Bad Hofgasteinu je bilo od 19. do 23. marca padalsko tekmovalno za deseti svetovni pokal PARA-SKI. Sodelovala je tudi ekipa Alpskega letalskega centra Lesce kot jugoslovanska reprezentanca, ker je to tekmovalno državnih reprezentant. Kot alpska država bi imeli pravico nastopiti s dvema ekipama, žal pa jugoslovanska letalska zveza ni mogla financirati niti ene ekipe. Tako so padalci ALC sami prispevali potrebna finančna sredstva in se s štirimi člani udeležili tega tekmovalja.

V konkurenci svetovnega pokala je sodelovalo 13 držav s sedemnajstimi ekipami. Izvenevropske države so bile Avstralija, ZDA in Kanada. Pet držav je sodelovalo z več ekipami, ker jim je organizator omogočil, da so tekmovali izven konkurence.

To tekmovalje postaja iz leta v leto bolj mikavno, kar kaže tudi udeležba ameriških ekip in ekip vzhodnih socialističnih držav. Prav zato je nerazumljivo, da jugoslovanska zveza nima nikakršnega posluha za to tekmovalje. Do leta 1977 smo prav Jugoslavlani vedno osvojili tudi kolajne. Med temi so bile štiri kolajne za posamično razvrstitev z eno zlato Stefana Pesjaka in pet srebrnih kolajn v ekipnem tekmovalju.

Se vedno ni lahko našti padalci posegli po kolajnah, čeprav je za to zvrst tekmovalja zdaj povsem nova in mlada ekipa, z nekoliko sreče in boljšimi pripravami, pa bi lahko osvojila tudi kako kolajno.

Na desetem svetovnem pokalu so nas zastopali: državni prvak Dušan Intihar, Darko Svetina, Branko Mirt in Roman Pogačar. Veliko smo pričakovali prav od prvih dveh, ki sta prav v svoji specialnosti odpovala. Cilj je bil postavljati na treh različnih mestih. V dolini ob hotelu in še ob dveh vrhnjih postojankah gondolskih žicnic na višini 2050 m. Zaradi precej vetrovnega in oblačnega vremena je bilo skakanje izredno zahtevno, tako da so morali imeti tekmovalci tudi neko-

liko sreče za odskok iz helikopterja ob rahlem zatišju rafalnega vetra.

Pri skokih na cilj sta se Pogačar in Mirt najbolj znašli. Mirt je dosegel skupno na vseh treh ciljnih samo sedem centimetrov (zmagovalec je vse skoke skočil v ničlo) in zasedel odlično šesto mesto, Pogačar pa je bil s 26 centimetri 25. Intihar in Svetina sta imela vsak po en skok preko enega metra, kar jima je prineslo uvrstitev na 39. in 40. mesto.

Boljši so bili v smučanju. Velelalomška proga ni bila pretežka, zahtevala pa je drzno vožnjo, pri čemer so bili najboljši Francozi in Avstrijci. Naš najboljši je bil Pogačar z uvrstitvijo na deveto mesto, Mirt je bil 20. Svetina 28. in Intihar 31. V skupni razvrstitvi skokov in smučanja sta Mirt in Pogačar zasedla 8. in 12. mesto. Ostala dva tekmovalca pa sta ostala pri štiridesetem mestu. Če bi se vsaj še eden uvrstil med petnajstero, bi lahko kot ekipa osvojili bronasto kolajno, tako pa so ostali na desetem mestu, kar je precej skromno za naše moštvo.

REZULTATI:

Skoki na cilj (51): 1. MENGYAN P. (Madžarska) 0,00 m, 2. HAFELI M. (Švica) 0,01 m, 3. PEDEVILLA H. (Avstrija) 0,03 m, ... 6. BRANKO MIRT 0,07 m, 25. ROMAN POGAČAR 0,26 m, 39. DUŠAN INTIHAR 1,93 m, 40. DARKO SVETINA 2,03 m.

Velelalom (51): 1. YOUT J. (Francija) 116,37, 2. KNEISSL R. (Avstrija) -0,98, 3. PREDEVILLA (Francija) -2,44, 9. ROMAN POGAČAR -2,66, 20. MIRT B. -4,19, 28. SVETINA D. -8,89, 31. INTIHAR D. -9,27.

Skupno - posamezno: 1. PEDEVILLA, 2. KNEISSL, 3. YOUT, ... 8. MIRT, 12. POGAČAR, 39. INTIHAR, 40. SVETINA.

Ekipno (17) - velelalom: 1. Francija I. 9,70 točk, ... 9. Jugoslavija 42,19 točk; - skoki: 1. Francija I. 0,40 m, ... 10. Jugoslavija 4,03 m;

- kombinacija: 1. Francija: 66,19 točk, ... 10. Jugoslavija 516,91 točk.

L. M.

SMUČARSKA KOČA NA ČRNEM VRHU KLIČE PO OBNOVI

Koča na Črnem vrhu je bila zgrajena okrog leta 50 na kraju, ki nudi zelo lep razgled na triglavsko pogorje. Pozimi daje zavetje smučarjem, poleti pa je lepa izletniška točka, hkrati pa izhodišče za krajše izlete v okolico, kjer predvsem starejši ljudje najdejo mir in svež zrak. Gotovo se spominjate oddaje po televiziji, ki jo je posnel prof. Kovačević, v kateri je obravnaval značilnosti naše domovine. Na Gorenjskem je ob bok Jezerskega in Vrščica postavil tudi Črni vrh.

Prav zato je težko razumljivo, zakaj se že desetletje in več pojavljajo problemi okrog vzdrževanja koče. Lani je bila odprta šele tik pred zimo. Oskrbnika - najemnika sta dobila slabo osnovo, saj je bila kuhinja v slabem stanju in ju je obnova stala precej denarja. Posebej je bil prizadela letošnja zima, skopa s snegom in malo obiskovalci.

»Streha je v zelo slabem stanju,« pravi, »midva sama pa ne zmoreva že na začetku

toliko vložiti v vzdrževanje.« Sicer pa že več let posamezni navdušenci z domiselnostjo rešujejo najnujnejša vzdrževalna dela. Prav bi bilo, če bi začeli problem reševati, dokler je čas, za zgled pa vzemimo dom na Mežakli, ki je res vsaj na zunanji in taborniškega, ki se nam je sploh izmuznil.

Čez dober mesec, po prvem maju, bo izletnikov čedalje več. Mesec narcis privabi goste celo iz Zagreba, Beograda. Na sploh bi turistično ponudbo v Planini pod Golico morali obogatiti. Do sedaj je edino Betel pokazal razumevanje za turizem. Hotel je prenovljen, kljub lepi legi pa je vse ostalo bolj »tako-tak«, ne glede na dobre možnosti. Bomo videli, kaj bo pokazala še manjša kupna moč turistov. Potem bo Španov vrh res ostal samo za domačine.

J. Jekler

Koča na Črnem vrhu je potrebna prenove (foto J. Jekler)

PARTIZANSKE SMUČINE - CERKNO '45

Zimsko športne prireditve v Cerknem spominjajo na edino smučarsko partizansko tekmovalno med NOB v januarju 1945. leta v Cerknem.

»Z devetimi so se jeseniški borci NOV, nekdanji tekači na smučeh in alpski smučarji, udeležili te, za objanje spomina na našo preteklost pomembne manifestacije. Iz kroniknih začetkov se je razvil pravo množično praznovanje, kar dokazuje zunanji videz vedno lepšega in v ta namen okrašenega partizanskega kraja in iz leta v leto množičnejša udeležba. Kar 205 cicibanov in cicibank, med njimi tudi nekaj jeseniških, štiri borke in 69 borcev je bilo na starih tekaških in dveh velelalomskih prog. Boji so bili »zagreni«, vendar je prevladovalo načelo: pomembno je sodelovati. K prijetnemu tovariškemu razpoloženju na srečanju borcev NOV z domačini, mladino in najmlajšimi je pripomogel prelepo vreme, obilica snega in izreden pogled s Črne vrha nad Cerknom na verigo gora, ki obkrožajo ta košček naše lepe domovine.

Prireditveni odbor je poskrbel, da je bilo počutje udeležencev v soboto, 12. in v nedeljo, 13. marca, v Cerknem tako, kot je bilo v letu 1945. Pričelo se je s partizanskim mitingom in končalo s poslovnim srečanjem v hotelu ETA z zaobljubo, da nas bo naslednje leto še več.

Ob razglasitvi dosežkov in razdelitvi priznanj, medalj in pokalov smo bili jeseničani deležni posebnega aplavza, ki ga je izval naš prvak, ni manj pa tudi ostali naši udeleženci, ki so se uvrstili v velelalomu: 1. Franc GASPÉRIN, 11. Boris OITZL in 24. Milan HRAST.

V teku so bili: Jože KNIFIC 6., Zdravko ŠPORN 16. in Anton VARL 19. Med tekmovalci so bili tudi borci NOV - Jeseničani,

ki živijo v drugih krajih, na primer, Franc MEDJA, ki je bil v velelalomu 10. Gregor KLANČNIK v teku četrti in Stana ROMAN 20.

V teku je nekaj let ni moglo premagati »tekačev« iz Bohinja, kot so Franc VOJVOĐA, Janko PRISTAVEC in Jože ZVAN, trije, za katere se ve, kdo bo prvi, drugi ali tretji. Z vzkliki smo pozdravili bohinske korenine.

Na Črnem vrhu ni bilo boja za medalje, za prva mesta, zmagalo je tovarištvo, ki je bilo skovano v težkih dneh NOB. To so videli in čutili prisotni cicibani, ki so bodrili tekmovalce, v tem smo borci čutili bit revolucije in NOB.

Ivan Saksida

PRVIČ NA POREZEN

V nedeljo, 27. marca, sem prvič šel na spominški pohod na Porezen, ki je bil že osmi po vrsti. Prvi pohod je bil 28. marca 1976 leta. Takrat sem bil star šele tri leta.

O Poreznu in boju partizanov z Nemci mi je pripovedoval že oče. Nekaj sem izvedel tudi v krožku pionirjev planincev.

Zamikalo me je, da bi šel na ta vrh tudi jaz. Predstavljaj sem si dolgo in naporno pot. Res je dolga, napor na ni bil velik. Stari pohodniki so mi povedali, da imam srečo, ker tako lepega vremena še niso imeli.

V prenovljeni koči sem dobil izkaznico s številko 9840.

Tudi drugo leto se bom udeležil spominškega pohoda, da bom dobil prvo značko. Vladimir Dakskobler, 3. b. OŠ Prežihov Voranc

[illegible]

PLANICA OSTAJA NAŠ SMUČARSKI PRAZNIK

Konec dober, vse dobro. S temi besedami je moč najkrajše označiti letošnjo veliko smučarsko prireditev v smučarskih skokih, ki je konec prejšnjega tedna potekala na znanih Bloudkovih mošnjah v Planici. Obe tekmi, na manjši in veliki skakalnici, sta se zadnjič v letošnji sezoni šteli za točke svetovnega pokala. Kar tradicija že postaja, da je finale svetovnega pokala v smučarskih skokih prav v legendarni Planici.

Pred letošnjo prireditvijo je malokdo verjel, da bodo organizatorji uspeli pripraviti obe skakalnici, saj se je vreme še kako ponagajalo z živci, sicer vsega vajenih neustrahovanih smučarskih delavcev. Najprej je bilo v dolini pod Poncami pravo spomladansko vreme, da ne rečemo poletne temperature, sneg pa je pobiralo kot za stavo.

Slaba vremenska napoved v četrtek je obetala nove neprijetnosti in resnično je v petek lil močan dež, tako, da so na manjši skakalnici uspeli izvesti le dve seriji uradnega treninga. Manjšo skakalnico so že prej uredili, zadostna količina snega pa je zagotavljala, da bo sobotno tekmo mogoče izvesti. Povsem drugače pa je bilo z večjo skakalnico, ki je bila še nekaj dni pred tekmo skoraj brez snega. V Planici je bilo več kot 200 prizadevnih smučarskih delavcev iz Rata, Kranjske gore, Mojstrane, Jesenice, Kropa in tudi drugih krajev, priključili pa so se jim tudi pripadniki JLA z Bohinjske Bele. Niti za trenutek niso pomislili, da ne bodo kos zahtevni nalogi, da uredijo tudi večjo skakalnico. Vse dni so vozili sneg iz Tamarja in bližnje okolice ter ga s posebnimi sanmi in pomočjo žične vrvi nanašali na skakalnico. Pripravljeni so bili na vse, delali so tudi ponoči. Ni jih motil močan dež, bili so premočni iz duha, a niso odnehal. Velika skakalnica je iz uro v uro dobivala končno podobo in sončno nedeljsko jutro je pozdravilo pravo snežno lepoto.

Tehnični delegat na letošnjem finalu svetovnega pokala v smučarskih skokih v Planici, Švicar Odilo del Curto, ni verjel, da bo naredil tudi velika skakalnica in je pred tem dejal, da bo pravi mali čudež, če bodo uspeli pripraviti skakalnico. V nedeljo ni imel besed, kaj šele pripomb. Vsem je le iskreno čestital. Po bitki z naravo se je v soboto in nedeljo začel še boj, tokrat še zadnjič za točke svetovnega pokala v smučarskih skokih.

Najboljši smučarski skakalci na svetu, neustrašni junaki tega edinstvenega zimskega športa, so spet kot močni orli poleteli prek odskočne mize v dolino, kjer so jih v soboto sicer manjševitni, v nedeljo pa bolj številni navdušenci skakalnega športa pozdravljali in z njimi doživljali zmagovalne in enkratnem okolju Planice pod Poncami in močnimi vršaci Julijskih Alp.

Zmaga in drugo mesto Primoža Ulaga, četrto mesto Mirana Tepeža in 15. mesto Rajka Lotriča, to je bila le še pika na »u« uspene izvedbe največje letošnje prireditve v smučarskih skokih pri nas. Ob koncu so bili organizatorji vrednih obrazov, saj so v velikem slogu spravili »pod streho« veliko prireditev in tako tudi svetu ponovno dokazali, da tudi v prihodnje nanje lahko računajo pri izvedbi najbolj elitnih skakalnih prireditev. Vodja tekmovanja ing. Janez Gorisek je bil še posebno zadovoljen:

»Letošnjo Planico lahko ocenim le: odlično. Borba z vremenom se nam je izplačala, čeprav je bilo v začetku zelo neugodno, predvsem petkov dež. Vsi, ki so pomagali v teh dneh, zaslužijo pohvalo.«

Planica '83 je torej za nami, že sedaj pa velja poudariti, da je naša dolina skakalnic tudi pred pomembnim jubilejem. Prihodnje leto bo minilo pol stoletja od leta 1934, ko so v Planici pod vodstvom ing. Stanka Bloudka zgradili prvo skakalnico — velikanko, kot so jo takrat imenovali. Za ta jubilej bodo pripravili več prireditev, med drugim bodo član planiškega komiteja spet pripravili finale svetovnega pokala v smučarskih skokih. Zaključek praznovanja jubileja pa bo svetovno prvenstvo v smučarskih poletih, ki bo na sporedu leta 1985 na veliki, močnini, 160-metrski skakalnici, mošnjah bratov Gori-

šek. Ob tem je treba omeniti, da so poleti najmlajša smučarska disciplina. Prav v Planici so bili leta 1972 prvič v zgodovini skakalnega športa izvedeni poleti in zatem še leta 1979. Leta 1985 bo na veliki skakalnici že osmo svetovno prvenstvo v smučarskih poletih.

Tradicija Planice torej ostaja, v svetu je priljubljena, saj jo radi obiskujejo najboljši smučarski skakalci, prireditelji znova in znova dobivajo laskave ocene za uspešno organizacijo, tako da ni bojazni, da tudi polstoletni jubilej ne bi uspel.

J. Rabič

ZAKLJUČEK SVETOVNEGA POKALA V ALPSKEM SMUČANJU

Jeseniško alpsko smučanje zastopa v svetovnem pokalu Grega Benedik vse bolj uspešno. Največji optimisti si ne bi upali napovedati tako blestevitih uspehov, kot jih je Grega dosegel od Madonne di Campiglio naprej.

V sezono je prišel kot sedeminpetdeseti veleslalomist na svetovni rang lestvice z 21,81 kazenskim FIS točkami. Hiter prodor navzgor mu je na vsak način omogočil super veleslalom v Madonni di Campiglio, kjer je v celoti izkoristil svojo kvaliteto izrednega občutka za drsenje smuču na položni progi in s štartno številko 75 zasedel nič manj kot deveto mesto.

V drugi izdaji svetovne rang liste, ki je veljala od 11. januarja do 2. marca, je napredoval že na 30. mesto. To pa pomeni štartno mesto, s katerega se že da upati na kaj več in Grega je predvsem na Švedskem v Gällivareju in v Furanu na Japonskem, kjer sta progi položni, ponovno izkoristil ponujeno prilžnost in obakrat pristal na desetem mestu.

Za končni obračun FIS točk prideta v pošte dve najboljša rezultata. To je Madonna di Campiglio in Furano, kar daje poprečje pod devet točk in je čisto blizu prve jakostne skupine. Ker nimam še končnega obračuna, se moramo zadovoljiti s približno oceno okrog dvajsetega mesta. V Furanu je prehitel tudi Križaj, ki ga je odstop zaradi odpete smučke v Todnaui stal prve jakostne skupine.

Pred Benedikom so uvrščeni Zurbriggen, Stenmark, Lüscher, Enn, Phil Mahre, Julien, Girardelli (hudo poškodovan), Heinzer (smučak), Wenzel, Franko, Strel, Erlacher, Müller (smučak), Lüthy, Gaspoz, Strolz in najbrž še Bürgler, Giorgi in Mader.

Cilj v naslednji sezoni je vsekakor prva jakostna skupina in uvrstitev v olimpijsko četverico. Da bo to dosegel, bo treba izboljšati tehniko v strmini in v oglatih postavitvah.

Za zaključek si pogledimo osem najboljših rezultatov Benedika v letošnji sezoni:

- 15. mesto superveleslalom — svetovna serija — Bormio,
- 3. mesto paralelni slalom — svetovna serija — Bormio,
- 9. mesto super veleslalom — svetovni pokal — Madonna di C.,
- 2. mesto slalom — državno prvenstvo — Ravne,
- 15. mesto veleslalom — svetovni pokal — Adelboden,
- 15. mesto superveleslalom — svetovni pokal — Garmisch,
- 10. mesto veleslalom — svetovni pokal — Gällivare,
- 10. mesto veleslalom — svetovni pokal — Furano.

Na svetovnem pokalu sta letos nastopila tudi Klinarjeva in Robič, seveda brez možnosti, vendar je to pomembna šola za naprej.

MATEJ OBLAK 11. NA EVROPSKEM POKALU

Matej Oblak se je na tekmovalju za evropski pokal v slalomu v Bolgariji uvrstil na odlično 11. mesto. S tem je bilo zaključeno letošnje moško tekmovalje za evropski pokal, v katerem je Oblak iztržil pet točk.

ŽAN IN ROBIČ SLOVENSKA PRVAKA PRI MLADINCIH

Na Kobli je Žan osvojil z zmago v slalomu svoj peti naslov slovenskega prvaka, Robič pa v veleslalomu že osmega. Žan je bil v veleslalomu drugi, Robič pa je v slalomu odstopil.

Na mladinskem pokalu v slalomu na Sorški planini sta prejšnjo nedeljo spet zasedla prvi mesti, in sicer je bil prvi Sašo

Robič, drugi pa Robert Žan in še enkrat dokazala, da sodita kljub mladosti v B reprezentanco, ker sta boljša od vseh članov mladinske reprezentance. V mladinski reprezentanci je najboljši bivši Jeseničan Matjaž Naglič, ki se je preselil v Kranj in Gaber Štravs, prav tako rojen Jeseničan.

Naši »bejcevi« na evropskem pokalu niso dosegli vidnih rezultatov. Omeniti velja le Mateja Oblaka, ki je bil izvrsten na evropskem pokalu na Zelenici, ki pa ostaja še naprej v slabem spominu, kajti proga vzdri komaj prvo jakostno skupino. Nima jo namreč ustreznega teptalnega stroja in vođe, da bi lahko strmo progo utrčili. Na Šar planini je svojo prvo točko v evropskem pokalu dobil Sašo Robič, kar pa gre bolj na račun velikega izpada kot dejanske vrednosti.

Na finalu evropskega pokala v Bolgariji sta bila od naših Klinarjeva in Oblak, Lavtizar, Žan in Robič so se vrnili na domače tekme. Prejšnji teden sta bila na programu še dva FIS veleslalom v Tenplitzu v Avstriji, nato mladinsko državno prvenstvo na Kaninu, kjer bodo za zaključek sezone še mednarodne tekme tako za dekleta kot fante.

Govori se tudi o smuku za državno prvenstvo na Bjelašnici, kar pa pomeni ogromen strošek. Če bi naj šel, potem je to Grega Benedik, ki ima ob odsotnosti Križaja zlato medaljo v kombinaciji takorekoč že v žepu, tudi s kontrolirano vožnjo. Borba za rezultat, medalja zanj ni nedosegljiva, pa nima smisla. Spomnimo se Strelčevega padca in poškodbe kolena, ki ga je stala celo sezona vrhunskih rezultatov. Na srečo je še pravi čas prišel v formo in ostal v prvi jakostni skupini.

Kot vedno smuk zagovarjajo Brankovci, ki so se specializirali za to disciplino.

Janez Smitek

NESREČEN PORAZ MANJ KOT SEKUNDO PRED KONCEM

JESENICE : KOPER 83:84 (41:40) — člani

Dvorana ŽIC na Jesenicah, gledalcev 50, sodila sta Kamnikar iz Črnomlja in Jelen iz Nove Gorice.

Jesenice: Rizvanović 11, Božić 5, Jelovčan 6, Pirih 16, Lunder 4, Smolej 20, Janjič 5, Brgant, Matučec 16, Narobe.

Proti vodilni ekipi v ligi, ki si ni smela privoščiti poraza, saj bi s tem izgubila vse možnosti za osvojitve prvega mesta, so domači košarkarji nastopili precej oslajeni, saj sta se poškodovala še Azman in Trifković. Kljub temu sta si bili moštvu popolnoma enakovredni in sta se vso tekmo menjavali v vodstvu. Petnajst sekund pred koncem tekme so pri eni točki prednosti Koprčani nepravilno zaustavili Matučca, ki je z dvema prostima metoma povedel Jeseničane za eno točko. Moštvu Kopa je za zadnji napad ostalo še petnajst sekund. Tri sekunde pred koncem tekme so metali na koš, netočno, sodnika pa sta žogo po gneti v prostoru pod jeseniškim košem odsodila Kopr. Do konca je ostala sekunda. Koprčani so izvedli podajo iz za bočne črte, igralec, ki je žogo prejel, pa je metal na koš po enkratnem vodenju in s pol razdalje zadel. Zaradi bučnega navijanja domačih gledalcev sirene, ki označuje konec tekme, ni bilo slišati, zato sta se sodnika posvetovala z delegatom tekme, znanim košarkarskim delavcem, ki ga tudi starejši ljubitelji košarke na Jesenicah dobro poznajo, žal v slabi luči, Krunom Brumnom. Ta je odločil, da je bil doseženi koš veljaven, čeprav so bili vsi v dvorani prepričani, da je bila sekunda časa

POMEMBNA ZMAGA

JESENICE : METKA CELJE 88:86 (46:43) — članice

Dvorana ŽIC na Jesenicah, gledalcev 30, sodila sta Kamnikar iz Črnomlja in Jelen iz Nove Gorice.

Jesenice: Lah 10, Berus, Šmitran, Malkoč, Bartelj, Stražisar 25, Krznarič 8, Vavpotič 29, Smolej 2, Deretič 12, Mlačnik 2.

Kaže, da so Jeseničanke le prebolele krizo. Proti celjski Metki so zaigrale dokaj dobro, predvsem pa zelo borbeno. Vodile so skozi vse srečanje, vendar si večje prednosti niso mogle nabrati. Ko je že kazalo, da bo zmaga zagotovo ostala na Jesenicah, so Celjanke izkoristile nekaj slabih trenutkov igre domačih košarkaric, z napadalno obrambo po celem igrišču odvzele nekaj žog in povedle z majhno razliko, kar pa Jeseničank ni zmedlo; z nekaj uspešnimi napadi so domače spet povedle in zasluženo premagale dobro ekipo Metke iz Celja.

V naslednjem kolu bodo članice Jesenice igral v Žireh proti Kladivarju.

MB

Sobota — 90-metrski skakalnica: 1. Nikänen (Fin.), 2. Ulaga (Jug.) in 3. Hansson (Nor.) (foto F. Sluga)

Trije najboljši v nedeljski tekmi: zmagovalac Primož Ulaga (v sredini), Kanadčan Horst Bulau (levo) in Avstrijec Richard Schallert (desno) (foto F. Sluga)

Grega Benedik

DRŽAVNO PRVENSTVO ZA MLADINKE — WOLFOVA PRVA, BERIŠEVA PETA

V Dubrovniku je bilo v soboto, 26. marca, državno prvenstvo v judu za mladinke. Sodelovalo je skoraj sto judoistk iz vseh republik in avtonomne pokrajine Vojvodine. V Slovenski reprezentanci, ki jo je vodil trener judo sekcije TVD Partizan Jesenice Brane Dvoršak, je bilo dvanajst judoistk, ki so si udeležbo na prvenstvu Jugoslavije priborile na republiškem prvenstvu. Med njimi sta bili tudi Zoja Beriša in Irena Wolf, šestnajstletni članici TVD Partizan Jesenice.

Irena Wolf je v kategoriji do 66 kg pripravila veliko presenečenje. S prepričljivimi zmagami nad Biro (Vojvodina) z 10:0, Stojkovičev (Srbija) 5:0 in v finalu nad Mijičev (Vojvodina) s 7:0, je osvojila prvo mesto in naslov mladinske državne prvakinje. Poleg tega je bila proglašena tudi za najboljšo tehničarko prvenstva. V kategoriji je nastopilo 12 judoistk.

V kategoriji do 61 kg je nastopila Zoja Beriša. V prvem kolu je prepričljivo z 10:0 premagala kasneje tretjevršeno Jantičev (Srbija). V naslednji borbi je s 3:0 izgubila s prouvrščeno Vajnbergovo (Vojvodina). Med dvanajstimi judoistkami je zasedla solidno peto mesto.

Po mnenju strokovnjakov, ki so se udeležili tudi državnega prvenstva članic v Novem Sadu, je bilo prvenstvo mladink kvalitetnejše, tako da se v razvoju ženskega juda zopet kažejo lepši časi.

V točkovanju republiških in pokrajinske reprezentance je zmagala Vojvodina pred Srbijo, Slovenijo, Hrvaško, Črno goro, Makedonijo ter Bosno in Hercegovino.

Z nastopom mladink judo sekcije TVD Partizan Jesenice, Wolfovo in Berišovo, smo lahko zadovoljni. Iz leta v leto kazeta viden napredek in upajamo, da nas bosta tudi v prihodnje razveseljevali z dobrimi uvrstitvami.

-tok

OBVESTILO ŠAHISTOM

Šahovsko društvo Jesenice obvešča svoje člane, da bo hitropotezni turnir za mesec april v soboto, 2. aprila, ob 18. uri. Turnir se prične eno uro prej zaradi velike udeležbe na zadnjem turnirju!

ODBOR ŠD

TRIPLATOVA TRETJA V MARIBORU

V soboto, 26. marca, je bilo v Mariboru štiriindvajseto tradicionalno tekmovalje v judu za Baumgartnov pas.

Člani so bili razdeljeni v tri kategorije po teži, nastopilo jih je 46. Jeseničani tu nismo imeli svojega predstavnika. Med članicami, ki so nastopile v absolutni kategoriji, bilo jih je enajst, pa se je borila Marija Triplat. S tremi učinkovitimi zmagami z 10:0 nad Sardinškovo (Sl. Gradec), Horvatovo (M. Sobota) in Novakovo (Postojna) ter s tesnim porazom proti Pariševi (Sl. Gradec) je zasedla odlično tretje mesto.

-tok

Dekleta čaka 9. aprila nastop proti reprezentanci Hrvaške. V Mariboru se bodo borile za Slovenijo Wolfova, Beriševa

in Triplatova. Srečanja bodo tradicionalna in sodijo v sklop priprav najobetavnejših judoistk na prvo balkansko prvenstvo v judu za ženske.

V Tolmezu (Italija) bo 24. aprila že tradicionalno odprto prvenstvo za vse moške kategorije od letnika 1977 do 1943. Nastopili bodo tudi jeseniški pionirji in mladinci.

Nekdanji član judo sekcije TVD Partizan Jesenice, sedaj Ivo Reya — Celje, Stanko Anderle, je na nedavno zaključenem prvenstvu Balkana v Beogradu zasedel prvo mesto v kategoriji nad 95 kg. Čestitamo!

-tok

TRIGLAVSKI SMUK V IZVEDBI GORNJESAVSKIH PLANINSKIH DRUŠTEV

Obveščamo vse, ki se želijo v naši organizaciji udeležiti letošnjega 14. spusta od Staničeve koč pod Triglavom skozi Krmo, da bomo spust izvedli 10. aprila v jutranjih urah.

Obe koči — Staničeva in Kovinarska, bosta zasloni oskrbovani od petka, 8. aprila, dalje, in sicer bo mogoče prenočiti in se okrepčati z enolončnico in čajem. V primeru lepega vremena pričakujemo velik obisk, tako da prenočitvene zmogljivosti Staničevega doma ne bodo zadoščale in bo del udeležencev moral prepati na Kredarici.

Organiziran odhod udeležencev bo v SOBOTO, 9. aprila, ob 6. uri zjutraj iz Krme. Pristop traja pet do sedem ur odvisno od snežnih razmer in telesne pripravljenosti. Staršem odsvetujemo udeležbo otrok, posebno če niso utrjeni. S prevelikimi napori jih bomo le odvrčali od hribov.

Na osnovi opažanj reševalcev ugotavljamo, da se število neizkušenih planincev s pomanjkljivo opremo povečuje. Zato opozarjamo udeležence, ki imajo nepopolno (zimsko!) obuvanje in ogrinjalo, dva kompleta volnenega perila, rokavice, kapo, temna očala in zaščitno kremo za obraz.

Preklic turnega smuka in začasne otvoritve obeh koč bo v primeru neugodnih snežnih razmer objavljen v radiu Ljubljana in radiu Triglav — Jesenice 6. in 7. aprila med obvestili.

Gornjesavska planinska društva

SVETOVNI POKAL 1983/84 Z ZAČETKOM V KRANJSKI GORI

Kranjska gora je dobila eno ali dve tekmi svetovnega pokala v novi tekmovalni sezoni povsem neplanirano. Eno leto premora bi šlo na račun olimpijskih iger v Sarajevu, toda izredno veliko število gledalcev je razlog, da svetovni pokal ne more mimo Kranjske gore.

Tokrat naj bi se sezona začela v Kranjski gori, torej kriterij prvega snega, slalom za moške in slalom za ženske prve dni decembra.

Svetovni pokal se je več let začel v Val d'Isere, ki leži 1800 metrov nad morjem, Kranjska gora le 800 m. Sprejetje termina v začetku decembra je izredno tvegano in tudi odgovorna zadeva. Kranjska gora ni Wengen ali Kitzbühel, vedno znova se je treba dokazovati, toda brez ustreznih objektov je organizacija takme pravi hazard.

Finale svetovnega pokala predlani konec marca bi bil mogoč na visokogorskem smučišču, ki ga nimamo. Nasploh je veliko vprašanje, kdaj bomo okrog Triglava zgradili kompleks, ki ga ob takem številu smučarjev pri nas potrebujemo.

Visokogorsko smučišče omenjam samo mimogrede, realizacija je večletno delo, v Kranjski gori pa naj bi bila tekma že letos decembra. Začetek del pade na petnajsti november. Da bo sneg padel do 15. novembra, je tveganje 1:10! Res je, da smo

velikokrat dobro smučali za praznik republike, toda to je prepozno za pripravo proge.

Zagotoviti je treba možnost izdelave umetnega snega! Še prej pa na progi poravnati tisto, kar je povzročila voda. Torej razširiti, poravnati, zatraviti ali potresti s slamo, da dobimo toplotno zaporo. Štartno hišico je treba prestaviti nižje na mesto, kjer je višinska razlika 180 metrov.

Ob progi je potrebno vkopati cevi za vodo in zrak s štirimi ali petimi mesti za topova s sistemom na stisnjen zrak. Ob cilju je treba postaviti kompresor za zrak in črpalko za vodo. Ob progi je potrebna tudi vlečnica za hiter prevoz delavcev in materiala ali trening tekmovalcev.

Ta pa stane! Toda tekma je stvar Kranjske gore, občine, republike pa tudi Jugoslavije. To so naslovi, kamor naj se obračajo tisti, ki so si upali sprejeti ta termin.

Projekt je zahteven, vendar ne nemogoč. FIS proga je obenem del republiškega poligona za trening. Časa je malo, vendar dovolj, če se začne takoj.

Janez Smitek

SPOMINSKI PATRULJNI TEK NA SMUČEH

Strelska družina Janez Mrak Dvije-Mojstrana bo v nedeljo, 3. aprila, izvedla tradicionalni, tokrat že deveti, spominski patroljni tek na smučeh v počastitev požiga Radovne med NOB. Doslej je bil ta tek vsako leto v Zgornji Radovni, letošnje pomanjkanje snega pa organizatorjem povzroča težave. Po vsej verjetnosti bo proga potekala v Krmi v bližini Kovinarske koč.

Na patrolnem teku lahko sodelujejo ekipe družbenopolitičnih organizacij, društev, organizacij združenega dela, krajevne skupnosti Dvije-Mojstrana ter ekipe strelskih dručin, teritorialne obrambe, milice, carine in JLA z območja jeseniške občine.

Prijave sprejema do petka, 1. aprila, Vuko Lesnjaja v Mojstrani, telefon 89-066.

Start nedeljskega patroljnega teka bo ob 9. uri in 30 minut.

J. R.